

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

Кафедра дошкільної педагогіки і психології

Магістерська робота

**Тема: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ З РОДИНАМИ ВИХОВАНЦІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ**

Виконала: Козій А.С.,
магістрантка спеціальності
012 Дошкільна освіта
ОПП Дошкільна освіта

Допущено до захисту
«24» листопада 2021р.

Науковий керівник:
д.п.н., доцент Л.П. Загородня

Завідувач кафедри
_____ Л.П. Загородня

Дата захисту: «   » грудня 2021 р.

Оцінка _____

Підпис членів ЕК:

_____
_____
_____

Глухів - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ	9
1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців	9
1.2. Сучасний стан взаємодії ЗДО із родинами вихованців	19
1.3. Педагогічні умови взаємодії ЗДО з сім'ями вихованців в умовах карантину	30
Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПЕРЕВІРКИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВЗАЄМОДІЇ ЗДО І СІМ'Ї ПІД ЧАС КАРАНТИНУ	39
2.1. Дослідження рівнів співпраці ЗДО і сім'ї під час карантину	39
2.2. Реалізація педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину	57
2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження ефективності педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину	71
Рекомендації для вихователів щодо організації взаємодії з родинами вихованців під час карантину	84
Висновки до розділу 2	85
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	90
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Відповідно до Закону «Про дошкільну освіту» і Типового положення про заклад дошкільної освіти одним із основних завдань, що стоять перед ним є взаємодія з родиною для забезпечення повноцінного розвитку дитини. Адже сім'я – найперший і найважливіший соціальний інститут виховання. Саме з сім'ї дитина виносить перші враження про навколишній світ, в сім'ї формуються перші оцінні уявлення, закладаються моральні норми, прищеплюються культурні і гігієнічні звички. Їй належить пріоритет у становленні особистості дитини, вона має максимальні можливості для набуття малюком знань, умінь та навичок, необхідних у подальшому житті [21; 49].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає, що сім'я виступає дієвим, моделюючим, соціальним, комунікативним, культурним інститутом виховання, навчання і самореалізації особистості [6].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає, що взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї спрямована на формування високого рівня психологічної культури всіх учасників освітнього процесу і на рівні знань та настанов, і на рівні повсякденного спілкування.

У «Концепції дошкільного виховання» підкреслюється : «Родина й заклад дошкільної освіти у хронологічному ряду зв'язані формою наступності виховання й навчання дітей. Найважливішою умовою наступності є встановлення довірчого контакту між родиною й заклад дошкільної освіти, у ході якого коректується виховна позиція батьків і педагогів». Жодна, навіть найкраща, програма не зможе дати повноцінних результатів, якщо вона не вирішується разом з родиною, якщо в ЗДО не створене співробітництво «діти – батьки – педагоги» [28, 103].

Співпраця з сім'єю є одним з найважливіших чинників, які забезпечують досягнення високих результатів у виховній роботі дошкільних закладів. Заклад дошкільної освіти має доповнювати виховну діяльність сім'ї, підтримувати і мотивувати розвиток дитини, зміцнювати вже існуючі в дітей

здібності, а також брати участь у розвитку в дитини нових можливостей і нахилів. Це є основні напрями роботи закладу дошкільної освіти, які без тісної співпраці та сучасних форм роботи з батьками дитини не зможуть бути реалізовані[42, 118].

У зв'язку з епідеміологічною ситуацією, яка виникла у всьому світі, а саме поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 педагогам доводиться шукати нові зручні й безпечні форми роботи з батьками. У зв'язку з тим, що на даному етапі немає можливості використовувати традиційні методи роботи з батьками, необхідно активно використовувати дистанційні форми і методи взаємодії, за допомогою яких є можливість спілкування з дітьми і їхніми батьками, не виходячи з дому. Зокрема, розробити рекомендації та проводити консультації з батьками вихованців щодо організації освітньої діяльності вдома, розпорядку дня, харчування дитини тощо. Зазначену комунікацію можна організувати за допомогою онлайн-конференцій, спілкування у групах в соціальних мережах, мобільних додатках, за допомогою електронної пошти тощо.

Питання взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї завжди було актуальною темою наукових пошуків українських і зарубіжних дослідників. Виходячи з позиції, що родина і заклад дошкільної освіти, виконуючи специфічні виховні функції, не можуть замінити один одного і мають взаємодіяти задля повноцінного розвитку дитини-дошкільника, науковцями досліджені такі аспекти окресленої проблеми: етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їхніми батьками (І. Гребенніков, Т. Кирієнко, В. Сухар) [26, 8]; зміст і методи педагогічної освіти батьків (Л. Островська, О. Долина, О. Низковська) [17, 480]; умови для спільної роботи сім'ї і педагогічного колективу ЗДО у формуванні моральних якостей особистості дитини (Т. Алексеєнко, В. Постовий) тощо [3, 103].

На погляд М. Машовець, педагогічне співробітництво із сім'єю полегшує досягнення цілей, що висуваються перед дошкільним закладом (практичний стимул), робить важливий внесок в єдиний процес виховання

дитини в сімейному та освітньому середовищі (педагогічний стимул); участь батьків є також певною формою демократизації та культурної взаємодії, що особливо важливо в умовах полікультурного простору (соціальний стимул) [9]. Проблемі взаємодії ЗДО з батьками вихованців присвячені праці В. Огнев'юк та Г. Беленька у яких розглянуто методологічний інструментарій для організації та здійснення спільної діяльності закладу дошкільної освіти та родин вихованців [38, 220].

Аналіз сучасних досліджень (Ю. Азаров, О. Арнаутова, О. Зверева, С. Козлова, Т. Куликова та ін.) показує, що роботу з налагодження взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї можна будувати за такими напрямками: вивчення сім'ї вихованця й умов виховання дітей в сім'ї; добір відповідних методів і прийомів роботи з батьками; застосування форм та методів педагогічної освіти батьків; – підвищення активності батьків; створення рекомендацій педагогам щодо роботи з різними категоріями сімей [7, 220].

Проблема педагогічної взаємодії з батьками дітей дошкільного віку набула актуальності в період розвитку суспільного дошкільного виховання. У вітчизняних і зарубіжних наукових дослідженнях з окресленої проблеми вивченню підлягає: специфіка сімейного виховання (В. Дуброва, Н. Кондратенко, О. Кононко, Л. Маленкова, О. Морозова, Т. Поніманська та інші); співпраця дошкільного навчального закладу та сім'ї (Є. Арнаутова, В. Безлюдна, Л. Виноградова, Т. Даниліна, Т. Дронова, А. Козлова, Н. Кот, Т. Пагута, М. Ромазанова, О. Солодянкіна та інші), в тому числі, роль сім'ї та закладу дошкільної освіти у становленні особистості дитини в ранньому онтогенезі (Н. Авдєєва, Г. Люблінська, С. Мещерякова) [52, 48].

Психолого-педагогічні дослідження (Є. Арнаутова, Л. Божович, М. Виноградової та ін.) показали, що сім'я гостро потребує допомоги фахівців на всіх етапах дошкільного дитинства. Аналіз сучасних досліджень у галузі дошкільного дитинства свідчить про такі аспекти окресленої проблеми: розкрито етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їхніми батьками

(Л. Сухарева); особливості взаємодії з батьками дітей дошкільного віку (О. Волкова, Т. Науменко, Т. Маркова, Л. Свирська) тощо.

Велику увагу сімейному вихованню приділяв В. О. Сухомлинський, він писав: «Батьківська педагогіка – це, на мій погляд, педагогічна освіта батьків і матерів, освіта тих, кому завтра бути батьками й матерями!» [59, 581]. За його висновками нині немає важливішого у сфері виховання, ніж навчити батька і матір виховувати своїх дітей. «Без турботи про педагогічну культуру батьків, – зазначав він, – неможливо розв'язати жодного питання, що стосується навчання та виховання. Батьківська педагогіка, тобто елементарне коло знань матері та батька про те, як істота, що народилася від людини, стає людиною, – це фундамент, основа всієї педагогічної теорії і практики» [60, 396].

Співробітництво заклад дошкільної освіти й родини ефективно у формі паралельного дії, послідовного доповнення й координації, узгодженні ціннісних (або раціональних) орієнтацій і інтересів і поряд з рішенням ряду психолого-педагогічних завдань, сприяє сприятливій адаптації дитини до нових умов життєдіяльності в закладі дошкільної освіти.

Проблемою сьогодення постала організація освітнього процесу дошкільників та взаємодія з їх батьками в умовах карантину. Тому забезпечення освітнього процесу в умовах пандемії з найменшими здобувачами освіти здійснюється шляхом використання дистанційних технологій. У цій ситуації відкриваються можливості для проведення різноманітних заходів із використанням сучасних технологій дистанційного навчання. Батьки багато часу проводять дітьми, тому завдання ЗДО налагодити тісну співпрацю з батьками дітей через веб-сайт закладу, скайп-дзвінки, Viber, Zoom і т.і. з метою надання допомоги у вихованні та розумінні психології дітей відповідного віку.

Також складнощі в організації взаємодії з сім'єю в умовах карантину виникають і в діяльності вихователів закладів дошкільної освіти, адже нерідко вони не вміють поставити конкретні завдання й обрати відповідні форми та методи роботи з родиною, зміст педагогічної освіти батьків недостатньо

диференційований. До того ж, визначаючи способи співробітництва, педагоги не враховують можливостей і умов життя конкретних сімей; досить часто вихователі, особливо молоді фахівці, використовують лише колективні форми роботи. Причинами цього є обмежені знання специфіки сімейного виховання, невміння аналізувати рівень педагогічної культури батьків, особливостей виховання дітей, а, відповідно, й проєктувати свою діяльність з батьками й вихованцями.

З метою покращення взаємодії ЗДО і сім'ї в умовах карантину необхідне розроблення і впровадження системи роботи для активного включення батьків в життя ЗДО. Все це дозволяє нам розглядати роботу з батьками, як одну з проблем діяльності ЗДО на сучасному етапі модернізації системи освіти. У зв'язку з цим, недостатня розробленість дистанційних форм та методів співпраці з родинами зумовили вибір теми наукової роботи, яка на даний час є досить актуальною. Науковий апарат дослідження представлено на слайдах.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.

Об'єкт дослідження – процес взаємодії закладу дошкільної освіти і родин вихованців.

Предмет дослідження – педагогічні умови організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.

Гіпотеза організація взаємодії з родинами вихованців у період карантину буде успішною за таких педагогічних умов:

- застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet);
- урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців;
- проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями;

- підтримка і заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати стан проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти з родинами вихованців у психолого-педагогічній літературі.
2. Схарактеризувати педагогічні умови організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.
3. Розробити критерії оцінки успішності взаємодії ЗДО з родинами вихованців і виявити рівні її організації.
4. Перевірити ефективність виокремлених педагогічних умов організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.
5. Дати поради вихователям щодо організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.

Методи дослідження: загальнонаукові методи теоретичного дослідження (аналіз джерел, порівняння, узагальнення, класифікація); педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, заключний); кількісний та якісний аналіз експериментальних даних; статистичні; методи збору, обробки й презентації результатів роботи.

Теоретичне значення дослідження полягає в розробленні критеріїв, показників і рівнів успішності взаємодії ЗДО з родинами вихованців, обґрунтуванні педагогічних умов організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні методичного забезпечення (програми) організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину.

Робота складається з вступу, 2 розділів, висновків; містить 87 сторінок основного тексту, 16 додатків. Список джерел включає 62 найменування літератури.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ

1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців.

Відвідуючи заклад дошкільної освіти, дитина набуває вмінь взаємодіяти з однолітками, організовувати власну діяльність, спостерігається подальше вмотивування її ціннісної ієрархії й поведінки. Кожен ЗДО не тільки виховує дитину, але й консультує батьків з питань виховання дітей. Ефективність у цьому зв'язку полягає у тому, що заклад дошкільної освіти повинен визначати умови роботи з батьками, вдосконалювати зміст, форми й методи співробітництва ЗДО й родини у вихованні дітей з урахуванням умов, варіативних освітніх програм і запитів родин [4, 17].

Останнім часом спостерігається активізація уваги науковців і педагогів-практиків до вивчення різних аспектів проблеми взаємодії ЗДО з сім'ями вихованців. Термін «взаємодія» передбачає обмін думками, почуттями переживаннями, спілкування. Взаємодія педагогів з батьками передбачає взаємодопомогу, взаємоповагу і взаємодовіру, знання і облік вихователів умов сімейного виховання, а батьками - умов виховання в дитячому садку. Також вона має на увазі спільне бажання батьків і педагогів підтримувати контакти один з одним [53, 222].

На даний час велика увага приділяється взаємодії з сім'єю. Сьогодні всі фахівці визнають важливість залучення батьків до участі в роботі дитячого садка. Це робиться з метою: вивчення сім'ї, сімейної ситуації допомагають здійснювати індивідуальний, особистісно-орієнтований підхід до дитини, включеному в контекст сімейного виховання; для розвитку та виховання дитини необхідна єдність виховних впливів на нього з боку всіх дорослих, врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, розуміння того, що він повинен знати і вміти в цьому віці [16, 7].

Ініціаторами взаємодії ЗДО і сім'ї є вихователі, оскільки вони професійно підготовлені до освітньої роботи. Можна відзначити що, сучасна освіта вимагає від педагогів будувати роботу з сім'єю таким чином, щоб батьки стали активними учасниками освітнього процесу, тобто педагоги виховують і навчають разом з батьками. Головна мета взаємодії вихователя з батьками це взаємодопомога дитині в різних ситуаціях виховання і навчання.

Сім'я це найважливіший інститут соціалізації, тому що є місцем існування, розвитку людини від самого народження і до смерті. Стиль сімейної соціалізації пов'язаний із національною культурою, традиціями. Ці обставини впливають характер виховання дітей.

Успіх співробітництва вирішальною мірою залежить від взаємних установок сім'ї і дитячого садка (В.Котирло, С.Ладивір). Найсприятливішими вони є, коли обидві сторони усвідомлюють потребу цілеспрямованого впливу на дитину і довіряють одна одній. Важливо, щоб батьки були впевнені в доброзичливому ставленні педагога до дитини, в його компетентності, цінували його особистісні якості [34, 5].

Сім'я та заклад дошкільної освіти дають дитині певний соціальний досвід, але тільки у взаємодії один з одним вони створюють оптимальні умови для входження маленької людини у великий світ. Сім'я була і залишається життєво необхідним середовищем для збереження та передачі культурних цінностей. Кожен інститут виховання сім'я та заклад дошкільної освіти має свій особливий сенс, якого немає в іншого

Співпраця передбачає гармонізацію стосунків між вихователями і родиною дитини. Психолог В. Петровський визначив особливу форму спілкування між вихователями та батьками – «довірливо-діловий контакт». Така взаємодія розглядається як цілісне об'єктивно-суб'єктивне явище в психолого-педагогічній системі й передбачає взаємодопомогу, співробітництво, узгодження зусиль, спрямованих на допомогу у вирішенні різноманітних ситуацій та проблем, в яких діє, живе чи просто перебуває дитина [44, 123]. Цим питанням присвячені праці Т. Александрової,

Н. Андрєєвої, Н. Виноградової, В. Іванової, Т. Кулікової, Я. Ковальчук, Н. Лагутіної, В. Новікової, Л. Свирської, О. Семіної та інших [43, 144].

Спеціальні психолого-педагогічні та соціологічні дослідження (А. Демидової, В. Титаренко, О. Зверєвої) засвідчують, що сучасна сім'я потребує допомоги фахівців на всіх етапах дошкільного дитинства. Одне з пріоритетних місць з-поміж цих фахівців відводиться педагогам, які працюють у дошкільних установах і мають постійні контакти як з дітьми, так і з їхніми батьками [54, 57].

За результатами дослідження Л. Поздняк та Н. Ляшенко, умовами ефективної роботи заклад дошкільної освіти з батьками є: цілеспрямованість, системність; плановість; диференційований підхід з урахуванням специфіки кожної сім'ї; доброзичливість, відкритість [47, 432].

Визначною стороною взаємодії дошкільного закладу й родини, неодноразово підкреслювала Н. Крупська, є те, що дитячий садок служить «організуючим центром» й «впливає на домашнє виховання», по-цьому необхідно якнайкраще організувати взаємодію дитячого саду й родини по вихованню дітей. Разом з тим вона вважала, що батькам, які не вміють виховувати, необхідно допомагати.

Як вихователі, так і батьки зацікавлені в освітнього процесі. Їхні думки про рівень взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї можуть носити прямо протилежний характер, не завжди відповідати істині і у зв'язку з цим методики, не завжди здатні відобразити справжній стан справ у питаннях співпраці сімей та закладів дошкільної освіти у питаннях виховання та освіти дошкільнят.

При організації взаємодії ЗДО з сім'єю, основний акцент повинен ставитися на виховання суб'єктивності батьків, формування їх виховної культури. У цьому контексті завдання дошкільної освітньої організації зводиться не до заміщенню сім'ї, а до її збагачення тими практичними вміннями виховання дітей, які накопичені в педагогічній системі дошкільної освіти [5, 121].

Тому, взаємодія це узгоджене встановлення взаємозв'язку сім'ї та закладу дошкільної освіти, таким чином, щоб дії одного зі сторін обов'язково супроводжувалися відповідними діями іншого.

Дослідження, проведені О. Долинною та О. Низьковською, дали змогу виявити проблеми, наявні у взаємодії заклад дошкільної освіти з сім'єю, зокрема, брак часу, пасивність, а подеколи й небажання вихователів працювати з батьками вихованців .

Сьогодні все більшого визнання набуває ідея про те, що в основу збагачення освітнього і виховного процесів у закладі дошкільної освіти має покладатися ідея про його становлення як відкритої для різних впливів установи. Означена «відкритість» передбачає пріоритетну орієнтацію насамперед на батьків вихованців завдяки розширенню традиційних меж контактів між ЗДО і сім'єю, на основі принципу співробітництва та взаємопроникнення виховних впливів кожного з цих соціальних інститутів.

Доцільність означеного співробітництва зумовлена також тим, що сім'я і дитячий садок пов'язані формою наступності, яка забезпечує безперервність виховних впливів. Тому його запровадження створює сприятливі умови для реалізації єдиних вимог щодо формування і розвитку кожної дитини як суб'єкта власних відносин і свідомої самодіяльності. Адже потребу у взаємній допомозі відчують обидві сторони – і заклад дошкільної освіти, і сім'я [23, 64].

Н. Лисенко зазначає: «В основу взаємодії сучасного закладу дошкільної освіти із сім'єю покладено співробітництво. Ініціаторами його встановлення повинні виступати вихователі закладу дошкільної освіти, оскільки вони професійно підготовлені до освітньої роботи, а отже, розуміють, що її успішність залежить від злагодженості й наступності у вихованні дітей. При цьому обидві сторони повинні усвідомлювати потребу цілеспрямованого впливу на дитину і довіряти одна одній» [35, 208].

Тісний контакт з батьками вихованців має на меті надання батькам допомоги в актуальних виховних питаннях, сприяє формуванню

взаєморозуміння в родинно-педагогічному колективі, обміну виховним досвідом. Такий взаємозв'язок необхідний і для того, щоб сформувати у батьків правильне уявлення про свою дитину, об'єктивно оцінити її та визначити оптимальні шляхи всебічного розвитку малюка [57, 16].

Для того щоб педагоги та батьки взаємодіяли ефективно, заклад дошкільної освіти має створити певні умови. Окреслимо їх.

По-перше, заклад дошкільної освіти має бути повністю відкритим для сім'ї як із точки зору інформативності, так і для участі сім'ї в освітньому процесі. Батьки повинні знати про наявність у заклад дошкільної освіти певних освітніх послуг, умови перебування дитини в групі, особливості програм виховання дітей дошкільного віку.

По-друге, співробітники закладу дошкільної освіти повинні мати уявлення про запити батьків, умови перебування дитини в сім'ї та її індивідуальні особливості, а також створювати умови для отримання такої інформації.

По-третє, педагогам необхідно проводити спеціальну роботу, спрямовану на формування партнерських відносин з батьками, на залучення сім'ї до співробітництва, а саме: – встановити доброзичливі відносини між педагогами та членами сім'ї; – налагодити зворотний зв'язок між педагогами та родиною; – розповсюдити серед батьків сучасні знання про розвиток дитини і методи виховання; – упровадити різноманітні організаційні форми співробітництва заклад дошкільної освіти із сім'єю (батьківські збори, сімейні клуби, спільні свята, індивідуальні та групові консультації, тренінги та ін.) [58, 128].

Слід зауважити, що не всі батьки однаково уявляють сам процес взаємодії з вихователями, тому з метою ефективної взаємодії і формування партнерських відносин вихователям доречно дотримуватись таких рекомендацій: детально ознайомитись із можливостями батьків (культурний рівень, соціальне положення, рівень освіти, вік, погляди на виховання дитини та ін.) за допомогою анкетування; з'ясувати, хто із членів родини може і хоче

отримати консультацію впродовж дня; процес взаємодії з батьками має бути поетапним та систематичним; виявляти інтерес до методів і прийомів виховання в сім'ї, до традиційних способів взаємодії між членами родини.

На думку І.Нестайко, співробітництво ЗДО з батьками вихованців може бути визначене як процес, що передбачає рівність партнерів, поважне взаєможивлення взаємодіючих сторін з урахуванням індивідуальних можливостей одна одної. Співробітництво передбачає не лише взаємні дії, а й взаєморозуміння, взаємодовіру, взаємопізнання, взаємовплив [26, 9].

Як зазначає М. Машовець інтерактивний аспект спілкування, який лежить в основі педагогічної взаємодії, передбачає наявність ролей та рольового очікування [39, 51].

Вихователь, ставлячи перед собою завдання реалізації співпраці з батьками, визначає, в яких саме ролях він хоче їх бачити і чого саме очікує від їхньої участі в педагогічному процесі. Від того, ким будуть батьки в групі (контролер, помічник, одностумець), залежатиме стратегія спільної діяльності.

Сучасні батьки також чекають від вихователя адекватної рольової поведінки: не тільки доглянути дитину, а й якнайкраще сприяти її всебічному розвитку.

Не менш важливо й те, ким відчуває себе сам вихователь – старшим товаришем, другом, наставником, ментором, вчителем, сторонньою людиною [19, 17].

Спільна робота закладу дошкільної освіти й сім'ї будується на наступних основних засадах, які визначають зміст, організацію і методику цієї роботи [1]:

1. Єдність в роботі дитсадка і сім'ї у вихованні дітей. Вона досягається у тому випадку, коли мета і завдання всебічного виховання добре відомі і зрозумілі не лише вихователям, але і батькам, коли батьки знайомі з основним змістом, методами і прийомами виховання маленьких дітей і певною мірою оволоділи ними.

2. Взаємна довіра у взаємовідносинах між педагогами і батьками, доброзичливе ставлення один до одного, розуміння потреб та інтересів дитини й своїх обов'язків як вихователів; зміцнення авторитету педагога в сім'ї і батьків у дитячому садку.

3. Взаємодопомога у спільній роботі по вихованню дошкільників. Заклад дошкільної освіти повсякчас й різноманітними шляхами допомагає батькам у вихованні дітей. В свою чергу батьки допомагають закладу дошкільної освіти в різноманітній виховній і господарській роботі, піклуючись тим самим про виховання не лише своєї дитини, а й інших малят.

4. Вивчення кращого досвіду сімейного виховання, пропаганда його серед широкого кола батьків, використання в роботі заклад дошкільної освіти позитивних методів сімейного виховання (в підході до окремих дітей та інше).

5. Використання різноманітних форм роботи заклад дошкільної освіти з сім'єю: ознайомлення з життям дитини вдома, в сім'ї; педагогічні бесіди з батьками й іншими членами родини, консультації; групові й загальні батьківські збори; наочна й педагогічна пропаганда. Індивідуальні і колективні форми роботи з батьками, поєднуючись між собою, доповнюють одна одну, сприяють зміцненню зв'язків з сім'єю і дитсадком.

6. Систематичне здійснення зв'язку закладу дошкільної освіти і батьків за певним планом, на протязі усього року, з урахуванням освітньої роботи з дітьми.

7. Встановлення правильних взаємин педагогів і батьків на основі доброзичливої критики і самокритики, що сприяє самовихованню як батьків, так і педагогів й допомагає покращити виховання дітей в сім'ї і закладу дошкільної освіти.

8. Залучення до роботи з сім'ями активу батьків, організованих в батьківський комітет .

В результаті налагодженої взаємодії переваги отримує кожна з зацікавлених сторін.

Досвід роботи показує, що позитивне налаштування педагогів і батьків на спільну діяльність має величезну педагогічну цінність. Батьки будуть упевнені в тому, що заклад дошкільної освіти завжди допоможе їм у вирішенні педагогічних проблем, і в той же час не нашкодить, тому що буде враховувати думку родини і пропозиції щодо взаємодії з дитиною. Педагоги, у свою чергу, впевнені в розумінні з боку батьків більшості проблем [55, 23].

Основна мета цього співробітництва полягає в створенні єдиного освітнього та виховного середовища «сім'я – дитячий садок», в якому всі учасники педагогічного процесу (діти, батьки, вихователі) почувуються комфортно, виявляють інтерес один до одного й орієнтовані до досягнення взаємоважливих і взаємонеобхідних цілей. Така система співпраці з родинами вихованців необхідна і для того, щоб сформувати у батьків правильне уявлення про свою дитину, об'єктивно оцінити її та визначити оптимальні шляхи всебічного розвитку малюка. Саме тому сучасні заклади дошкільної освіти повинні стати відкритими для батьків, справедливо вважаючи це одним із принципово важливих чинників успішного розвитку і виховання дітей [48, 126].

Аналізуючи досвід родинного виховання і результати психолого-педагогічних досліджень, доходимо таких висновків.

Досить часто батьки розуміють ту мету, до якої треба прагнути, виховуючи свою дитину, які особисті якості слід у неї формувати, але іноді вони зовсім не знають як це робити. Саме цим можна пояснити розбіжність між практикою сімейного виховання і загальними педагогічними уявленнями батьків.

Помилки батьків спричинені їхньою непідготовленістю до виховної роботи, нерозумінням складного процесу психічного розвитку дитини, самоцінності періоду дошкільного дитинства, а іноді й не усвідомленням відповідальності перед суспільством за виховання дитини. Щоб допомогти батькам оволодіти практичними педагогічними навичками та вміннями творчо

осмислювати набуті знання та застосовувати їх до виховання батьків, потрібно залучати професійно підготовлених фахівців.

«Виховання батьків» – це міжнародний термін, під яким треба розуміти допомогу батькам у виконанні ними батьківських функцій – функцій вихователів. Необхідність проведення роботи з виховання батьків базується на тому, по-перше, що батькам потрібна підтримка; по-друге, дитина має право на те, щоб мати педагогічно освічених батьків; по-третє, суспільство прагне захистити себе від соціальних проблем, які виникають внаслідок поганого виховання дітей (злочинність, алкоголізм, психічні відхилення тощо) [18, 30].

У програмі розвитку дошкільників «Витоки», створеній вітчизняними дослідниками, в розділі «Співпраця педагога з сім'єю» виділено два завдання:

- Встановити партнерські стосунки з сім'єю кожного вихованця, об'єднати зусилля для розвитку і виховання дітей; створити атмосферу спільності інтересів, емоційної взаємопідтримки і взаємопроникнення в проблеми один одного.
- Активізувати і збагачувати виховні вміння батьків: підтримувати їх впевненість у власних педагогічних можливостях.

Для підвищення педагогічної компетентності батьків дітей раннього віку необхідно використовувати сучасні методи спілкування з батьками, які дають їм змогу розлучитися з традиційною роллю «глядачів» і «спостерігачів» і стати активними дослідниками власної батьківської поведінки, отримувати досвід нового бачення звичних стереотипних способів впливу на дитину.

Позитивні результати у виховній роботі можливі лише при умові довірливого спілкування педагога і з дітьми, і з батьками, а для цього повноцінного діалогу необхідно визначити запити батьків, узгодити з ними режим роботи, виробити загальні вимоги до поведінки дитини в сім'ї і заклад дошкільної освіти.

Найважливішою умовою розвитку дитини в заклад дошкільної освіти є активне включення батьків у освітній процес. У Концепціях дошкільного виховання зафіксовано, що родина і заклад дошкільної освіти, маючи свої

особливі функції, не можуть замінити один одного. Тому встановлення довірчого ділового контакту між заклад дошкільної освіти і батьками дуже важливе для успішного виховання дитини. Включення батьків в орбіту педагогічної діяльності, їхня зацікавлена участь в освітньому процесі відбувається не тому, що цього хочуть педагоги, а тому, що батьки усвідомлено підходять до виховання і розвитку власної дитини. Створення єдиного простору розвитку дитини неможливе, якщо зусилля педагогів і батьків будуть здійснюватися незалежно одне від одного, і обидві сторони будуть залишатися непоінформованими щодо планів і намірів один одного. Тому система взаємодії з родиною повинна бути побудована з урахуванням відкритості, інформованості, стимулювання батьків до співробітництва [28, 103].

Освітній простір заклад дошкільної освіти повинен дозволяти батькам стати союзниками, партнерами дітей і педагогів.

Сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідники розглядають проблему допомоги батькам також з точки зору співробітництва сім'ї і закладу дошкільної освіти.

Отже, суть понять «співробітництво», «співпраця» полягає у беззаперечній рівновартісності внеску кожного учасника педагогічного процесу та у відсутності привілею вказувати, контролювати та оцінювати [1].

Отже, співдружність з сім'єю – одне з першочергових завдань, мабуть, у кожному заклад дошкільної освіти. Сучасне життя спонукає до урізноманітнення та оновлення форм спільної роботи з батьками. Використання різних форм і методів, залучення батьків до співпраці, творчість педагогів, дипломатичність – запорука успішної взаємодії ЗДО і родини. Здійснення цієї роботи, досягнення в ній справжнього успіху можливі лише при індивідуальному підході до кожної сім'ї. Тільки тоді батьки йтимуть до дитячого садка зі своїми радощами і сумнівами, стають єдиним колективом, завжди допоможуть і підтримають педагога [55, 21].

Тому, проведений теоретичний аналіз наукових джерел дав змогу встановити, що під взаємодією закладу дошкільної освіти з батьками розуміється процес, що передбачає рівність партнерів, поважне взаємоставлення взаємодіючих сторін з урахуванням індивідуальних можливостей одна одної. Це не просто взаємні дії, а спільна діяльність на основі взаєморозуміння, взаємодовіри, взаємопізнання, взаємовпливу.

1.2. Сучасний стан взаємодії ЗДО із родинами вихованців

Сучасна ситуація розвитку українського суспільства характеризується швидким зростанням ролі інформації у різних сферах життя, збільшенням важливості її опрацювання комп'ютерними засобами і щоденним використанням хмарних та інформаційно-комунікаційних технологій. Впровадження таких технологій сьогодні вимагає переосмислення та розвитку форм і методів педагогічного процесу уже на початковому етапі розвитку особистості [55, 27].

В умовах епідеміологічної ситуації, спричиненої швидким розповсюдженням інфекційного захворювання COVID-19 відбувається багато змін в різних сферах життя суспільства. В першу чергу це стосується перебудови освіти та нового формату взаємодії всіх членів освітнього процесу.

Вже в першій її ланці – дошкільній освіті – широко стали застосовуватися сучасні дистанційні технології навчання, які уможливають оптимальний режим розвитку і навчання дитини, з урахуванням її фізичних і психологічних особливостей. Однією з головних умов для дистанційного навчання є сформоване інформаційноосвітнє середовище, яке має забезпечити взаємодію всіх учасників освітнього процесу (дошкільників, члені їхніх родин, педагогічних працівників, органів управління в сфері освіти, громадськості).

На сьогодні не має одностайного рішення серед науковців, щодо визначення поняття «дистанційне навчання». Можна зустріти ще таке визначення як «дистанційна освіта». Також деякі зарубіжні науковці 9

відводять особливу роль телекомунікаціям в організації дистанційного навчання і визначають його як «теленавчання». Та все ж таки у науковому оточенні часто вживається термін «дистанційне навчання».

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування [13, 84].

Оскільки у Законі України «Про освіту» зазначено, що «метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок», педагогічний колектив ЗДО має за будь-яких умов здійснювати діяльність щодо всебічного розвитку малюків. Державою надається всебічна допомога сім'ї у розвитку, вихованні та навчанні дитини; забезпечується доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних закладах дошкільної освіти у межах державних вимог до змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти [21; 6].

В контексті модернізації дошкільної ланки освіти зростає зацікавленість батьків у такій формі навчання, як дистанційна, що передбачає активне спілкування між педагогом, дитиною та батьками за допомогою сучасних технологій та мультимедіа.

Створення плідної взаємодії «вихователь-батьки-дитина» є предметом досліджень сучасних вітчизняних науковців (Г. Беленька, Т. Валентьєва, О. Долинна, Г. Іваниця, С. Кампов, Т. Кірієнко, О. Кононко, О. Низковська, В. Оржеховська, І. Перепелюк, Т. Поніманська та ін.) [29, 123].

Сутність педагогічної діяльності передбачає активну участь не лише педагогів, а й самих вихованців та їхніх батьків, оскільки важливим є не тільки отримання інформації, а також її аналіз та прийняття рішень у виховному процесі. Взаємодію педагогічну сьогодні трактують як співробітництво, взаємовплив, партнерство всіх учасників педагогічного процесу.

М. Подберезьський, досліджуючи особливості педагогічної взаємодії, зауважує, що вона «супроводжується певною енергією, що виявляється з боку учасників, неможлива без процесів впливу ...», відображається у вчинках і поведінці дітей, підлітків, педагогів, батьків, складається в пам'ятні події, іноді формує традиції, пов'язані з розвитком колективу, базується на конкретних навчальних діях. Особливістю є суперечливі відношення взаємодії та розвитку. Взаємодія, зокрема й педагогічна, спрямована на створення відносно збалансованого (тимчасового або стійкого) стану сторін-учасників. А розвиток, який розуміється як невідворотна спрямована зміна об'єктів, унаслідок якої виникає їх новий якісний стан, часто порушує установлений баланс станів. Поштовхом до розвитку із стану взаємодіючого спокою можуть стати ситуації, що виникають як усередині системи, так і за її межами» [46, 34].

Сьогодні просвітницька робота та плідна співпраця з батьками вихованців сприймається як одне з провідних завдань дошкільної освіти. Адміністрація спільно з педагогами вбачає за необхідне роз'яснювати батькам їхню виняткову роль у становленні особистості дитини, значення цілеспрямованої розвивально-виховної роботи вдома та її єдності з освітнім процесом у ЗДО.

На даний час родина стає головним соціальним інститутом у вихованні власної дитини, а заклад дошкільної освіти створюється на додаток до сімейного виховання, то саме родина повинна стати головним замовником і набувачем усіх послуг закладів дошкільної освіти — освітніх, оздоровчих і ін. Усе це ставить нас перед необхідністю пошуку нових форм взаємодії між родиною й закладом дошкільної освіти, які повинні бути засновані на співробітництві й партнерських взаєминах. Для батьків і педагогів дитина є єдиним об'єктом впливу, який у сучасних умовах здобуває статус суб'єкта, а не об'єкта, стає центром у системі взаємин «батьки - дитина – педагог» [62, 9].

Педагогічні працівники на постійній основі удосконалюють форми та зміст взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками дошкільнят. Педагоги

ставлять за мету досягти органічного поєднання педагогічних впливів на дитину в дошкільному закладі та сім'ї, забезпечити всебічний розвиток особистості дошкільника.

Ефективність взаємодії сімейного й суспільного виховання визначається ступенем задоволення закладом дошкільної освіти потреб батьків у послугах ЗДО [61, 114]. Тому педагогічні колективи повинні бути зорієнтовані на вивчення потреб, мотиваційно-цільових настанов, ціннісних орієнтації сучасних батьків у питаннях виховання й навчання дошкільників, що дозволить скорегувати ці установки на здійснення спільними зусиллями головної мети дошкільної освіти - різнобічного розвитку особистості дитини з обліком її індивідуальних і вікових особливостей і підготовки її до навчання в школі. У цьому зв'язку в центрі уваги педагога ставиться особистість батьків, їх уявлення про дитину, якою вони прагнуть її бачити й відповідно виховати. Ідеал особистості в батьків формується під впливом повсякденної свідомості, досвіду старших поколінь, народних традицій, на основі наукових знань, а також під впливом суспільної думки як багатосхарового чинника, у якому вплив мікро- і макросередовища злився.

Згідно з поглядами Н. Назарчук, мета співробітництва ЗДО з батьками полягає не в тому, щоб передати їм якісь наукові знання, а у формуванні в них «педагогічної компетентності» та «педагогічної рефлексії» або коригуванні їхньої педагогічної позиції, що сприяє кращому розумінню дорослими своєї дитини, забезпечує належну організацію спілкування та спільної діяльності з нею. «Педагогічна компетентність» у цьому разі означає здатність зрозуміти потреби дітей і забезпечити можливості для їх задоволення, зробити свою дитину щасливою, уміння бачити і використовувати педагогічні ресурси стосовно перспективи розвитку дитини. Щодо «педагогічної рефлексії», вона інтерпретується як уміння батьків аналізувати власну виховну діяльність, критично оцінювати її, знаходити причини своїх педагогічних помилок, неефективності звичних методів, здійснювати вибір тих методів виховного

впливу на дитину, що є адекватними її віковим та індивідуальним особливостям, у конкретній ситуації [41, 23].

Усі форми педагогічної роботи (взаємодії) з батьками, що використовуються в закладі дошкільної освіти, повинні: враховувати право батьків на власну думку, позицію, систему цінностей; інформувати їх не лише про обов'язки, але й про права, якими вони можуть скористатись; позитивно ставитись до виявів батьківської ініціативи і творчості.

Форми взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками - це способи організації їх спільної діяльності і спілкування. Основна мета всіх видів форм взаємодії ЗДО з сім'єю - встановлення довірливих відносин з дітьми, батьками та педагогами, об'єднання їх в одну команду, виховання потреби ділитися один з одним своїми проблемами і спільно їх вирішувати. Педагоги намагаються найбільш повно використовувати весь педагогічний потенціал традиційних форм взаємодії з сім'єю і шукають нові, сучасні форми співпраці з батьками.

Сьогодні набули поширення різні форми роботи закладу дошкільної освіти з родинами, під якими розуміють способи організації спільної діяльності і спілкування батьків та вихователів. Основна мета запровадження тієї чи іншої форми роботи полягає у встановленні довірливих відносин між дітьми, батьками і педагогами, об'єднання їх в одну команду, формування потреби ділитися один з одним своїми проблемами і спільно розв'язувати їх [2, 12].

В методичних рекомендаціях О. Кононко, Л. Калузської, Т. Алексеєнко та інших науковців і практиків виділено наступні традиційні форми взаємодії родини та закладу дошкільної освіти: індивідуальні, групові, колективні [24, 104].

Найпоширеніша форма індивідуальної роботи з родиною – консультації та бесіди, які дають змогу об'єктивно з'ясувати педагогічну позицію сім'ї, ознайомитися з умовами, в яких живе дитина, тактовно допомогти родині зрозуміти та виправити помилки або вжити рішучих заходів щодо поліпшення виховної ситуації в сім'ї в цілому [9, 125].

Для групової роботи рекомендується об'єднувати родини зі схожими проблемами у вихованні дитини. Для таких груп родин варто розробляти конкретні рекомендації, поради, які допомогли б виправити становище (надання відповідної методичної літератури, побудова конкретної та посиленої моделі дій, проведення тренінгів, консультацій, ознайомлення з кращим досвідом тощо). Роз'яснювальна та виховна робота, бесіда, диспути підвищують довіру батьків до педагога, його порад, рекомендацій, сприяють налагодженню партнерських взаємин між батьками та вихователями [53, 222].

Членів родини необхідно також залучати до участі в підготовці та проведенні ранків, тематичних виставок-консультацій, днів відкритих дверей, відкритих занять, конференцій з обміну досвідом родинного виховання. Ведення журналів запитань і відповідей допомагає встановити тісний взаємний зв'язок між вихователем і батьками, своєчасно надавати останнім допомогу у роз'язанні проблем, з якими вони стикаються у процесі виховання дитини.

Основною формою колективної роботи були і залишаються загальні батьківські збори, які дають змогу познайомити з тим чи іншим питанням щодо виховання дитини весь загальний батьківський колектив, сприяють налагодженню конструктивних взаємин із сім'ями вихованців [15, 131].

Усі названі форми роботи з членами родини, між членами родини та педагогами покликані активізувати виховний потенціал батьків, підвищити їхню педагогічну та психологічну культуру. Організовує і керує роботою з сім'єю вихователь з допомогою директора ЗДО та методиста .

Однак, слід зауважити, що наведений перелік форм роботи з батьками досить умовний. Різні родини мають свої цінності, інтереси, культурний рівень, педагогічний досвід. І те, що добре для однієї сім'ї, може бути абсолютно непридатним, неефективним, нецікавим для іншої. Використання різноманітних форм залучення батьків до співпраці, творчість, власний пошук у «наведені мостів», дипломатичність, толерантність – усе це запорука успішної взаємодії ЗДО і родини [14, 55].

Найбільш ефективним є комбінований ряд зборів, на яких проводиться педагогічна освіта батьків, підводиться освітньої роботи за певний проміжок часу, намічаються завдання на наступний період.

Одним з головних завдань батьківських об'єднань залишається організація й здійснення педагогічного процесу.

Лекторії, батьківські університети, круглі столи, конференції, батьківські школи й багато іншого, постійно поточні й разові форми педагогічної освіти допомагають тим батькам, які прагнуть краще зрозуміти свою дитину, правильно організувати процес спілкування з нею, подолати конфліктні стани. Із цією метою багато батьківських комітетів виділяють кошти на закупівлю педагогічної літератури для батьків, підтримують видання й поширення популярних педагогічних газет і журналів .

Робота зі створення загальних етичних, естетичних, моральних, вольових, інтелектуальних цінностей починається зі створення батьківської школи. Її актив, як найбільш здатний до співробітництва, займається переконанням усіх батьків у необхідності вивчення основ гуманістичної педагогіки, педагогіки співробітництва, діяльнісного підходу. Результатом повинне стати стимулювання прагнення поповнювати свої знання, навчитися практичних основ правильного виховання дітей у родині.

У батьківських лекторіях корисно провести лекції-бесіди про завдання, форми й методи сімейного виховання; психофізіологічні особливості дітей даного віку; підходи до виховання дітей різного віку; окремі напрямки виховання – моральне, фізичне, трудове, інтелектуальне; проблеми зміцнення здоров'я дітей, організацію здорового способу життя; виховання свідомої дисципліни й відповідальності. Окремо слід розглянути найбільш гострі питання сімейного виховання – подолання відчуженості між батьками й дітьми, конфліктних і кризових станів, виникнення утруднень і бар'єрів у сімейному вихованні, відповідальності перед суспільством, країною й Богом [45, 576].

На батьківських зборах важливо не просто інформувати батьків про

підсумки успішності й відвідуваності, факти порушення дисципліни, а разом з ними з'ясувати причини, зацікавлено обговорити шляхи подолання негативних явищ, намітити конкретні заходи. Неприпустимо перетворювати батьківські збори в нотації й розноси, категорично заборонено педагогові брати на себе роль судді, виносити безапеляційні рішення й вирокі. Поради батькам повинні бути коректні, виважені, добрі.

Бесіди вихователя з батьками — найбільш доступна й розповсюджена форма встановлення зв'язку педагога з родиною, його систематичного спілкування з батьком і матір'ю дитини, з іншими членами родини [27, 94].

Бесіда може використовуватися в роботі з батьками як самостійна форма й у комбінації з іншими формами: бесіда при відвідуванні родини, на батьківських зборах, консультації.

Ціль педагогічної бесіди – обмін думками по тому або іншому питанню виховання й досягнення єдиної точки зору із цих питань, надання батькам своєчасної допомоги.

Активна участь у бесіді й вихователя, і батьків – істотна особливість даної форми, що дозволяє здійснити ефективний вплив на батьків [27, 106].

Часом вихователь, давши батькам пораду, зробивши вказівку, зауваження, уважає, що поговорив з батьками. Але при цьому залишилося нез'ясованим, що думали із цього приводу самі батьки: як вони сприйняли пораду, зауваження, як припускають виконати рекомендації педагога. Що, на думку батька або матері, з'явилося причиною відхилень у поведінці дитини, що їх утрудняє при вихованні тої або іншої навички, уміння, якості, тобто бесіди по суті не було.

Провідна роль у виникненні бесід повинна належати вихователеві. Активність вихователя викликає відповідну активність батьків. Обговорювати з вихователем педагогічні проблеми, шукати в нього поради й підтримки стає потребою батьків. У кого, як не у вихователя своєї дитини, у першу чергу батько й мати повинні знаходити відповіді на хвилюючі їх питання, хто, як не вихователь, що добре знає дитину, може дати батькам конкретну

кваліфіковану пораду?

Педагог закладу дошкільної освіти має можливість щодня спілкуватися з батьками своїх вихованців. У закладі дошкільної освіти в колективі однолітків, у спільній різноманітній діяльності дитина проявляє себе яскраво й різнобічно. Тут більш виразно виявляються помилки родини [11, 57].

Матеріал для бесід з батьками дають вихователіві спостереження за дитиною: за виконанням нею правил поведінки в колективі, за відношенням до дітей, до дорослих і їх вимогам, за відношенням до діяльності; розмови з дитиною, її знання, що виявляються, уявлення, мотиви поведінки.

Доброзичливість вихователя, обґрунтованість його оцінок і висновків, які він робить із позиції інтересів дитини, викликають у батьків бажання відверто висловлювати свою думку, поділитися враженнями, розповісти про поведінку дитини в родині.

Таким чином, бесіда є засобом установлення контактів з батьками, вивчення сімейного виховання дитини й впливу на характер цього виховання.

Відомий також підхід, за якого до найбільш перспективних інноваційних форм співробітництва вихователів і батьків відносять :

- індивідуальні (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до садка, співбесіди, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок, створення інтернет-сайту для батьків);

- наочно-письмові (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, інформаційні аркуші, тематичні виставки, анкетування, скринька пропозицій, індивідуальні зошити, неформальні листи, родинні газети, педагогічна бібліотека, запрошення, вітання тощо. Найпоширенішими наочно-інформаційними формами роботи є виставки дитячих робіт; реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання);

- групові (консультації, практикуми, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми — вчителями, лікарями, психологом, юристом тощо);

– колективні (батьківські конференції, тематичні зустрічі за круглим столом, засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, створення групи батьків-порадників, участь у тематичних ранках, спільних святах, спортивних змаганнях, відпочинок у вихідні дні тощо) [24, 104].

Щодо найсучасніших форм роботи ЗДО з батьками, їх пропонується поділяти їх на:

– інформаційно-аналітичні (анкетування, усне опитування, «поштова скринька»);

– наочно-інформаційні (батьківські служби, міні-бібліотека, інформаційні стенди, «Вікно – дуже короткі новини», випуск газет, «ЖЧД – життя чудових дітей»);

– пізнавальні (батьківські вітальні, нетрадиційні батьківські збори, усні журнали, екскурсії);

– дозвіллеві (свята, спільне дозвілля, акції, участь батьків у конкурсах, виставках) [37, 205].

До нових форм роботи батьків і педагогічного колективу заклад дошкільної освіти належать створення кімнати народознавства для дітей; обладнання «родинної світлиці», куточка «Для допитливих дітей та дбайливих батьків» у «родинній світлиці»; випуск рукописного журналу «Родинна світлиця» на допомогу батькам»; залучення батьків до проведення занять із дітьми; проведення спільно з родинами свят і днів народження; сімейні читання; створення «школи здорової дитини» у формі запитань і відповідей; щоквартальний «День знань» (замість днів відкритих дверей); перегляд батьками занять та елементів розпорядку в групах; влаштування вдома куточка художньої творчості; міні-газети з окремих питань виховання та навчання дітей. Усі нові форми співпраці спираються на традиційні і співіснують із ними [32, 24].

Сучасні форми роботи передбачають право батьків на знання дидактично-виховних завдань, отримання інформації про дитину, отримання порад щодо виховання і розвитку дитини, вираження і передання власних

думок щодо роботи даного закладу органу, котрий педагогічно наглядає за роботою даного осередку. В пошуках найкращих форм роботи слід врахувати повне право батьків на врахування їхньої думки щодо напрямків роботи дитсадка. Вони повинні бути корисними з точки зору потреб дітей у сфері пізнання світу, речей, людей і переживання цінностей.

Основною умовою в організації правильної і ефективної співпраці є пізнання дітей і їх родинного середовища. Робота з батьками починається з діагностики сімейного середовища. Вивчаючи умови виховання дітей в сім'ї, вихователю слід звернути увагу на матеріально-побутові умови, освітній рівень батьків, склад сім'ї, моральні та виховні позиції батьків [25, 121].

Джерелом такої інформації можуть бути: карти згоди дитини до дитсадка, анкета для батьків, розмови з дитиною, індивідуальні бесіди з батьками, спостереження за поведінкою батьків під час контакту з дітьми, а також способом спілкування з дитиною, рівень зацікавленості батьків запропонованими формами контактів (збори, відкриті заняття, індивідуальні бесіди), спостереження за іграми дітей (віддзеркалення в них поведінки батьків, переживання, досвід), вигляд дитини (особиста чистота), візит до дому дитини [12, 29].

На основі отриманої інформації про дитину і її сімейне середовище можна скласти характеристику, що дозволить передчасно викрити чинники, які уповільнюють або деформують розвиток дитини і зарадити цьому корекційно-управлінською діяльністю. Пізнання дитини і її сімейного середовища проводиться одночасно з виховним впливом вихователів [15, 124].

Наступною дією вихователя є прийняття рішення про те, з якими батьками слід налагоджувати особливу співпрацю чи намагатися якимось чином впливати на них. Через деякий час вихователь проектує співпрацю, визначаючи теми, термін і форми співпраці із врахуванням потреб і очікувань батьків. Останнім етапом є реалізація запропонованих форм роботи.

Важливим є дотримання термінів і послідовність у виконанні намірів. Батьки тоді відчують, що вихователь відноситься до цієї справи серйозно,

що викликає в них довіру. Вихователь повинен представити батькам свої пропозиції і очікування щодо їх участі у виховній роботі дитсадка. Під час зборів заохочувати батьків до активної участі у житті даного осередку як партнерів щодо реалізації програмових завдань. Свої сподівання вихователь може виразити таким чином: активна участь в загальних, групових зборах та інших формах, запропонованих батьками, обмін інформацією про дитину між батьками і вихователем повинен стосуватися проявів і змін в поведінці дитини, як позитивних так і негативних [50, 9].

Контакти з батьками будуть ефективнішими якщо будуть опиратися на: довір'ї, відкритості, щирості, здатності до емпатії, суб'єктному сприйманні, готовності до змін.

Отже, використання різноманітних форм роботи з сім'єю в ЗДО має важливе значення для становлення дошкільника як особистості. Позитивні результати у вихованні дітей досягаються за умови вмілого підбору різних форм співробітництва, активного залучення до цієї роботи всіх членів педагогічного колективу заклад дошкільної освіти і членів сімей вихованців [40, 11].

1.3. Педагогічні умови взаємодії ЗДО з сім'ями вихованців в умовах карантину

З метою запобігання коронавірусній хворобі та відповідно до рішення Уряду, 12 березня 2020 року в Україні запровадився карантин для усіх закладів освіти (в тому числі, дошкільної), незалежно від форми власності та сфери управління. У листі Міністерства освіти і науки №1/9-154 від 11 березня 2020 року було викладено рекомендації для керівників закладів та управлінців, серед яких – «розробити заходи щодо проведення занять за допомогою дистанційних технологій та розробити заходи щодо часткового переведення працівників на дистанційну роботу» [36].

В Законі України «Про освіту» (ст. 9) відзначено, що однією з форм здобуття освіти є дистанційна форма – «індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій».

Питання дистанційного навчання в своїх роботах розкривають вітчизняні (Я. Бабич, В. Биков, Ю. Богачков, О. Корбут, В. Кухаренко, О. Овчарук, О. Пінчук, О. Штихалюк, Б. Шукевич, Л. Чобанюк, І. Юхно, та ін.) та зарубіжні науковці (М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон, Є. Полат, А. Хуторський). Дослідники окреслюють різні підходи до вивчення такого виду інновацій як дистанційна освіта, зауважують на необхідності вдосконалення засобів і форм спілкування та навчання незалежно від тимчасових умов [33, 216].

У зв'язку з епідеміологічною ситуацією педагогам доводиться шукати нові зручні і безпечні форми роботи з вихованцями та їх батьками. На даному етапі перед нами стоїть завдання безперервно продовжувати розвиток дітей, для цього розробляються всілякі консультації, фото і відео матеріали, які служать допомогою для батьків в питаннях виховання і навчання дітей в сім'ї. У зв'язку з тим, що на даному етапі немає можливості використовувати традиційні методи роботи з батьками, необхідно активно використовувати дистанційні форми і методи взаємодії, за допомогою яких є можливість спілкування з дітьми і їх батьками, не виходячи з дому. До таких форм можна віднести:

- взаємодія з допомогою електронної пошти;
- взаємодія з допомогою організації групи в соціальних мережах ;
- сайт закладу дошкільної освіти і особисті сайти вихователів;
- інтернет платформи та відеоконференції;
- Viber група;
- організація дистанційного навчання батьків.

Взаємодія з допомогою електронної пошти може здійснюватися за двома способами. Перший – це організація спілкування педагога з сім'єю вихованця, де учасники ведуть переписку між собою. Другий – єдина електронна пошта, яка заводиться на групу і покликана служити каналом зв'язку між фахівцями і батьками. Пароль і логін доступні кожному з батьків і фахівців групи. На пов'язаний з електронною поштою диск, щотижня вноситься низка освітніх контентів, що містять інформацію рекомендаційного характеру для батьків. Крім того, там же містяться рекомендації фахівців. Загальні педагогічні рекомендації, пам'ятки для батьків тощо так само розміщуються на мережевому диску і доступні для перегляду та скачування [8, 102].

Також це зручно, так як працює зворотний зв'язок, будь-який батько чи представник дитини має можливість задати запитання фахівцеві в письмовій формі, отримати онлайн-рекомендацію, уточнити інформацію з будь-якого питання, призначити час консультації в разі, якщо це необхідно.

Основним помічником у роботі педагогів звичайно ж стали соціальні мережі. У вирішенні проблеми сучасності педагогу можуть допомогти саме соціальні мережі, яких в даний час налічується величезна кількість. За їх допомогою учасники можуть обмінюватися фото-, відео-, аудіоматеріалами, задавати питання, коментувати інформацію. Педагог безпосередньо може ознайомити батьків з планами роботи, рекомендувати посилання для самостійного вивчення тієї чи іншої теми, інформувати про майбутні заходи: свята, конкурси, акції, семінарах тощо [10, 11].

Іншою формою дистанційної взаємодії батьків і фахівців є сайт закладу дошкільної освіти. На ньому відображена вся адміністративна і правова інформація закладу (статут, правила прийому, список співробітників, розклад роботи, оголошення з поточних питань, фотозвіти про життя освітнього закладу тощо). Крім того, сайт містить інформацію для батьків з питань виховання та освіти дитини. Оновлювана інформація на сайті привертає до закладу дошкільної освіти підвищену увагу батьків, сприяє створенню

відкритого простору взаємодії фахівців і батьків. Останні можуть простежити ту роботу, яка проводиться в ЗДО, «бачать» на скільки кожна дитина з її індивідуальними особливостями включена в роботу і життя спільноти закладу. Ця форми роботи з батьками так само допомагає будувати довірчі і партнерські відносини в системі «педагог-батьки», розширює можливості сім'ї на отримання якісної освіти [20, 44].

За допомогою інтернет-платформ, а саме Viber, Zoom, Skype можна легко організувати дистанційні колективні збори. Проведення дистанційних батьківських зборів (як однієї з форм дистанційної взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти) здатне підвищити мотивацію батьків до спілкування між собою і з педагогом. Серед незаперечних переваг можна говорити про можливість участі кожного з батьків. При дистанційному варіанті спілкування кожен може висловити свою точку зору і буде почутий (прочитаний) і прокоментований аудиторією. При проведенні традиційних зборів цей процес затягується в часі, порушує організацію. Впровадження нових технологій в практику проведення батьківських зборів дозволить досягти більшої оперативності у взаємодії з батьками, підвищити задоволеність від зборів, а також зробити батьків більш активними учасниками життя дитини [22, 491].

Відеоконференція – це конференція реального часу в on-line режимі. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Для якісного проведення відеоконференції, як і телеконференції, необхідна її чітка підготовка: створення програм, своєчасна інформація на сайті чи в чаті і розсилка за списком. Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє спілкуватися коли батьки і вихователь знаходяться на відстані.

Viber група – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через Інтернет. Створення Viber групи для батьків та вихованців з метою їх інформаційної підтримки щодо надання методичних рекомендацій з розвитку та виховання дітей і отримання зворотного зв'язку та фото і відео звітів; надання лінків на веб-сторінки з розвиваючими завданнями, дидактичними іграми, аудіоказками,

відеозаняттями в мережі Інтернет; впровадження онлайн конкурсів, флешмобів; використання різноманітних платформ для спілкування з батьками; відео-конференції з батьками та вихованцями [51, 48].

Робота з родинами є складним завданням для вихователя як в психолого-педагогічному аспекті, так і у організаційному, адже потрібно налагодити специфічну форму спілкування, яка будувалася б на довірливих відносинах. Розвиток такої взаємодії передбачає декілька етапів. Першим етапом – є трансляція позитивного образу дитини. Завдяки такому принципу побудови спілкування вихователя з батьками формується на доброзичливих відносинах з майбутньою плідною співпрацею. Другий етап побудови такої взаємодії з батьками повинен відображати рівень розвитку та знань їх дитини (спільні заняття з дорослими, форми спілкування з однолітками, знання програмових завдань). А третій етап – повинен відображати зацікавленість педагога у проблемах сім'ї щодо виховання та навчання дошкільників [56, 520].

Отже, така організація довірливої діалогічної побудови спілкування з сім'ями вихованців, викликатиме бажання батьків самим поділитися про індивідуальні прояви дитини (її смаки, норму поведінки та звички). Однак слід відзначити, що позиція вихователя в даному діалозі, повинна бути партнерською, без зауважень, повчань та настанов.

На сучасному етапі більшість закладів дошкільної освіти почали активно впроваджувати елементи дистанційного навчання в освітній процес, найпоширенішими засобами яких є:

- створення Viber групи для батьків та вихованців з метою їх інформаційної підтримки щодо надання методичних рекомендацій з розвитку та виховання дітей і отримання зворотного зв'язку та фото і відео звітів;
- надання лінків на веб-сторінки з розвиваючими завданнями, дидактичними іграми, аудіоказками, відеозаняттями в мережі Інтернет;
- впровадження онлайн конкурсів, флешмобів;

- використання різноманітних платформ для спілкування з дітьми дошкільного віку;
- відео-конференції з батьками та вихованцями;
- практикується робота щодо створення Ютуб-каналів виховного та розвивального спрямування.

Інформаційно-комунікаційна взаємодія закладу дошкільної освіти з сім'єю відбувається на підставі показу або демонстрацією вихователем досягнень та розвитку дитини-дошкільника, формування його позитивних якостей. Для того, щоб батьки вихованців стали активними учасниками освітнього процесу та однодумцями педагога, необхідно залучати їх до режимних та виховних моментів групи, постійно інформувати їх про загальносадові та групові події

Використання дистанційних форм взаємодії педагогів закладів дошкільної освіти і сім'ї сприяє:

- формування у батьків позитивної мотивації до освітньої роботи з дітьми, до дошкільної освітньої організації;
- підвищення якості освітнього процесу в дошкільному закладі; підвищення престижу дошкільної освіти в цілому;
- успішної реалізації цілей і завдань державного стандарту дошкільної освіти.

Разом з тим застосування педагогом у своїй діяльності форм дистанційної взаємодії вимагає як від педагогів, так і від батьків додаткового часу і спеціальних знань і навичок.

І. Андрошук розглядає взаємодію «як широкий загальний термін, що позначає таку сумісну дію кількох об'єктів або суб'єктів, при якій результат дії одного з них впливає на інші, ... охоплює всі види соціальних процесів і людської діяльності (працю, пізнання, спілкування, виховання, навчання тощо), вказуючи на взаємний зв'язок соціальних явищ як на рівні суспільства в цілому, так і на рівні функціонування його окремих груп та індивідів» [4, 17].

Все ж взаємодія педагогів з батьками за допомогою дистанційних технологій здатна принести величезну користь не тільки сім'ям дітей, а й самому педагогу: педагог, який володіє цими формами роботи з сім'єю, зможе домогтися не тільки хороших показників по успішності своїх вихованців, а й допоможе їм стати повноцінними членами суспільства.

Переваги дистанційних ІКТ перед традиційними засобами навчання [30, 52]:

- ІКТ, привертають увагу дітей, що сприяє підвищенню інтересу до досліджуваного матеріалу. Висока зацікавленість сприяє кращому сприйняттю і засвоєнню матеріалу.

- Відеофрагменти дозволяють показати дітям ті моменти з навколишнього світу, спостереження яких викликають труднощі (наприклад- зростання квітки).

- Використання інформаційних технологій спонукає дітей до пошуково-дослідницької діяльності, включаючи в мережі-інтернет самостійно або разом з батьками;

Впроваджуючи дистанційні форми роботи в освітню діяльність дошкільнят педагоги також підвищують і рівень педагогічної компетентності батьків. Батьки виступають рівноправними учасниками освітнього процесу, беруть на себе роль педагога, наставника. А це в свою чергу сприяє:

- індивідуалізації освітньої діяльності (батьки разом з дітьми особисто вибирають темп і порядок виконання тих чи інших завдань);

- підвищення інформаційної культури (батьки і діти сприймають комп'ютер, не як іграшку, а засіб для отримання знань);

- підтримка очного навчання (діти, які перебувають на самоізоляції, не відірвані від освітнього процесу, а можуть навчатися в домашніх умовах) [31, 25].

Досвід використання дистанційної освіти в ЗДО, безумовно, невеликий і вимагає допрацювань. Однак хочеться вірити, що такий досвід взаємодії не залишиться «непотрібним» після закінчення епідеміологічної ситуації в країні

і допоможе в роботі з сім'ями, які з яких-небудь причин не можуть відвідувати заклад дошкільної освіти.

Отже, дистанційне навчання – це одна з форм організації та реалізації освітнього процесу закладів дошкільної освіти, за якою його учасники здійснюють партнерську взаємодію віддалено (екстериторіально). Тому, для ефективно організації освітнього процесу в умовах пандеміє рекомендується використовувати весь спектр інформаційно-комунікаційних технологій з метою налагодження взаємодії з батьками та вихованцями для їх розвитку та виховання [31, 21].

Висновки до розділу 1

Одним із напрямів роботи закладу дошкільної освіти є взаємодія з сім'ями вихованців. Сім'я, безумовно, посідає важливе місце в процесі формування особистості. Саме тому на сучасному етапі розвитку педагогіки постає питання про проблему сімейного виховання.

Типологія сімей достатньою мірою не розроблена, не визначені основні ознаки, які мають бути покладені в її основу. Успішність співробітництва ЗДО з батьками забезпечується завдяки врахуванню типу сім'ї. Адже кожна сім'я, яка належить до того чи іншого типу, має свої типові особливості, а значить потребує різних видів роботи, застосування певних форм і методів.

Спільна робота закладу дошкільної освіти й сім'ї будується на наступних основних засадах, які визначають зміст, організацію і методику цієї роботи: єдність в роботі ЗДО і сім'ї у вихованні дітей, взаємна довіра у взаємовідносинах між педагогами і батьками, доброзичливе ставлення один до одного, розуміння потреб та інтересів дитини й своїх обов'язків як вихователів; зміцнення авторитету педагога в сім'ї і батьків у закладі дошкільної освіти, взаємодопомога у спільній роботі по вихованню дошкільників, вивчення кращого досвіду сімейного виховання, пропаганда його серед широкого кола батьків, використання в роботі ЗДО позитивних методів сімейного виховання, використання різноманітних дистанційних форм роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю, систематичне здійснення зв'язку ЗДО і батьків за певним планом, встановлення правильних взаємин педагогів і батьків на основі доброзичливої критики і самокритики.

Використання різноманітних дистанційних форм роботи з сім'єю в ЗДО має важливе значення для становлення дошкільника як особистості. Позитивні результати у вихованні дітей досягаються за умови вмілого підбору різних форм онлайн співробітництва, активного залучення до цієї роботи всіх членів педагогічного колективу закладу дошкільної освіти і членів сімей вихованців.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПЕРЕВІРКИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВЗАЄМДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й СІМ'Ї ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

2.1. Дослідження рівнів співпраці ЗДО і сім'ї під час карантину

З метою практичного обґрунтування висновків, отриманих у ході теоретичного вивчення проблеми була організована і проведена дослідно-експериментальна робота протягом шести місяців з грудня 2020р. по травень 2021 року.

Дослідно-експериментальна робота проводилася в Лебединському закладі дошкільної освіти (ясла-садок) «Калинка» Сумської області. Для її проведення нами були обрані дві групи батьків – по 15 осіб у кожній, діти молодших груп «Мальва», «Сонечко» та вихователі.

Робота проводилася в три етапи, а саме: констатувальний, формувальний та контрольний.

Мета констатувального етапу експерименту: визначити критерії суголосні компонентам взаємодії ЗДО і сімей вихованців й показники її рівнів; виявити стан співробітництва закладу дошкільної освіти з сім'єю загалом і в умовах карантину зокрема.

На основі аналізу літературних, нормативно-законодавчих джерел і практики взаємодії ЗДО із родинами вихованців ми визначили високий, середній і низький рівні взаємодії із сім'ями вихованців із відповідними критеріями (мотивація взаємодії, змістовність взаємодії, задоволеність взаємодією) і показниками (див. таблиця 2.1.)

Таблиця 2.1.

Компоненти взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців, критерії й показники її рівнів

№	Компоненти/Критерії	Показники

	взаємодії	
	Мотивація взаємодії	<p>1. Усвідомлення необхідності взаємодії з боку дорослих, особливо в період карантину.</p> <p>2. Бажання вихователів і батьків взаємодіяти, використовуючи онлайн форми взаємодії.</p> <p>3. Прагнення здійснювати взаємодію якісно із застосуванням інформаційно-комунікаційних засобів.</p>
	Змістовність взаємодії	<p>1. Вчасність і реальність допомоги у вирішенні актуальних питань виховання дошкільників.</p> <p>2. Компетентність вихователів у вирішенні завдань розвитку і виховання дошкільників з допомогою інформаційно-комунікаційних засобів і онлайн форм взаємодії в період карантину.</p> <p>3. Реалізація індивідуального підходу в процесі взаємодії з батьками вихованців.</p>
	Задоволеність взаємодією	<p>1. Вияв взаємоповаги та взаєморозуміння, відсутність деструктивних конфліктів у</p>

		<p>процесі взаємодії з родинами вихованців.</p> <p>2. Реальність консультативної допомоги у вирішенні актуальних питань виховання дошкільнят в умовах сім'ї з використанням сучасних форм онлайн спілкування.</p> <p>3. Систематичність співпраці в питаннях виховання дошкільників добір оптимальних форм онлайн взаємодії.</p>
--	--	--

Високий рівень взаємодії із сім'ями вихованців характеризується усвідомленою необхідністю взаємодії з боку дорослих до систематичної співпраці з вихователями стосовно питань виховання дошкільників за будь-яких обставин; бажанням вихователів і батьків співпрацювати за допомогою онлайн форм взаємодії; прагненням здійснювати взаємодію якісно із застосуванням інформаційно-комунікаційних засобів; вчасністю і реальністю допомоги у вирішенні актуальних питань виховання дошкільників; проявом компетентності вихователів у вирішенні питань розвитку і виховання дітей за допомогою сучасних онлайн форм взаємодії та інформаційно-комунікаційних засобів; реалізацією індивідуального підходу в процесі співпраці з батьками; проявом взаєморозуміння та відсутністю деструктивних конфліктів у процесі взаємодії з родинами вихованців; реальністю консультативної допомоги у вирішенні актуальних питань виховання дошкільнят в умовах сім'ї за допомогою використання сучасних форм онлайн спілкування; систематичністю співпраці вихователів та батьків в питаннях виховання дошкільнят; вмінням обирати найефективніші форми онлайн взаємодії.

Середній рівень взаємодії із сім'ями вихованців характеризуються не зовсім усвідомленою необхідністю взаємодії з боку дорослих до систематичної співпраці з вихователями стосовно питань виховання дошкільників за будь-яких обставин; неохочим бажанням вихователів і батьків співпрацювати за допомогою онлайн форм взаємодії; небажанням здійснювати якісну взаємодію із застосуванням інформаційно-комунікаційних засобів; не завжди своєчасним наданням реальної допомоги у вирішенні актуальних питань виховання дошкільників; недостатньою обізнаністю вихователів у розв'язанні проблем розвитку і виховання дітей за допомогою сучасних онлайн форм взаємодії та інформаційно-комунікаційних засобів; несистематичною реалізацією індивідуального підходу в процесі взаємодії з батьками; частковим розумінням необхідності щодо встановлення постійних контактів для взаємодії, час від часу виникненням деструктивних конфліктних ситуацій; невчасним наданням консультативної допомоги з використанням сучасних форм онлайн спілкування щодо вирішення питань виховання дошкільнят в умовах сім'ї; несистематичною співпрацею вихователів та батьків у питаннях виховання дошкільнят; невмінням обирати ефективні форми онлайн взаємодії з батьками вихованців.

Низький рівень взаємодії із сім'ями вихованців характеризується відсутністю мотивації у батьків і вихователів до систематичної співпраці в питаннях виховання дошкільників за будь-яких умов; не усвідомленням необхідності онлайн взаємодії з боку дорослих, відсутністю бажання здійснювати її; формальністю у наданні допомоги у вирішенні питань щодо – виховання дошкільнят; необізнаність вихователів щодо застосування онлайн форм взаємодії у вирішенні питань розвитку та виховання дошкільнят; відсутність індивідуального підходу під час взаємодії з батьками; систематичні непорозуміння та конфліктні ситуації деструктивного характеру між вихователем та батьками у процесі взаємодії; відсутність консультативної допомоги з боку вихователя за допомогою використання сучасних форм онлайн спілкування щодо вирішення питань виховання дошкільнят в умовах

сім'ї; відсутність систематичної співпраці між вихователями та батьками в питаннях виховання дошкільнят; невмінням добирати оптимальні форми онлайн взаємодії.

Методику дослідження склали три групи методів. Перша група методів спрямована на виявлення рівня мотивації до взаємодії вихователів і батьків дошкільнят; друга – на змістовність взаємодії, а третя – на задоволеність взаємодією батьків і педагогів.

Для батьків було розроблено анкету «Задоволеність діяльністю ЗДО». Її мета: виявити рівень задоволеності батьків роботою закладу дошкільньої освіти і компетентністю його педагогічного колективу; готовність до активної участі в освітньому процесі ЗДО та визначення пріоритетів батьків у питаннях їх педагогічної грамотності.

Анкета складалася з трьох блоків:

1. Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину (Додаток А).
2. Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільньої освіти в умовах карантину (Додаток Б).
3. Проблеми взаємодії закладу дошкільньої освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців.(Додаток В)

Аналіз відповідей батьків на запитання анкети «Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину» дозволяють стверджувати наступне. На перше запитання «Які у Вас відносини з педагогом ЗДО, який працює на групі, що відвідує Ваша дитина?» виявилось, що у 25 % батьків контрольної та 30 % експериментальної відносини з педагогом довірливі (вони обрали варіант «а»), у 55 % респондентів контрольної та 70 % – експериментальної групи батьків відносини з педагогом відсторонені (вибрали варіант «б»).

На запитання «Ким для Вас у період карантину є педагог у процесі виховання дитини?» виявилось, що для 30 % контрольної та 25 %

експериментальної групи батьків педагог виступає помічником у вихованні дитини (обрали варіант «а»), а для 70 % контрольної та 75 % експериментальної групи батьків – керівником або спостерігачем (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи часто педагог надає вам поради, консультації в режимі онлайн стосовно виховання дитини?» 20 % контрольної та 30 % експериментальної групи батьків відповіли, що вихователь надає поради, консультації (обрали варіант «а»), 55 % контрольної та 50 % респондентів експериментальної групи інколи отримують поради, допомогу від вихователів (обрали варіант «в»), та 25 % контрольної та 20 % батьків експериментальної групи відповіли, що не часто отримують інформацію, поради (обрали варіант «б»).

На запитання «Як часто вихователь цікавиться вашою задоволеністю взаємодією в період карантину?» 20 % батьків контрольної та 30 % – експериментальної групи відповіли, що вихователі постійно цікавляться задоволеністю взаємодії (обрали варіант «а»), 55 % респондентів контрольної та 50 % – експериментальної групи вказали на те, що вихователь цікавиться задоволеністю від взаємодії за потреби (обрали варіант «б»), 25 % батьків контрольної та 20 % – експериментальної групи відповіли, що вихователі взагалі не цікавляться задоволеністю взаємодії (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи враховує педагог Ваші інтереси та побажання, думки і досвід сімейного виховання, рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії – добору різних форм і їх змісту?» 25 % батьків контрольної та 25 % – експериментальної групи зазначили, що педагог завжди враховує їх побажання, досвід та рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «а»), 50 % респондентів контрольної та 45 % експериментальної груп вказали на те, що педагог іноді, не завжди враховує їх побажання, досвід та рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «б»), 25 % контрольної та 30 % батьків експериментальної групи запевнили, що педагог не враховує їх побажання, досвід та рівень умінь

спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «в»).

На запитання «Наскільки часто педагог на платформі Viber, Zoom обговорює з Вами нормативно-правові документи, які регулюють взаємовідносини сім'ї та закладу дошкільної освіти?» 20 % батьків контрольної групи та 30 % – експериментальної групи зазначили, що вихователь систематично обговорює з ними нормативно-правові документи, що регулюють взаємовідносини ЗДО та сім'ї (обрали варіант «а»), 50 % респондентів контрольної та 50 % – експериментальної групи відповіли, що вихователь обговорює з ними нормативно-правові документи у разі потреби (обрали варіант «б»), 30 % контрольної та 20 % батьків експериментальної групи відповіли, що дане питання вихователь з ними не обговорює (обраний варіант «в»).

На запитання «Чи отримуєте Ви в групах вайбер консультації, поради про способи виховання дитини?» 25 % батьків контрольної та 30 % – експериментальної зазначили, що отримують в достатній мірі консультацій та порад через вайбер групу (обрали варіант «а»), 75 % респондентів контрольної та 70 % – експериментальної групи відповіли, що отримують інформацію, консультації, поради, але в недостатній кількості (обрали варіант «б»).

На запитання «Як часто реалізуєте отримані від педагога поради щодо виховання дитини?» 25 % батьків контрольної та 25 % – експериментальної групи відповіли, що завжди користуються порадами вихователя, щодо виховання дитини (обрали варіант «а»), 50 % респондентів контрольної та 45 % – експериментальної групи зазначили, що частково застосовують отримані від вихователів поради (обрали варіант «б»), 25 % респондентів контрольної та 30 % – експериментальної групи відповіли, що не реалізують у процесі виховання дитини поради вихователя (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи подобаються вам батьківські збори та інші колективні заходи, що проводяться педагогом в онлайн режимі?» 25 % батьків контрольної групи та 20 % – експериментальної відповіли, що їм подобаються всі запропоновані заходи, що проводяться в режимі онлайн вихователем

(обрали варіант «а»), 45 % респондентів контрольної та 50 % – експериментальної групи запевнили, що їм подобаються онлайн заходи, що проводить вихователь, але не всі (обрали варіант «б»), 30 % батьків контрольної і 30 % – експериментальної групи не подобаються заходи, що проводить вихователь в режимі онлайн (обрали варіант «в»).

Після проведення анкетування «Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину», можемо зробити наступні висновки. Отже, 25 % батьків експериментальної та 25 % контрольної групи були повністю задоволені рівнем взаємодії, що ми оцінили як високий, адже вони мають взаєморозуміння з вихователями, конфлікти у процесі взаємодії відсутні, отримують в достатній мірі консультативну допомогу, систематично співпрацюють з вихователями в онлайн режимі; 40 % експериментальної та 45 % контрольної групи респондентів через свої відповіді-оцінки підтвердили середній рівень взаємодії вихователів із родинами дошкільнят, оскільки батьки не завжди мали взаєморозуміння з вихователями, час від часу виникали конфліктні ситуації, несистематично отримують консультативну допомогу та співпрацюють з вихователями в режимі онлайн; 35 % батьків експериментальної та 30 % контрольної групи підтвердили низький рівень взаємодії, бо у вихователів часто не було взаєморозуміння з батьками, час від часу виникали конфліктні ситуації, батьки вчасно не отримували консультативну допомогу з питань виховання дошкільнят, в тому числі й в режимі онлайн.

Аналізуючи відповіді батьків на запитання анкети «Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної світи в умовах карантину» виявили наступне. На запитання «Які онлайн-форми взаємодії використовують вихователі під час взаємодії?» батьки відповідали: консультації, бесіди, тренінги, батьківські збори, семінари, індивідуальні бесіди. З відповідей батьків можна зрозуміти, що 25 % контрольної та 30 % експериментальної груп респондентів знаються на онлайн-формах і можуть їх перелічити, 75 % контрольної та 70 %

експериментальної груп респондентів називають не всі онлайн-форми спілкування.

На запитання «Чи часто Ви отримуєте інформацію про виховання дітей через вайбер-групу?» 30 % контрольної та 25 % експериментальної груп респондентів зазначили, що отримують в достатній мірі інформацію про виховання дітей через вайбер групу (обрали варіант «а»), 70 % контрольної та 75 % експериментальної групи батьків відповіли, що отримують інформацію, але в недостатній кількості (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні онлайн бесіди на платформі Viber, Zoom з вихователями» 25 % контрольної та 30 % експериментальної відповіли, що отримують індивідуальні консультації (обрали варіант «а»), 75 % контрольної та 70 % експериментальної груп батьки запевнили, що не отримують індивідуальні консультації (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через групу закладу дошкільної освіти в Facebook?» більшість батьків, а саме 20 % контрольної та 20 % експериментальної запевнили, що так, вони отримують достатню кількість інформації через Facebook (обрали варіант «а»), 80 % контрольної та 80 % експериментальної групи респонденти відповіли, що вони не отримують інформацію через групу закладу у Facebook (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні бесіди з медичною сестрою по телефону (в телефонному режимі)» 15 % контрольної та 25 % експериментальної груп батьки відповіли, що за потреби воно обов'язково отримують інформацію від медичної сестри закладу в телефонному режимі (обрали варіант «а»), 85 % контрольної та 75 % експериментальної груп респонденти відповіли, що не отримують індивідуальної допомоги медично сестри (обрали варіант «б»), пов'язане з тим, що не звертаються до неї.

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через онлайн-консультації з психологом закладу» 20 % контрольної та 25 % експериментальної груп батьки запевнили, що у разі необхідності психолог завжди надає індивідуальні

консультації в режимі онлайн (обраний варіант «а»), 80 % контрольної та 75 % експериментальної груп батьки відповіли, що не отримують допомоги від психолога, тому що не мають в цьому потреби (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через бесіди в режимі онлайн з учителем-логопедом» 15 % контрольної та 20 % експериментальної групи респондентів відповіли, що отримують одразу в разі необхідності (обраний варіант «а»), 85 % контрольної та 80 % експериментальної груп батьки запевнили, що не отримують, це пов'язане з тим, що батьки не звертаються за допомогою до учителя-логопеда(обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через особисті блоги вихователів?» 25 % контрольної та 25 % експериментальної груп батьки запевнили, що отримують потрібну їм інформацію через особисті блоги вихователів (обраний варіант «а»), 75 % контрольної та 75 % експериментальної респондентів не отримують потрібну їм інформацію через особисті блоги вихователів (обрани варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через сайт закладу дошкільної освіти?» 25 % контрольної та 30 % експериментальної груп батьки відповіли, що отримують потрібну їм інформацію на сайті закладу, адже він доступний кожному і містить всю необхідну інформацію (обрали варіант «а»), 75 % контрольної та 70 % експериментальної респондентів засвідчили, що не отримують, адже не звертаються на сайт закладу дошкільної освіти (обрали варіант «б»).

Після проведення анкетування «Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної світи в умовах карантину», можемо зробити наступні висновки. Отже, 20 % батьків експериментальної та 20 % контрольної групи за аналізом їх відповідей ми віднесли до високого рівня, адже вони вчасно отримують допомогу щодо вирішення питань виховання дошкільників, вихователі достатньо компетентні у підборі та застосуванні ІКТ-технологій, систематично отримують індивідуальний підхід під час взаємодії; 45 % експериментальної та 50 %

контрольної групи респондентів через відповіді-оцінки підтвердили свій середній рівень, оскільки вони не завжди своєчасно отримують консультативну допомогу що до вирішення питань виховання дошкільнят, недостатньо обізнані у застосуванні та підборі ІКТ-технологій, несистематично отримують індивідуального підходу під час взаємодії; 35 % експериментальної та 30 % контрольної групи підтвердили низький рівень, бо була присутня формальність у наданні допомоги у вирішенні питань що до виховання дошкільнят, не обізнаність вихователя у підборі та застосуванні ІКТ-технологій, відсутність індивідуального підходу під час взаємодії.

Аналізуючи відповіді-оцінки батьків на запитання анкети «Проблеми взаємодії закладу дошкільньої освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців» виявили наступне. На запитання «Чи задоволені ви співпрацею з вихователями в онлайн режимі в період карантину?» 20 % контрольної та 25 % експериментальної групи батьки відповіли, що повністю задоволені (обрали варіант «а»), 50 % контрольної та 45 % експериментальної груп респонденти зазначили, що частково задоволені співпрацею з вихователями в онлайн режимі (обрали варіант «б»), 30 % контрольної та 30 % експериментальної груп батьки відповіли, що не задоволені взаємодією онлайн співпраці з вихователями в період карантину (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи стикалися ви з проблемами онлайн взаємодії? Якими?» відповіді батьків були різні, наприклад: «Так стикалися з проблемами, не одразу могла відкрити конференцію в Zoom», «Так, проблема була у підключенні камери та мікрофону під час онлайн взаємодії на інтернет-платформах», «Ні, проблем не виникало, адже маю досвід онлайн співпраці», «Ні, проблем не виникало, все зрозуміло та детально було проговорено з вихователем». Аналізуючи відповіді ми дійшли висновку, що 30 % контрольної та 30 % експериментальної груп респондентів не стикалися з проблемами онлайн спілкування, пов'язане з тим, що більшість батьків працюють через онлайн, і тому обізнані в цьому, 70 % контрольної та 70 % експериментальної груп батьки зазначили, що стикалися з проблемами онлайн

спілкування, пов'язане з тим, що це для батьків новий вид взаємодії та вони не зовсім обізнані в ІКТ-технологіях.

На запитання «Як педагоги допомагали у вирішенні проблем онлайн взаємодії?» батьки відповідали так: «Вихователь в телефонному режимі пояснювала що і як потрібно натискати», «Допомогу не надавали, так як в цьому не було потреби», «Вихователь індивідуально створювала консультацію, щоб допомогти розібратися з підключенням», «Допомога була не потрібна», «Вихователь за допомогою демонстрації свого екрану показала, як підключити звук та камеру». Проаналізувавши відповіді, отримали результати, що 20 % батьків контрольної та 25 % – експериментальної групи респондентів за допомогою пояснень вихователя легко впоралися з вирішенням проблеми, 80 % контрольної та 75 % експериментальної груп батьки потребували неодноразового пояснення виконання тої чи іншої операції під час підключення до консультації.

На запитання «Чи проводили вихователі індивідуальні бесіди за допомогою онлайн платформ, таких як Zoom, Viber?» 15 % батьків контрольної та 20 % – експериментальної відповіли, що так, систематично проводились індивідуальні бесіди в режимі онлайн (обрали варіант «а»), 50 % контрольної та 55 % експериментальної групи батьків запевнили що індивідуальні бесіди проводилися, але не завжди (обрали варіант «б»), 35 % респондентів контрольної та 25 % – експериментальної груп відповіли що з ними не проводять індивідуальні бесіди (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи взаємодіяли вихователі з вами через групи у вайбері, особисті блоги?» більшість батьків, а саме 25 % контрольної та 20 % експериментальної груп відповіли, що так вихователі систематично взаємодіють з ними через групу вайбер та особисті блоги (обрали варіант «а»), а 75 % контрольної та 80 % експериментальної відповіли що з ними не взаємодіють через вайбер групи та особисті блоги (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи систематично вихователі взаємодіяли з вами в онлайн режимі в період карантину?» 20 % контрольної та 25 %

експериментальної груп батьки відповіли що, так вихователі систематично здійснювали з ними онлайн-взаємодію (обраний варіант «а»), 80 % контрольної та 75 % експериментальної груп респонденти запевнили, що з ними несистематично була проведена взаємодія в режимі онлайн(обраний варіант «б»).

На запитання «Які форми онлайн взаємодії для вас є найефективнішими?» батьки відповідали: « На мою думку, кращими були консультації, індивідуальні бесіди, сподобалися також віртуальні екскурсії», «Я гадаю, що всі онлайн форми спілкування були ефективними», «Мені найбільше сподобалися та здалися ефективними консультації, бесіди та тренінги, що були організовані на онлайн платформах», «Мені сподобалася робота через вайбер-групу». За відповідями батьків ми виявили наступне 25 % респондентів контрольної та 20 % експериментальної вподобали всі онлайн форми спілкування, та виділили лише по одній формі спілкування, що не до вподоби, 40 % контрольної та 45 % експериментальної назвали по 3-4 ефективних форми спілкування, 35 % контрольної та 35 % експериментальної вподобали зовсім мало онлайн форм спілкування і ефективними були лише 1-2 з запропонованих на їхню думку.

На запитання « Які форми онлайн взаємодії були малоефективними?» відповіді батьків були такими: «Мені не до вподоби виявились батьківські збори», «Мені найменше сподобалося спілкування через вайбер-групу», « На мою думку, малоефективними під час спілкування були групові бесіди та тренінги», «Я думаю, що всі форми онлайн взаємодії були досить різноманітними та ефективними під час співпраці». Після аналізу відповідей ми дійшли висновку, що 25 % батьків контрольної та 25 % – експериментальної групи відповіли, що всі форми онлайн взаємодії для них були ефективні, 40 % контрольної та 35 % експериментальної груп батьки назвали по 1-2 малоефективних формах взаємодії, 35 % контрольної та 40 % експериментальної не зовсім вподобали онлайн форми взаємодії, і тому назвали по 3 та більше малоефективних форм взаємодії.

Після проведення анкетування «Проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців», можемо зробити наступні висновки. Отже, 25 % батьків експериментальної та 25 % контрольної групи показали високий рівень – вихователі приділяють велику увагу взаємодії в період карантину, вихователі взаємодіють за допомогою онлайн форм, прагнуть до якісної взаємодії саме за допомогою застосування ІКТ технологій; середній рівень за відповідями батьків виявлено у 40 % експериментальної та 40 % контрольної групи батьків – вихователі недостатньо уваги приділяють взаємодії в період карантину, виявляють не охоче бажання спілкуватися в онлайн режимі, не систематично здійснюють взаємодію із застосуванням ІКТ технологій, що призводить до неякісної взаємодії; низький рівень підтвердили 35 % експериментальної та 35 % контрольної групи респондентів – вихователі не приділяють уваги онлайн взаємодії, не прагнуть до якісної взаємодії за допомогою онлайн форм.

Ми вивчили і проаналізували документацію педагогів закладу дошкільної освіти (перспективний план), щоб визначити чи передбачено в ньому взаємодію з батьками за допомогою використання онлайн форм спілкування, їх частота та відповідність реально проведеним онлайн заходам з батьками. Нами було проаналізовано два перспективних плани груп, які залучено до експерименту.

Під час аналізу ми з'ясували, що багато вихователів, на жаль, не відзначають проведені онлайн заходи в планах, хоча проводять серед батьків освітню роботу, а деякі педагоги взагалі не проводять онлайн заходи, прописані в планах.

Наприклад, вихователь старшої групи: Олена Леонідівна, ігнорує та не проводить онлайн заходи. Інший вихователь повідомила, що їй важко організувати і залучити батьків, так як вони всі працюють і зайняті.

Проаналізувавши перспективні плани, ми виявили, що не всі вихователі планують онлайн взаємодію з батьками, або досить мало приділяють уваги онлайн взаємодії з батьками. В перспективні плани педагоги

включають, в основному, батьківські збори, консультації, рідко бесіди та тренінги, що проводяться в режимі онлайн.

Аналізуючи документацію вихователів, ми можемо зробити висновок, що в перспективному плані зазначають та проводять всі форми онлайн-взаємодії – 50 % педагогів (2 вихователя), проводять але деякі з плану 25 % вихователів (1 вихователь), та не проводять взагалі онлайн форми взаємодії 25 % (1 вихователь).

На підставі отриманих даних, ми можемо зробити висновок, що кожен вихователь індивідуальний в своєму виборі форм взаємодії з батьками і те, що їй не приділяють належної уваги.

Для вивчення стану взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти з батьками ми використовували метод інтерв'ю вихователів. Було проведено опитування 20 педагогів ЗДО на тему: «Сучасні онлайн форми взаємодії педагогів з батьками в закладі дошкільної освіти», воно включало в себе 8 питань. За заздалегідь підготовленим списком питань проводили інтерв'ю з педагогами, отримані відповіді фіксували і обробляли (Додаток Д).

Отримані нами відповіді допомогли нам проаналізувати проведену роботу вихователів з батьками по взаємодії в онлайн режимі. Метою анкетування було виявити, які онлайн форми і методи взаємодії використовують педагоги з батьками і чи використовують їх взагалі. Чи є у педагогів труднощі під час онлайн взаємодії з батьками, і якого вони характеру? (Додаток 4).

Проаналізувавши всі відповіді, ми отримали такі результати.

Більшість вихователів знають такі онлайн платформи спілкування: Zoom, Viber, Skype, Facebook, сайт закладу, електронна пошта.

Всі педагоги відповіли, що використовують онлайн-форми взаємодії з батьками. Наприклад, педагог Ольга В. говорила: «Раніше я вже хотіла консультувати батьків в скайпі. На сьогоднішній день я маю таку можливість». А педагог Юлія В. відзначала: «Створення пошти є досить вдалою формою спілкування на сьогоднішній день, адже можуть спілкуватися не тільки

вихователь з батьками, але і батьки між собою та з фахівцями закладу дошкільної освіти».

На запитання: «Які труднощі ви відчуваєте під час онлайн взаємодії з батьками?». Були отримані такі відповіді: конфліктність батьків відзначають 7 опитаних педагогів. *Наприклад*, педагог Ірина М. відзначала: «Батьки вважають, що все знають краще педагогів, починають сперечатися і доводити, що ми, педагоги, всі робимо неправильно». А педагог Валентина О. зазначила: «Батьки вважають, що конкретно їх родині недодають уваги та допомоги». У батьків не вистачає «вільного» часу на тісну онлайн взаємодію з педагогами, вважають 8 педагогів. *Наприклад*, Ірина І. говорила: «Часто буває, що дитина знаходиться під наглядом бабусь і нянь, а молода мама з ранку до вечора на роботі». «У батьків немає бажання брати участь у взаємодії», – відповіли 5 педагогів. *Наприклад*, вихователь Тетяна М. відмітила: «У батьків одне бажання – залишити дитину на цілий день в ЗДО, а брати участь у спілкуванні вони не хочуть».

Дослідження показало позитивний досвід педагогів у онлайн взаємодії з батьками, був у всіх 20 педагогів. *Наприклад*, педагог Тетяна Б. повідомляла: «Був позитивний досвід взаємодії з батьками – встановлення міцного позитивного контакту на основі взаєморозуміння і високого авторитету вихователя». Негативний досвід був також у всіх 20 педагогів. *Наприклад*, педагог Наталія М. відзначала: «Мама одного і тато іншої дитини відмовлялися приводити дітей вчасно, відповідно до режиму. Прохання педагога, проведення консультативних робіт в онлайн режимі на зауваження приводити дітей вчасно батьками ігнорувалися».

На запитання: «Який метод онлайн взаємодії з батьками Ви вважаєте найефективнішою?», думки педагогів розділилися. 9 педагогів виділили для себе онлайн бесіди з батьками найкращою формою взаємодії, 5 педагога вибрали консультації в режимі онлайн.

На запитання: «Яка форм взаємодії з батьками є кращою?» 15 педагогів відповіли, що звичайна (очна форма) є кращою, а 5 педагогів відповіли, що

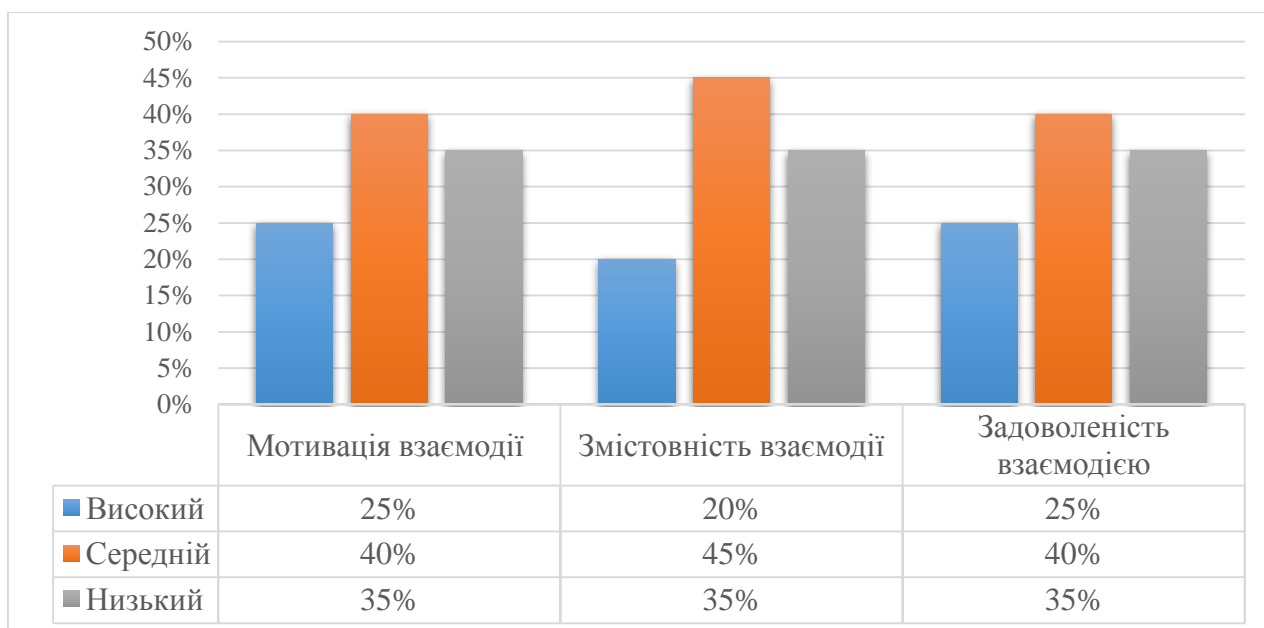
кращою є онлайн. Наше дослідження показало, що стан онлайн взаємодії педагогів з батьками дітей є неоднозначним.

Узагальнивши дані по всіх методиках ми отримали результати сформованості компонентів взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців в експериментальній і контрольній групах, що відображено в таблиці 2.2. та діаграмах на рисунках 2.1. та 2.2.

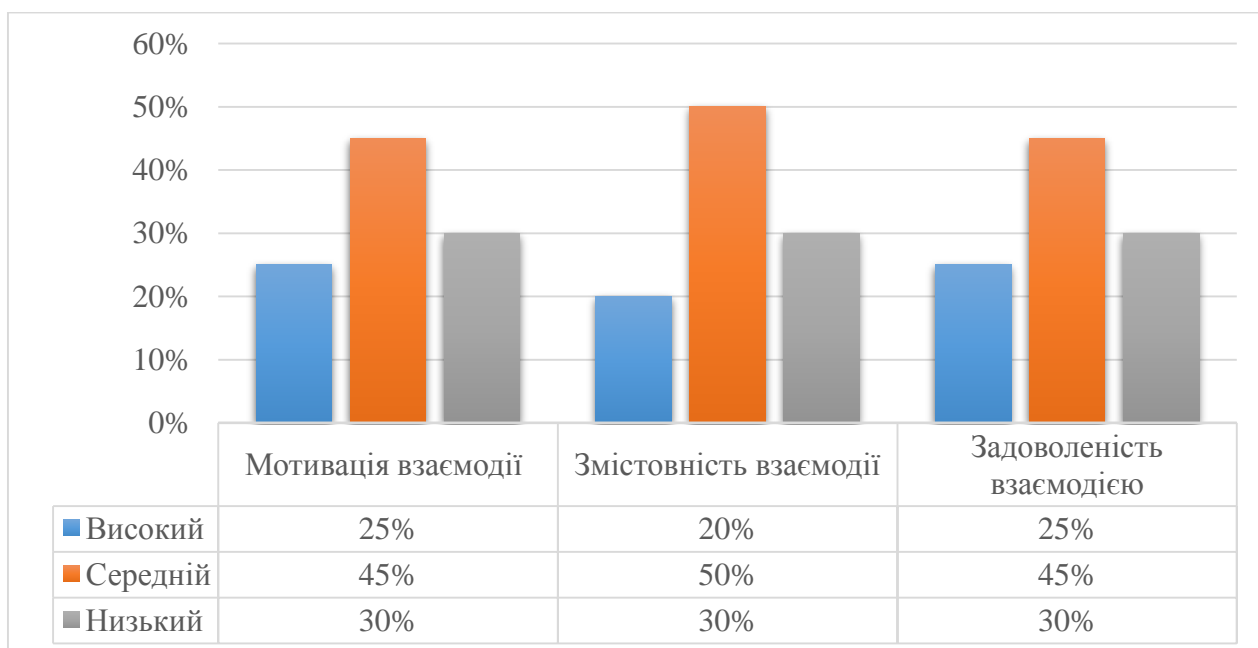
Таблиця 2.2.

Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців експериментальної і контрольної групи на констатувальному етапі експерименту

Група	Компоненти взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців та рівні їх сформованості		
	мотивація взаємодії	змістовність взаємодії	задоволеність взаємодією
Експериментальна	В (25%) С (40%) Н (35%)	В (20%) С (45%) Н (35%)	В (25%) С (40%) Н (35%)
Контрольна	В (25%) С (45%) Н (30%)	В (20%) С (50%) Н (30%)	В (25%) С (45%) Н (30%)

Рис. 2.1. Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців експериментальної групи на констатувальному етапі експерименту

Рис. 2.2. Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців контрольної групи на констатувальному етапі експерименту

Отже, на констатувальному етапі виявлено переважно середній рівень прояву усіх компонентів взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців обох груп. Отримані результати дають можливість реалізувати

педагогічні умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину з експериментальною групою для перевірки їх ефективності.

2.2. Реалізація педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину

Епідеміологічна ситуація, яка склалася у всьому світі у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, внесла свої корективи в організацію освітнього процесу Лебединського закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Калинка». Перед вихователями постало питання пошуку нових форм взаємодії з родинами та безперервного розвитку вихованців, але вже в дистанційному режимі. У зв'язку з тим, що самоізоляція не дає можливості використовувати традиційні форми та методи роботи з дітьми, в межах нашого експериментального дослідження активно застосовувалося використання інформаційно-комунікаційних технологій, як активного методу та засобу взаємозв'язку з батьками для їх інформаційної підтримки щодо навчання та виховання дітей.

З метою перевірки педагогічних умов організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину ми провели формувальний експеримент з батьками і вихователями групи «Мальви» протягом трьох місяців з лютого по квітень. Цю роботу відображає перспективний план.

Дата проведення	Назва заходу	Форма роботи	Дистанційна технологія, яка використовується
02.02.2021р.	Створення батьківської групи у Viber «Мальва»		
05.02.2021р.	«Режим дня дитини»	Бесіда з батьками	Платформа Zoom

09.02.2021р.	«Спілкування в онлайн режимі» (розширення знань та умінь користування інтернет-платформами)	Майстер-клас для батьків	Платформа Zoom
12.02.2021р.	«Як говорити з дитиною про COVID – 19»	Інформаційний фото - стенд	Група Viber
15.02.2021р.	«Для чого мити руки?»	Творча гра для батьків та дітей	Платформа Viber
19.02.2021р.	«Як організувати дозвілля дитини під час карантину»	Консультація для батьків	Платформа Zoom
23.02.2021р.	«Щоб дитина росла здоровою»	Батьківські збори	Платформа Zoom
26.02.2021р.	«Подорож до країни Здоров'я»	Відеозаняття для батьків та дітей	Група Viber
02.03.2021р.	«Образ моєї дитини»	Тренінг для батьків	Платформа Viber
05.03.2021р.	«Сімейні ігри з дітьми вдома під час карантину»	Інформаційний фото-стенд	Група Viber
08.03.2021р.	«Чи знаєте ви свою дитину?»	Онлайн – тестування батьків	Онлайн платформа Google - форми

11.03.2021р.	Безпечна поведінка дитини під час карантину»	Відеозаняття	Група Viber
15.03.2021р.	«Дитина батьківських мрій»	Творча гра для батьків	Платформа Zoom
18.03.2021р.	«Сендплей ігри з піском»	Відеозаняття	Група Viber
22.03.2021р.	«Роль тата у вихованні дитини»	Консультація для батьків	Платформа Viber
25.03.2021р.	«Дітям про правила карантину»	Відеозаняття	Група Viber
29.03.2021р.	«Пізнавальні ігри в родині»	Круглий стіл	Платформа Zoom
01.04.2021р.	«Як з користю провести вихідний день»	Інформаційний фото-стенд	Група Viber
06.04.2021р.	«Що і як ми говоримо дітям кожного дня»	Бесіда з батьками	Платформа Zoom
09.04.2021р.	«Рухливі ігри з дітьми в умовах карантину»	Інформаційний фото-стенд	Група Viber
14.04.2021р.	«Прочитай і намалюй»	Творча гра для батьків та дітей	Група Viber
19.04.2021р.	«Зоопарк»	Віртуальна екскурсія»	Платформа Zoom

22.04.2021р.	«Позитивне батьківство під час карантину»	Консультація для батьків	Платформа Zoom
26.04.2021р.	«Є проблема? Знайдемо вихід разом»	Семінар	Платформа Zoom
29.04.2021р.	«Профілактика коронавірусу»	Консультація для батьків	Платформа Zoom

З метою впровадження нетрадиційних онлайн форм взаємодії ЗДО та родини в період карантину нами було розроблено створено групу у Viber «Мальва». Ця група була одним з головних інструментаріїв інформаційної підтримки в період дистанційної освіти та допомогла встановити взаємозв'язок вихователя та батьків. Батьки в даній групі виконували роль не тільки слухача, а й активного суб'єкта, який ділився досвідом виховання, брав активну участь у групових обговореннях, вибудовував спілкування не тільки з педагогом, але й один між одним. В той же час можна відзначити й стійке бажання більшості батьків оперативно отримувати інформацію про активні форми та методи навчання дитини.

В адміністратора цієї групи (вихователя) була можливість розміщення фотографій, відеороликів з завданнями, схем-карток, посилань на корисні ресурси, презентацій, а також оголошень щодо організації освітнього процесу. Також вихователь у даній групі розміщував методичні рекомендації з виховання та навчання дітей у вигляді посилань на психолого-педагогічну літературу та педагогічні сайти. Ці та інші форми мотивували батьків до обговорення виховних завдань та стимулювали коментарі щодо навчального матеріалу.

Сайт нашого закладу дошкільної освіти «Калинка» слугував для підтримки дистанційної форми навчання, який є багатофункціональним способом зв'язку, оскільки батьки можуть не тільки бачити повідомлення, які

розміщує педагог, але й коментувати їх, ділитися враженнями один з одним. Це мотивує батьків до спільного обговорення освітніх питань. Системне та ґрунтовне використання сайту дає можливість оптимізувати освітній процес, спрямований на створення умов, які дають змогу забезпечити особистісне становлення дитини її готовності до життєвого самовизначення; удосконалення професійної діяльності вихователя у вирішенні актуальних освітніх питань.

Даний сайт було розроблено з метою інформаційної підтримки батьків та вихователів. Він має доступну та легку архітектуру. Для надання доступу до сайту вихователь засобами вайбер-групи надав батькам покликання на сайт. Перейшовши за даним покликанням, перед батьками відкривається головна сторінка сайту на якій розміщено вітальне слово, офіційні документи якими керується ЗДО у плануванні освітньої діяльності та різноманітні додаткові інформаційні посилання.

Крім цього сайт виступає для батьків офіційним джерелом навчальної, методичної та виховної інформації. Зі сторінок сайту батьки мають можливість отримувати інформацію про методи збереження здоров'я дітей, їх безпеку, правила поведінки дитини вдома та на вулиці, а також корисні поради щодо навчання та виховання дитини.

5 лютого 2021 року з батьками групи «Мальва» була проведена бесіда на тему «Режим дня дитини» на платформі Zoom. Метою даної бесіди було систематизувати та поглибити знання батьків про значення режиму дня для здоров'я та виховання дитини. Під час даної онлайн-бесіди ми з батьками обговорювали основні режимні моменти (процеси) та важливість їх дотримання. Батьки цікавилися, як правильно організувати режим дня дитини вдома та у відповідь отримували поради стосовно даного питання. Також під час онлайн-бесіди разом з батьками був складений спільний орієнтовний режим дня дитини вдома. Інформація з режимними моментами була викладена в батьківську групу, що дало змогу швидкого доступу до неї батьків.

Впродовж бесіди труднощів не виникало, батьки по-черзі ставили запитання та підтримували думку один одного (Додаток Е) .

9 лютого 2021 року з батьками групи «Мальва» на платформі Zoom був проведений майстер-клас на тему «Спілкування в режимі онлайн». Його метою було детальніше познайомити з онлайн-платформами спілкування для співпраці; поглибити набуті знання та уміння батьків застосовувати під час спілкування різні онлайн-платформи. Під час даного майстер-класу батькам було представлено демонстрацію екрану(вихователя) на якій відображалися всі етапи користування онлайн-платформами. Батьки які добре обізнані в ІКТ-технологіях ділилися власним досвідом та допомагали іншим в разі потреби. Найскладніше було те, що більшість батьків мало обізнані в ІКТ-технологіях і тому неодноразово доводилось демонструвати етапи проведення даного процесу.

12 лютого 2021 року у батьківській групі Viber було розміщено інформаційний фото-стенд на тему ««Як говорити з дитиною про COVID – 19». Дану інформацію було розміщено з метою довести до відома батьків, як пояснити і навчити дитину дотримуватись елементарних карантинних правил та соціальної дистанції. Цей інформаційний стенд був представлений, як poradnik, що допоможе просто, зрозуміло та спокійно пояснити дітям молодшого дошкільного віку про коронавірус. Він містив відповіді на запитання, такі як: «Що це таке коронавірус?», «Чи може він потрапити в моє тіло?», також були завдання творчого характеру «Як ти уявляєш коронавірус?» (діти повинні були зобразити), містив сторінку для розмальовки картинки, та перевірку емоційного стану дитини від почутої хвороби коронавірус (уявлення хвороби коронавірус). Батькам було легко оволодіти даною інформацією, труднощів під час даної взаємодії не виникало (Додаток Ж).

15 лютого 2021 року з батьками та дітьми була проведена творча гра по відеозв'язку на платформі Viber, на тему «Для чого мити руки?». Мета даного експерименту була показати батькам та дітям на власному прикладі , як правильно мити руки милом впродовж дня, задля профілактики захворювань;

розширити знання про віруси, мікроби які нас оточують. Батьки були поділені на групи, кожній групі був представлений свій варіант експерименту. Батьки разом з дітьми проводили експериментування в режимі онлайн та ділилися його результатами, по закінченню я запропонувала відповісти на питання «Так чому ж ми використовуємо мило для миття рук?». Також була підготовлена вікторина під назвою «Брудні руки», в ході якої потрібно було визначати правильні та неправильні твердження. Дане експериментування викликало у дітей та батьків безліч емоцій та вражень. Труднощів під час організації онлайн-експериментування не виникало (Додаток З).

19 лютого 2021 року з батьками на платформі Zoom було проведено консультацію на тему «Як організувати дозвілля дитини під час карантину». З метою допомогти їм правильно і організовано спланувати свою роботу, щоб вони якомога більше часу проводили з дітьми під час карантину, мати змогу організувати навчальну, ігрову, розважальну діяльність. Під час проведення даної консультації батькам було запропоновано види діяльності, які можна запропонувати дітям впродовж дня. Також батькам було запропоновано перелік дитячих сайтів з посиланнями, а саме на казки, вірші, оповідання що можна читати та вивчати з дітьми, розвиваючі навчальні ігри, логічні звання, аудіо книги, розмальовки. Більшість батьків користуються даними сайтами при організації дозвілля дитини. Посилання були розміщені по закінченню у батьківській вайбер групі для легкого доступу. Труднощів під час організації консультації не виникало (Додаток И).

23 лютого 2021 року були проведені онлайн-батьківські збори на тему «Щоб дитина росла здоровою» на платформі Zoom. Метою батьківських зборів було ознайомлення батьків з основними факторами, що сприяють зміцненню та збереженню здоров'я дітей. В ході онлайн-батьківських зборів в доступній формі батькам було пояснено інформацію з даної теми. Батьки ставили запитання такі як: «Які з факторів найефективніші?», «Як і коли краще зміцнювати здоров'я дітей?», «Що впливає на здоров'я дітей?» та інші. На свої запитання батьки отримували відповідь. Батьківські збори мали певну паузу

на початку, що було пов'язане з тим, що двоє батьків не одразу змогли приєднатися, більше ніяких труднощів не виникало.

26 лютого 2021 року батькам та дітям групи «Мальва» було запропоновано перегляд відеозаняття на тему «Подорож до країни Здоров'я». З метою розвитку партнерських взаємин між дорослими та дітьми; показати важливість рухової активності для здоров'я, прищеплювати любов до спорту. Батькам у вайбер групу було надіслано посилання на перегляд відеозаняття «Подорож до країни Здоров'я». Після перегляду ігор батькам було запропоновано організувати активний відпочинок з дітьми, який би включав в себе рухову активність. Батьки долучилися до виконання даного завдання, що сприяло підвищенню фізичної активності родини та зміцненню здоров'я. Деякі батьки проігнорували виконання даного завдання, схилиючись на брак часу, більше труднощів не виникало.

2 березня 2021 року з батьками групи «Мальва» був проведений тренінг на платформі Viber на тему «Образ моєї дитини». Метою даного тренінгу було допомогти батькам усвідомити різноманітність погляду на дитину. Батькам були запропоновані різні ігрові завдання, наприклад: «назвіть асоціації-прикметники що приходять перші на думку при побачених фото», «Описати за допомогою асоціацій-прикметників свою дитину». Батьки з легкістю виконували завдання та взаємодіяли один з одним в процесі. Труднощів під час проведення тренінгу не виникало (Додаток К).

5 березня 2021 року у батьківській групі «Мальва» був розміщений інформаційний фото-стенд на тему «Сімейні ігри з дітьми вдома під час карантину». З метою стимулювати батьків до організації та проведення спільних ігор з дітьми, показати важливість взаємодії під час гри та її вплив на розвиток дитини. На даному фото-стенді прикріплено перелік спільних ігор для всієї родини, що допоможе налагодити взаємодію в родині та покращити розвиток дитини. Наприклад, такі ігри як: «Таємничий виклик», «У пошуках скарбів», «Стрибки по цифрах», «Кулінари» та інші. Батьки долучилися до спільної гри з дітьми, деякі надсилали фото-звіти після проведених ігор.

Труднощів у розміщенні та ознайомленні з даною інформацією не виникало (Додаток Л).

8 березня 2021 року батькам було запропоновано пройти онлайн-тестування на платформі Google – форми на тему «Чи знаєте ви свою дитину?». Воно було проведене з метою з'ясування знань батьків про дітей, проаналізувати дитячо-батьківські відносини; збагатити досвід батьків по спілкуванню з дітьми. У тестуванні прийняли участь усі батьки групи, відповіді виявились різними. За допомогою тестування я проаналізувала відносини в родині та які проблеми є в сім'ях. Проблеми під час організації та проведення тестування не виникало.

11 березня 2021 року батькам та дітям було запропоновано переглянути відеозаняття на тему «Безпечна поведінка дитини під час карантину». З метою розширити знання про правила поведінки під час карантину та протиепідемічні заходи яких потрібно дотримуватися. У батьківську групу було надіслано посилання на дане відеозаняття, яке включало в себе перелік правил які повинна виконувати дитини та те, як вберегти себе від хвороби, яких протиепідемічних заходів потрібно дотримуватися. Діти разом з батьками переглянули відеозаняття, розширили знання про правила поведінки під час карантину. Під час перегляду відеозаняття та переходу по посиланню труднощів не виникало.

15 березня 2021 року з батьками була проведена творча гра «Дитина батьківських мрій» на платформі Zoom. Метою гри було з'ясувати особливості сприймання батьками дітей, виявити вплив батьків на формування дитини. Під час гри батькам було запропоновано скласти короткий опис дитини, якою її хочуть бачити батьки. Батьки з легкістю виконали задане завдання, їх відповіді були досить цікавими та різноманітними. У більшості батьків опис уявної дитини співпав з описом власної, що говорить про гарні дитячо-батьківські відносини. Після прочитаних розповідей батькам було запропоновано відповісти на запитання, такі як: «Що потрібно дитині для формування позитивних рис характеру?», «Який внесок роблять батьки у формування цих

рис?» та інші. Під час організації та проведення гри труднощів не виникало (Додаток М).

18 березня 2021 року батькам та дітям було запропоновано переглянути відеозаняття на тему «Сендплей ігри з піском». З метою познайомитись з іграми з використанням нетрадиційних сипучих речовин, спільно взаємодіяти у грі, поглибити знання про цифри. У батьківську групу було надіслано посилання на дане відеозаняття, яке включало в себе безліч ігор з манкою а не піском, адже пісок під час карантину не всі мають можливість обробити згідно вимог, а саме: «Привітання», «Водоспад», «Знайди цифру» та інші. Дані ігри допомагають дітям та батькам розвивати дрібну моторику рук, пам'ять та дотикове сприймання. Під час перегляду заняття та організації ігор у батьків труднощів не виникало.

22 березня 2021 року з батьками групи «Мальва» на платформі Zoom була проведена онлайн консультація на тему «Роль тата у вихованні дитини». Метою даної консультації було показати роль батька в родині, виявити сутність батьківського впливу на формування індивідуально-типологічних особливостей сина чи дочки. В ході консультації батьки ставили запитання, такі як «Що робити якщо батько не проявляє свої почуття до дитини?», «В які ігри краще грати сину з татом?» та інші. На всі питання була чітка та лаконічна відповідь, деякі з батьків ділилися досвідом власного «татового» виховання дітей. Під час організації та проведення консультації труднощів не виникало, для детальнішого ознайомлення з даною інформацією її було оприлюднено у вайбер групу (Додаток Н).

25 березня 2021 року батькам було запропоновано переглянути разом з дітьми відеозаняття, на тему «Дітям про правила карантину». З метою розширити знання дітей та батьків про карантинні правила, пригадати їх; прищеплювати бажання піклуватися та берегти своє здоров'я. У батьківську групу було надіслано посилання на спільний перегляд батьків та дітей відеозаняття «Дітям про правила карантину». Дане відеозаняття показує дітям, що боротися з вірусом можна за допомогою мила та частого миття рук, також

про застереження від вірусу, про тих людей, що допомагають боротися з вірусами, про важливість берегти своє здоров'я та дотримуватися правил карантину. Труднощів під час відкриття посилання та перегляду відеозанять у батьків не виникало.

29 березня з батьками на платформі Zoom був організований круглий стіл на тему «Пізнавальні ігри у родині». Метою було сформувати у батьків поняття про можливості гри як засобу для розвитку інтелектуально-пізнавальної діяльності дітей, заохочувати батьків до спільної ігрової діяльності з власною дитиною. Під час проведення ми з батьками з'ясовували які ігри їм подобаються та в які вони грають зі своїми дітьми. Батьки обмінювалися досвідом проведення спільних ігор, надавали рекомендації один одному що до організації тієї чи іншої гри. Труднощів під час проведення круглого столу не виникало.

1 квітня 2021 року у батьківську групу «Мальва» у мережі Viber було розміщено інформаційний фото-стенд на тему «Як з користю провести вихідний день». Його мета показати батькам, які види діяльності організувати з дітьми на вихідних, щоб провести їх з користю. Батькам було запропоновано відвідування парку під відкритим небом, спільна ранкова зарядка, ігри з м'ячем, сімейна прогулянки по лісу, малювання малюнків на різну тематику та багато інших видів діяльності. Батькам дана інформація була цікавою, деякі з батьків надсилали фото-відгуки з проведених з користю вихідних. Взаємодія під час даного виду діяльності була вдалою, труднощів не виникало (Додаток О).

6 квітня 2021 року з батьками групи «Мальва» було проведено онлайн-бесіду на платформі Zoom на тему «Що і як ми говоримо дітям кожного дня». Метою даної бесіди було обговорити проблеми стосунків між батьками та дітьми, показати модель прикладу розмови з дітьми. В ході даної бесіди ми з батьками з'ясовували проблеми сімейного виховання в родині, з якими проблемами під час спілкування з дітьми вони стикалися та як їх вирішували. Батькам було запропоновано модель «правильного» спілкування з дітьми,

підбір «фраз» які потрібно застосовувати при спілкуванні з ними кожного дня, наприклад: «Ти — найталановитіший (найталановитіша)», «Ми щасливі, що ти в нас є», «Ми тебе любимо» та інші. По закінченню бесіди більшість батьків визнали, що мало хвалять свою дитину, не приділяють достатню кількість їй часу спираючись на зайнятість, та «невміють» говорити з дитиною. Дана бесіда допомогла батькам зрозуміти свої помилки у спілкуванні з дитиною та змінити на краще своє відношення до власних дітей. Під час організації бесіди труднощів не виникало, батьки залишилися задоволені (Додаток Р).

9 квітня 2021 року у батьківську групу вайбер був розміщений інформаційний фото-стенд на тему «Рухливі ігри в умовах карантину». З метою спонукати батьків та дітей до рухливої діяльності під час карантину. Батькам був запропонований перелік рухливих ігор, які вони можуть організувати та проводити вдома у будь який час, наприклад: «Пошуки скарбів», «Знайди пару», «Помічник», «Відкрий-закрий». Батьки активно долучилися до спільних з дітьми рухливих ігор та пропонували іншим варіанти власних ігор. Труднощів під час публікації та ознайомлення з інформаційним фото-стендом не виникало (Додаток С).

14 квітня 2021 року з батьками та дітьми групи «Мальва» було організовано та проведено творчу гру «Прочитай і намалюй». З метою поглиблювати знання про українські народні казки, про їх героїв, сюжет; вчити спільно відображати емоції, що були у казці, зображувати персонажів, взаємодіяти. В ході гри батькам було запропоновано прочитати дітям казку, проговорити її, назвати з дітьми персонажів казок та які емоції у них викликає казка. Після прочитаної казки батькам разом з дітьми потрібно було зобразити певний сюжет казки. Батьки долучилися до гри, ділилися думами, малюнками у групі вайбер. Труднощів під час організації та проведення гри не виникало.

19 квітня 2021 року з батьками та дітьми групи «Мальва» було організовано онлайн віртуальну екскурсію до Зоопарку. Віртуальна екскурсія проходила на платформі Zoom. Була організована з метою поглибити уявлення про мешканців зоопарку, їх особливості, поведінкою, живленням.

Батьки та діти за допомогою своїх гаджетів опинилися в «справжньому» зоопарку. Під час здійснення віртуальної екскурсії надавалися відповіді на запитання батьків і дітей. Найчастіше лунало запитання «Чим живиться та чи інша тваринка?», «Де вона мешкає?», та інші. Батьки активно долучалися до обміну досвідом про деяких тварин, що зробило «екскурсію» цікавішою. Дана форма роботи виявилась досить цікавою та змістовною, батьки та діти були задоволені від даної «екскурсії». Труднощі виникли в двох сімей, причиною стало те, що час від часу не було зв'язку. Більше проблем під час організації не виникало.

22 квітня 2021 року з батьками групи «Мальва» була організована та проведена консультація на тему «Позитивне батьківство під час карантину». Метою даної консультації було навчити батьків «правильно» спілкуватися з дітьми та допомагати їм успішно рости й розвиватися навіть за таких складних обставин. На даній консультації батькам були запропоновані ідеї як організувати свій час, як розповісти дітям у доступній формі про коронавірус, як навчити батьків «правильно» спілкуватися з дітьми. В ході проведення у батьків виникли спірні питання, які були вирішені за допомогою думок та тих чи інших аргументів зі сторони інших. По закінченню консультації батькам у групу вайбер було надіслано поради, такі як «Наодинці з дитиною», «Розмова про COVID -19», «Позитивний підхід» та завдання для виконання з дітьми вдома, такі як «Приготування їжі разом з дітьми», «Написання» книги, «Будівництво фортеці». Під час організації та проведення даної консультації проблем не виникало (Додаток Т).

26 квітня 2021 року з батьками групи «Мальва» був проведений семінар на тему «Є проблема? Знайдемо вихід разом», на онлайн платформі Zoom. Метою даного семінару було вчити помічати сімейні проблеми в родині, сприяти обміну досвідом між батьками та вихователем, формувати у батьків вміння працювати згуртовано й знаходити оптимальні рішення у разі виникнення проблемних ситуацій. Під час семінару батьками було обговорено проблеми сімейного виховання, що притаманні майже кожній родині. Родини

ділилися досвідом подолання сімейних проблем, підтримували та слухали думку кожного. Також під час семінару я пропонувала батькам розв'язувати різні проблемні ситуації, батьки з безлічі відповідей інших, обирали ті, що найбільш вдалі та проговорювали дані ситуації. Проблем під час організації та проведення семінару не виникало.

29 квітня 2021 року з батьками групи «Мальва» на платформі Zoom була проведена консультація на тему «Профілактика коронавірусу». З метою поглиблення знань батьків про основні профілактичні індивідуальні заходи та важливість їх дотримання. В ході консультації ми з батьками пригадували які профілактичні заходи вони знають, дізнавалися які для них були нові. Батьки активно долучалися до обговорення важливості дотримання цих заходів, наводили приклади з життя. По закінченню консультації батькам було запропоновано переглянути відеоролик «Як захистити себе від коронавірусу» де чітко було прописано дії, щоб запобігти захворювання на COVID-19. Посилання на перегляд було розміщено також у батьківській групі. Труднощів під час організації консультації не виникало.

Під час формувального етапу експерименту я перевіряла нижче вказані педагогічні умови, що були спрямовані на успішну організацію взаємодії ЗДО та батьків в період карантину:

- застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet);

- урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців;

- проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями;

- підтримка і заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців.

Під час організації роботи з батьками я застосовувала такі онлайн форми роботи: консультацій, бесіди, розміщення інформаційних фото-стендів у батьківських групах, батьківські збори, віртуальні екскурсії, тренінги,

семінари, творчі ігри, перегляд відеозанять. Найпростіші та найзручніші у використанні були консультації, тренінги та бесіди, що проводилися на платформі Zoom. Складнішим виявилася організація батьківських зборів та віртуальної екскурсії.

Отже, протягом всього періоду організації онлайн-роботи з батьками ми спостерігали високу мотивацію батьків до включення до консультацій, бесід, тренінгів, семінарів, до виконання запропонованих завдань разом з дітьми, в батьківській групі «Мальва» було виявлено високу активність зворотного зв'язку, що свідчить про зацікавленість та прагнення родини до свого всебічного розвитку та дітей.

2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження ефективності педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину.

Після практичної реалізації системи роботи з метою перевірити ефективність використання педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї під час карантину переходимо до завершального етапу – контрольного. З метою проведення контрольного обстеження батьків з метою виявлення ефективності виокремлених педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї.

Після проведеного експерименту відповіді батьків були розгорнутіші, їм було легше відповідати на питання. Аналіз відповідей батьків на запитання анкети «Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину» після проведення формульовального етапу експерименту змінилися.

На перше запитання «Які у Вас відносини з педагогом ЗДО, який працює на групі, що відвідує Ваша дитина?» 75 % батьків експериментальної груп та 30 % – контрольної відповіли, що відносини з педагогом довірливі (вони обрали варіант «а»). У 25 % респондентів експериментальної та 70 % –

контрольної груп відносини з педагогом відсторонені (вибрали варіант «б»).

На запитання «Ким для Вас у період карантину є педагог у процесі виховання дитини?» виявилось, що для 80 % батьків експериментальної та 30 % – контрольної груп педагог виступає помічником у вихованні дитини (обрали варіант «а»); 20 % експериментальної та 70 % контрольної груп батьків – керівником або спостерігачем (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи часто педагог надає вам поради, консультації в режимі онлайн стосовно виховання дитини?» 40 % експериментальної та 25 % контрольної груп батьків відповіли, що вихователь надає поради, консультації (обрали варіант «а»); 50 % респондентів експериментальної та 55 % контрольної груп інколи отримують поради, допомогу від вихователів (обрали варіант «в»); 10 % батьків експериментальної та 20 % контрольної груп відповіли, що не часто отримують інформацію, поради (обраний варіант «б»).

На запитання «Як часто вихователь цікавиться вашою задоволеністю взаємодією в період карантину?» 45 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп відповіли, що вихователі постійно цікавляться задоволеністю взаємодії (обрали варіант «а»); 45 % респондентів експериментальної та 55 % контрольної груп вказали на те, що вихователь цікавиться задоволеністю від взаємодії за потреби (обрали варіант «б»); 10 % батьків експериментальної та 20 % контрольної груп відповіли, що вихователі взагалі не цікавляться задоволеністю взаємодії (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи враховує педагог Ваші інтереси та побажання, думки і досвід сімейного виховання, рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії – добору різних форм і їх змісту?» 45 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп зазначили, що педагог завжди враховує їх побажання, досвід та рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «а»); 40 % респондентів експериментальної та 50 % контрольної груп вказали на те, що педагог іноді враховує їх побажання, досвід та рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «б»); 15 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп запевнили, що

педагог не враховує їх побажання, досвід та рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії (обрали варіант «в»).

На запитання «Наскільки часто педагог на платформі Viber, Zoom обговорює з Вами нормативно-правові документи, які регулюють взаємовідносини сім'ї та закладу дошкільної освіти?» 45 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп зазначили, що вихователь систематично обговорює з ними нормативно-правові документи, що регулюють взаємовідносини ЗДО та сім'ї (обрали варіант «а»); 40 % батьків експериментальної та 50 % респондентів контрольної груп відповіли, що вихователь обговорює з ними нормативно-правові документи у разі потреби (обрали варіант «б»); 15 % батьків експериментальної груп та 25 % контрольної відповіли, що дане питання вихователь з ними не обговорює (обраний варіант «в»).

На запитання «Чи отримуєте Ви в групах вайбер консультації, поради про способи виховання дитини?» 75 % батьків експериментальної та 30 % контрольної груп зазначили, що отримують в достатній мірі консультацій та порад через вайбер групу (обрали варіант «а»); 25 % респондентів експериментальної та 70 % контрольної груп відповіли, що отримують інформацію, консультації, поради, але в недостатній кількості (обрали варіант «б»).

На запитання «Як часто реалізуєте отримані від педагога поради щодо виховання дитини?» 45 % батьків експериментальної та 20 % контрольної груп відповіли, що завжди користуються порадами вихователя, щодо виховання дитини (обрали варіант «а»); 45 % респондентів експериментальної та 55 % контрольної груп зазначили, що частково застосовують отримані від вихователів поради (обрали варіант «б»); 10 % респондентів експериментальної та 25 % – контрольної груп відповіли, що не реалізують у процесі виховання дитини поради вихователя (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи подобаються вам батьківські збори та інші колективні заходи, що проводяться педагогом в онлайн режимі?» 45 %

експериментальної та 25 % батьків контрольної груп відповіли, що їм подобаються всі запропоновані заходи, що проводяться в режимі онлайн вихователем (обрали варіант «а»); 45 % респондентів експериментальної та 50 % контрольної груп запевнили, що їм подобаються онлайн заходи, що проводить вихователь, але не всі (обрали варіант «б»); 10 % батьків експериментальної та 25 % респондентів контрольної груп не подобаються заходи, що проводить вихователь в режимі онлайн (обрали варіант «в»).

Аналізуючи дані проведення анкетування «Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину» після проведеного експерименту, можемо зробити наступні висновки. Рівень показників значно покращився, а саме 40 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп стали повністю задоволені рівнем взаємодії, що було оцінено як високий, вони мають взаєморозуміння з вихователями, відсутні конфлікти у процесі взаємодії, отримують в достатній мірі консультативну допомогу, систематично співпрацюють з вихователями в онлайн режимі; 45 % батьків експериментальної та 50 % контрольної груп після проведення експерименту за своїми відповідями підтвердили середній рівень взаємодії вихователів із родинами дошкільнят, оскільки батьки не завжди мали взаєморозуміння з вихователями, час від часу виникали конфліктні ситуації, несистематично отримували консультативну допомогу та співпрацювали з вихователями в режимі онлайн; 15 % батьків експериментальної та 25 % контрольної груп після проведеного експерименту засвідчили низький рівень взаємодії, пояснюючи це тим, що у вихователів часто не було взаєморозуміння з ними, час від часу виникали конфліктні ситуації, батьки вчасно не отримували консультативну допомогу з питань виховання дошкільнят, в тому числі й в режимі онлайн.

Аналізуючи відповіді батьків на запитання анкети «Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної світи в умовах карантину» після проведеного експерименту, виявили наступне. На запитання «Які онлайн-форми взаємодії використовують

вихователі під час взаємодії?» відповіді батьків здебільшого були: консультації, бесіди, тренінги, батьківські збори, семінари, індивідуальні бесіди. З відповідей батьків можна зрозуміти, що респонденти експериментальної (80 %) та контрольної (30 %) груп знаються на онлайн-формах і можуть їх перелічити; 20 % батьків експериментальної та 70 % – контрольної груп називають не всі онлайн-форми спілкування.

На запитання «Чи часто Ви отримуєте інформацію про виховання дітей через вайбер-групу?» респонденти експериментальної (80 %) та контрольної (30 %) груп зазначили, що отримують в достатній мірі інформацію про виховання дітей через вайбер групу (обрали варіант «а»); 20 % батьків експериментальної та 70 % контрольної груп відповіли, що отримують інформацію, але в недостатній кількості (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні онлайн бесіди на платформі Vider, Zoom з вихователями» 80 % батьків експериментальної та 35 % – контрольної груп відповіли, що отримують індивідуальні консультації (обрали варіант «а»); 20 % респондентів експериментальної та 65 % контрольної груп запевнили, що не отримують індивідуальні консультації (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через групу закладу дошкільної освіти в Facebook?» більшість батьків експериментальної груп (85 %) та незначна кількість (20 %) контрольної груп запевнили, що так, вони отримують достатню кількість інформації через Facebook (обрали варіант «а»); 15 % респондентів експериментальної груп та 80 % контрольної груп відповіли, що вони не отримують інформацію через групу закладу у Facebook (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні бесіди з медичною сестрою по телефону (в телефонному режимі)» 80 % батьків експериментальної та 15 % – контрольної груп відповіли, що за потреби воно обов'язково отримують інформацію від медичної сестри закладу в телефонному режимі (обрали варіант «а»); 20 % респондентів

експериментальної та 85 % – контрольної груп відповіли, що не отримують індивідуальної допомоги медичної сестри (обрали варіант «б»), оскільки не звертаються до неї.

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через онлайн-консультації з психологом закладу» 75 % батьків експериментальної та 20 % – контрольної груп запевнили, що у разі необхідності психолог завжди надає індивідуальні консультації в режимі онлайн (обраний варіант «а»); 25 % експериментальної та 80 % контрольної груп батьки відповіли, що не отримують допомоги від психолога, тому що не мають в цьому потреби (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через бесіди в режимі онлайн з учителем-логопедом» 75 % респондентів експериментальної та 15 % – контрольної груп відповіли, що отримують одразу в разі необхідності (обраний варіант «а»); 25 % експериментальної та 85 % контрольної груп батьки запевнили, що не отримують, це пов'язане з тим, що батьки не звертаються за допомогою до учителя-логопеда (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через особисті блоги вихователів?» 85 % батьків експериментальної та 25 % – контрольної груп запевнили, що отримують потрібну їм інформацію через особисті блоги вихователів (обраний варіант «а»); 15 % респондентів експериментальної та 75 % контрольної груп не отримують потрібну їм інформацію через особисті блоги вихователів (обраний варіант «б»).

На запитання «Чи отримуєте Ви інформацію через сайт закладу дошкільної освіти?» 80 % експериментальної та 25 % контрольної груп батьки відповіли, що отримують потрібну їм інформацію на сайті закладу, адже він доступний кожному і містить всю необхідну інформацію (обрали варіант «а»); 20 % експериментальної та 75 % контрольної респондентів засвідчили, що не отримують, адже не звертаються на сайт закладу дошкільної освіти (обрали варіант «б»).

Аналізуючи дані анкетування етапі «Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної освіти в

умовах карантину» після проведення експерименту на формувальному можемо зробити висновки, що показники змінилися. Отже, 35 % батьків експериментальної та 20 % контрольної груп за повторним аналізом їх відповідей ми віднесли до високого рівня, вони вчасно отримують допомогу щодо вирішення питань виховання дошкільників, вихователі достатньо компетентні у підборі та застосуванні ІКТ-технологій, систематично отримують індивідуальний підхід під час взаємодії; 45 % експериментальної та 50 % контрольної груп респондентів через їх відповіді-оцінки отримали середній рівень, вони не завжди своєчасно отримують консультативну допомогу що до вирішення питань виховання дошкільнят, недостатньо обізнані у застосуванні та підборі ІКТ-технологій, несистематично отримують індивідуального підходу під час взаємодії; 20 % експериментальної та 30 % контрольної груп за відповідями віднесли до низького рівня, адже була присутня формальність у наданні допомоги у вирішенні питань що до виховання дошкільнят, не обізнаність вихователя у підборі та застосуванні ІКТ-технологій, відсутність індивідуального підходу під час взаємодії.

Після проведеного експерименту, ми проаналізували відповіді батьків на запитання анкети «Проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців» та виявили наступне. На запитання «Чи задоволені ви співпрацею з вихователями в онлайн режимі в період карантину?» 55 % експериментальної та 20 % контрольної груп батьки відповіли, що повністю задоволені (обрали варіант «а»); 35 % експериментальної та 55 % контрольної груп респонденти зазначили, що частково задоволені співпрацею з вихователями в онлайн режимі (обрали варіант «б»); 10 % експериментальної та 25 % контрольної груп батьки відповіли, що не задоволені взаємодією онлайн співпраці з вихователями в період карантину (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи стикалися ви з проблемами онлайн взаємодії? Якими?» відповіді батьків відрізнялися, наприклад були відповіді: «Ні, проблем не виникало, адже маю досвід онлайн співпраці», «Так, проблема

була у підключенні до конференції під час онлайн взаємодії на інтернет-платформах», «Ні, проблем не виникало, все зрозуміло та детально було проговорено з вихователем». Проаналізувавши відповіді ми дійшли висновку, що 85 % експериментальної та 30 % контрольної груп респондентів не стикалися з проблемами онлайн спілкування, пов'язане з тим, що більшість батьків працюють через онлайн, і тому обізнані в цьому; 15 % експериментальної та 70 % контрольної груп батьки зазначили, що стикалися з проблемами онлайн спілкування, пов'язане з тим, що це для батьків новий вид взаємодії та вони не зовсім обізнані в ІКТ-технологіях.

На запитання «Як педагоги допомагали у вирішенні проблем онлайн взаємодії?» відповіді були наступні: «В телефонному режимі вихователь пояснила що і як потрібно натискати», «Допомогу не надавали, так як в цьому не було потреби», «Допомога була не потрібна», «Вихователь за допомогою демонстрації свого екрану показала всі етапи». Після аналізу відповідей, отримали результати, 75 % експериментальної та 25 % батьків контрольної груп респондентів за допомогою пояснень вихователя легко впоралися з вирішенням проблеми; 25 % експериментальної та 75 % контрольної груп батьки потребували неодноразового пояснення виконання тої чи іншої операції під час підключення до консультації.

На запитання «Чи проводили вихователі індивідуальні бесіди за допомогою онлайн платформ, таких як Zoom, Viber?» 40 % – експериментальної та 15 % батьків контрольної відповіли, що так, систематично проводились індивідуальні бесіди в режимі онлайн (обрали варіант «а»); 45 % експериментальної та 55 % контрольної груп батьків запевнили що індивідуальні бесіди проводилися, але не завжди (обрали варіант «б»); 15 % респондентів експериментальної та 30 % контрольної груп відповіли що з ними не проводять індивідуальні бесіди (обрали варіант «в»).

На запитання «Чи взаємодіяли вихователі з вами через груп у вайбері, особисті блоги?» більшість батьків, а саме 85 % експериментальної та 25 % контрольної груп відповіли, що так вихователі систематично взаємодіють з

ними через групу вайбер та особисті блоги (обрали варіант «а»); 15 % експериментальної та 75 % контрольної респонденти відповіли, що з ними не взаємодіють через вайбер групу та особисті блоги (обрали варіант «б»).

На запитання «Чи систематично вихователі взаємодіяли з вами в онлайн режимі в період карантину?» 80 % експериментальної та 25 % контрольної груп батьки відповіли що, так вихователі систематично здійснювали з ними онлайн-взаємодію (обраний варіант «а»); 20 % експериментальної та 75 % контрольної груп респонденти запевнили, що з ними несистематично була проведена взаємодія в режимі онлайн(обраний варіант «б»).

На запитання «Які форми онлайн взаємодії для вас є найефективнішими?» батьки відповідали: « На мою думку, кращими були консультації, індивідуальні бесіди, сподобалися також віртуальні екскурсії», «Я гадаю, що всі онлайн форми спілкування були ефективними», «Мені найбільше сподобалися та здалися ефективними консультації, бесіди та тренінги, що були організовані на онлайн платформах», «Мені сподобалася робота через вайбер-групу». За відповідями батьків ми виявили наступне 40 % експериментальної та 25 % респондентів контрольної вподобали всі онлайн форми спілкування, та виділили лише по одній формі спілкування, що не до вподоби; 45 % батьків експериментальної та 45 % – контрольної груп назвали по 3–4 ефективних форми спілкування; 15 % респондентів експериментальної та 30 % – контрольної вподобали зовсім мало онлайн форм спілкування і ефективними були лише 1–2 з запропонованих на їхню думку.

На запитання «Які форми онлайн взаємодії були малоефективними?» відповіді батьків були такими: «Мені не до вподоби виявились батьківські збори», «Мені найменше сподобалося спілкування через вайбер-групу», « На мою думку, малоефективними під час спілкування були групові бесіди та тренінги», «Я думаю, що всі форми онлайн взаємодії були досить різноманітними та ефективними під час співпраці». Після аналізу відповідей ми дійшли висновку, що 40 % експериментальної та 25 % батьків контрольної

груп відповіли, що всі форми онлайн взаємодії для них були ефективні; 50 % експериментальної та 45 % контрольної груп батьки назвали по 1-2 малоефективних форм взаємодії; 10 % експериментальної та 30 % контрольної не зовсім вподобали онлайн форми взаємодії, і тому назвали по 3 та більше малоефективних форм взаємодії.

Аналізуючи результати анкетування «Проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців» на контрольному етапі експерименту, можемо зробити наступні висновки. Отже, 35 % батьків експериментальної та 20 % контрольної груп показали високий рівень – вихователі приділяють велику увагу взаємодії в період карантину, вихователі взаємодіють за допомогою онлайн форм, прагнуть до якісної взаємодії саме за допомогою застосування ІКТ технологій; у 50 % батьків експериментальної та 50 % – контрольної груп за відповідями підтверджено середній рівень – вихователі недостатньо уваги приділяють взаємодії в період карантину, виявляють не охоче бажання спілкуватися в онлайн режимі, не систематично здійснюють взаємодію із застосуванням ІКТ технологій, що призводить до неякісної взаємодії; низькому рівню відповідали 15 % респондентів експериментальної та 30 % – контрольної груп, у них відсутня мотивація до систематичної співпраці в питаннях виховання дошкільників за будь-яких умов, неусвідомлюють необхідність онлайн взаємодії з боку дорослих, відсутнє бажання здійснювати її; формальністю у наданні допомоги у вирішенні питань щодо –виховання дошкільнят.

Узагальнивши дані по всіх методиках після проведення експерименту на формувальному етапі ми отримали наступні результати сформованості компонентів взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців в експериментальній і контрольній групах, що відображено в таблиці 2.3. та діаграмах на рисунках 2.3. та 2.4.

Таблиця 2.3.

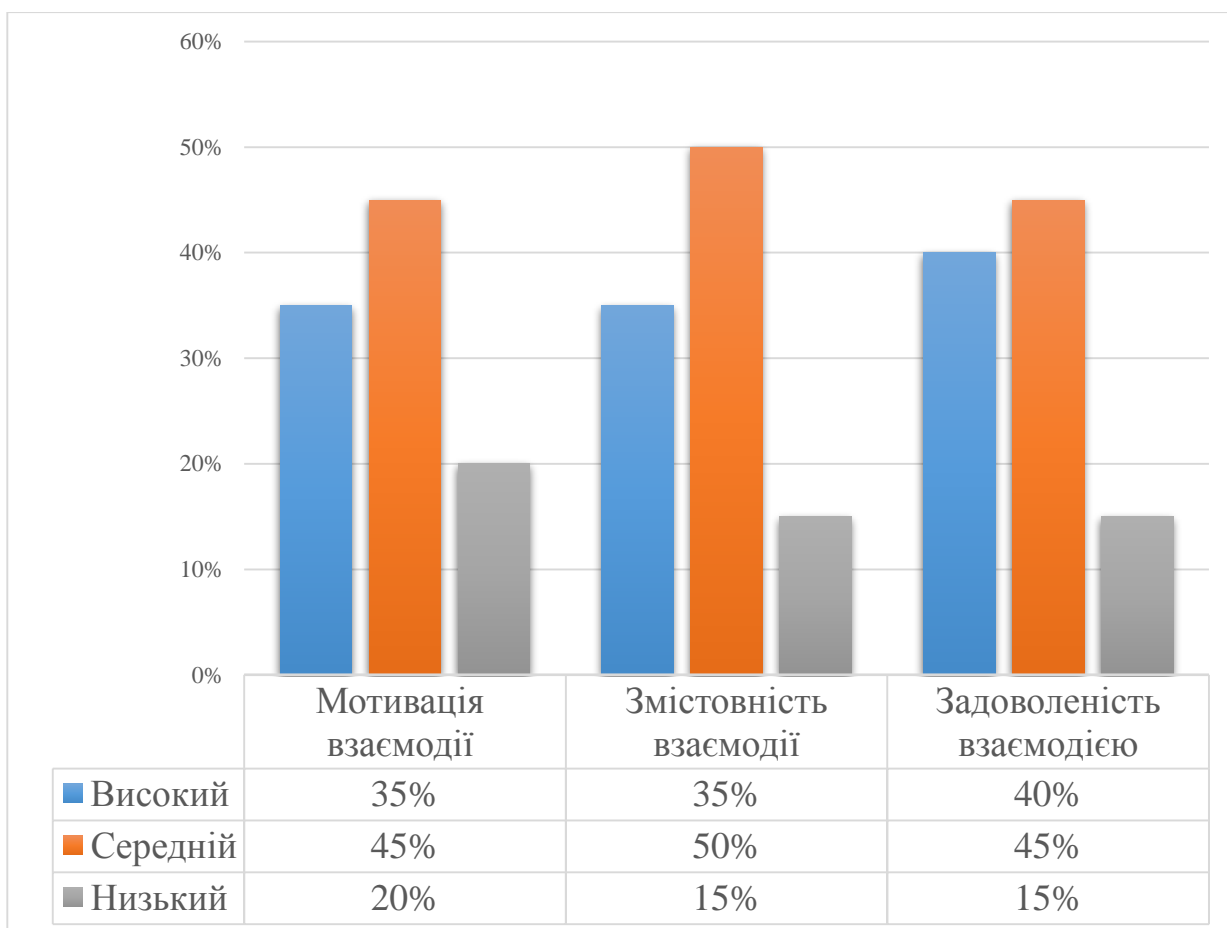

Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців експериментальної і контрольної групи на контрольному етапі експерименту

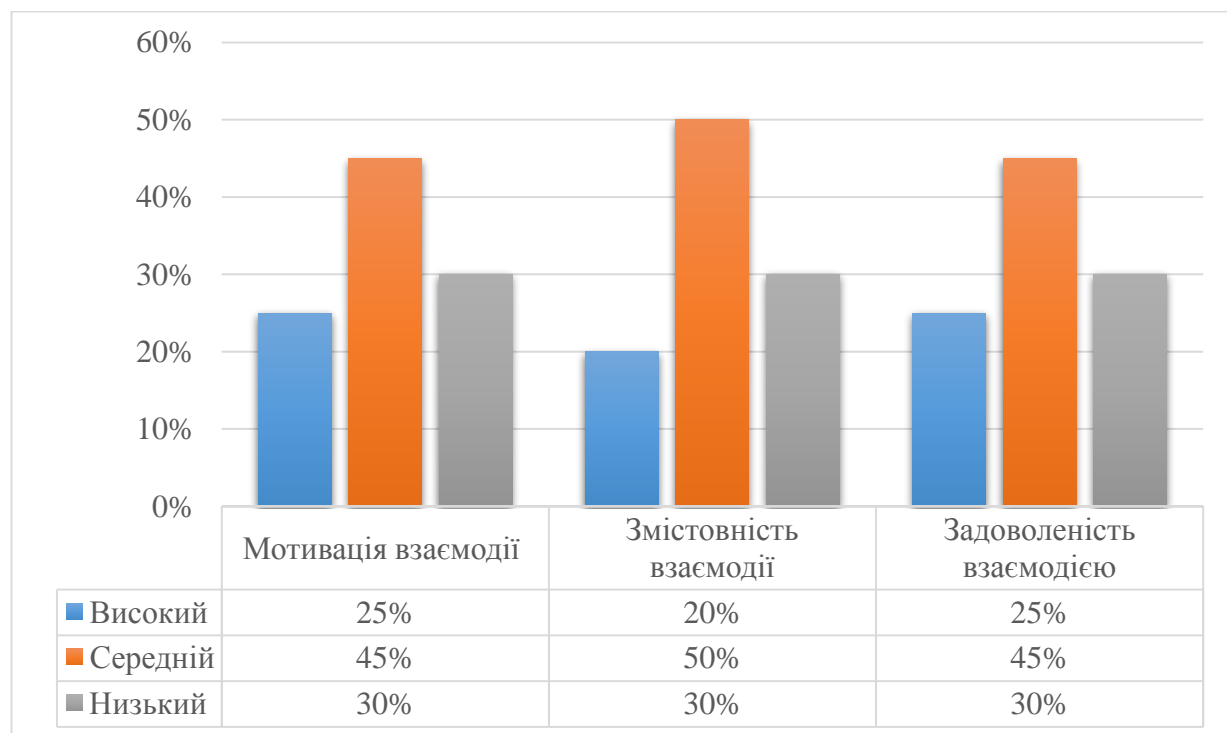
Група	Компоненти взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців та рівні їх сформованості		
	мотивація взаємодії	змістовність взаємодії	задоволеність взаємодією

Продовження таблиці 2.3.

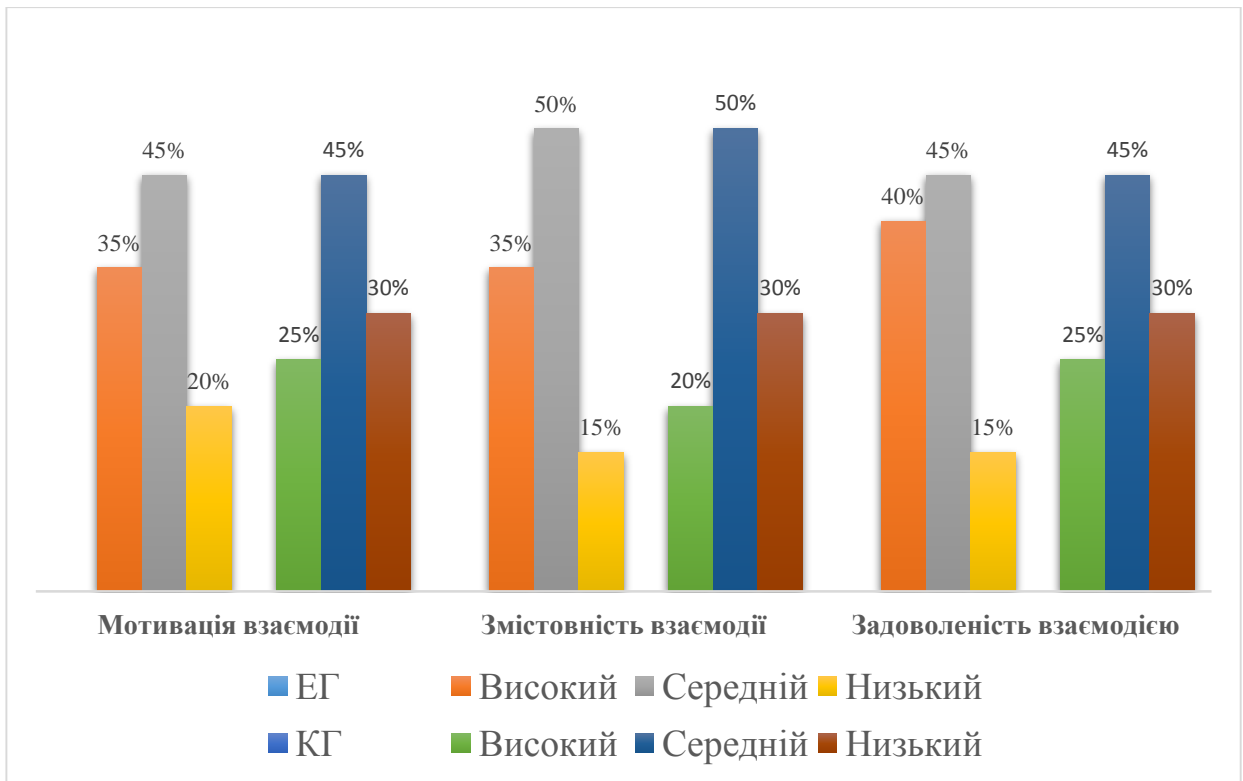
Експериментальна	В (35%)	В (35%)	В (40%)
	С (45%)	С (50%)	С (45%)
	Н (20%)	Н (15%)	Н (15%)
Контрольна	В (25%)	В (20%)	В (25%)
	С (45%)	С (50%)	С (50%)
	Н (30%)	Н (30%)	Н (25%)

Рис. 2.3. Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців експериментальної групи на контрольному етапі експерименту

Рис. 2.4. Рівні взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців контрольної групи на контрольному етапі експерименту

Рис. 2.4. Порівняльна характеристика експериментальної та контрольною групи на контрольному етапі експерименту.

Отже, за результатами експериментального дослідження підтверджено ефективність педагогічних умов успішної взаємодії педагогів із батьками вихованців під час карантину:

-застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet);

-урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців;

-проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями;

-підтримка і заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців.

Рекомендації для вихователів щодо організації взаємодії з родинами вихованців під час карантину

Шановні вихователі, з метою організації якісної взаємодії з родинами вихованців під час карантину пропонуємо дослухатися до таких рекомендацій.

Під час організації дистанційної роботи з родинами вихованців чітко дотримуйтеся нормативно-правового забезпечення означеної роботи.

Пройдіть навчання на платформі «Дія. Цифрова освіта», теми: «Тест на загальну цифрову грамотність», «Базові цифрові навички», «Карантин: онлайн сервіси для педагогів», які допоможуть в організації дистанційної роботи з батьками. Використовуйте інструменти спілкування в дистанційному режимі відповідно до наявного системотехнічного забезпечення (електронна пошта, форум, чат, відеоконференція, блог тощо).

Створіть закриті спільноти в соціальних мережах (Вайбер /Телеграм/ Фейсбук /Інстаграм) за визначеними спільно з батьками.

Розгляньте можливості використання безкоштовного сервісу Google Classroom та безкоштовної, відкритої системи дистанційного навчання Moodle.

Задля ефективної дистанційної роботи передбачте форми зворотного зв'язку з родинами вихованців (звітність про виконані завдання у вигляді фото чи відео надіслані у вайбер групу).

Під час організації будь-якого виду діяльності на інтернет-платформах для батьків оберіть найбільш актуальну проблему для всіх або багатьох батьків. Заздалегідь інформуйте батьків про майбутній захід, надіславши їм запрошення.

Використовуйте різноманітні форми активізації батьків (обговорення проблеми у формі діалогу, дискусії; виконання практичних завдань – індивідуально, у парах, малих групах).

Надайте батькам можливість вчитися одне в одного, самим «здобувати» знання, аналізувати свій досвід виховання дітей і спілкування онлайн.

Висновки до розділу 2

Завданням другого розділу магістерської роботи було здійснити експериментальну перевірку педагогічних умов взаємодії ЗДО і сім'ї під час карантину.

На констатувальному етапі експерименту було визначено критерії суголосні компонентам взаємодії ЗДО і сімей вихованців та показники її рівнів (високого, середнього, низького), виявлено стан співробітництва закладу дошкільної освіти із сім'ями загалом і в умовах карантину зокрема.

Методику дослідження рівнів взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї склали три групи методів. Перша група методів спрямована на виявлення мотивації до взаємодії вихователів і батьків дошкільнят; друга – на змістовність взаємодії, а третя – на задоволеність взаємодією батьків і педагогів.

Для батьків було розроблено анкету «Задоволеність діяльністю ЗДО». Анкета складалася з трьох блоків: 1. Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину. 2. Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної освіти в умовах карантину. 3. Проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців.

Для вивчення стану взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти з батьками ми використовували інтерв'ювання вихователів на тему «Сучасні онлайн форми взаємодії педагогів з батьками в закладі дошкільної освіти».

Окрім того, було проаналізовано документацію педагогів закладу дошкільної освіти (перспективний план), з метою виявлення в ньому заходів взаємодії з батьками дошкільнят за допомогою використання онлайн форм спілкування.

Аналіз отриманих даних діагностики дозволяє стверджувати, що на констатувальному етапі переважають середній та низький рівні прояву усіх компонентів взаємодії закладу дошкільної освіти і сімей вихованців експериментальної і контрольної груп. Це уможливило перевірку

педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти й сім'ї під час карантину в експериментальній групі.

На формувальному етапі дослідження розроблено й реалізовано тримісячну програму співпраці з батьками вихованців з метою перевірки педагогічних умов організації взаємодії з ними в період карантину. Під час організації взаємодії з батьками застосовували такі онлайн форми: консультації, бесіди, розміщення інформаційних фото-стендів у батьківських групах, батьківські збори, віртуальні екскурсії, тренінги, семінари, творчі ігри, перегляд відеозанять.

Протягом усього періоду організації онлайн роботи з батьками ми спостерігали високу їх мотивацію до участі в різних формах: консультаціях, бесідах, тренінгах, семінарах. Окрім того, батьки з інтересом виконували запропоновані завдання разом із дітьми. У батьківській групі «Мальва» було виявлено високу активність зворотного зв'язку, що свідчить про зацікавленість та прагнення родини до розвитку власної цифрової компетентності й допомоги дітям у пізнанні різноманітної інформації, пропонованої вихователем.

Порівняльний аналіз двох груп на контрольному етапі експерименту дозволяє стверджувати, що виокремлені й перевірені нами педагогічні умови взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців в період карантину, а саме: застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet); урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців; проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями; підтримка і заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців, виявилися ефективними, рівні взаємодії ЗДО з родинами вихованців в експериментальній групі змінилися на краще. Найбільших змін зазнав компонент задоволеності взаємодією, покращився на 15%, найменші зміни відбулися за компонентом мотивації взаємодії.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведений теоретичний аналіз наукових джерел дав змогу встановити, що під співробітництвом закладу дошкільної освіти з батьками розуміється процес, що передбачає рівність партнерів, поважне взаємоставлення взаємодіючих сторін з урахуванням індивідуальних можливостей одна одної. Це не просто взаємні дії, а спільна діяльність на основі взаєморозуміння, взаємодовіри, взаємопізнання, взаємовпливу. Під час аналізу наукової літератури нами з'ясовано, що дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування.

В умовах епідеміологічної ситуації, спричиненої швидким розповсюдженням інфекційного захворювання COVID-19, життя в умовах самоізоляції змінилися основні форми роботи педагога з дітьми та батьками, які перейшли в дистанційний режим. Дистанційна освіта – навчання на відстані, яке не має безпосереднього контакту з педагогом та іншими дітьми, засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Нами визначено, що ефективними інструментами спілкування, якими користуються педагогічні працівники ЗДО у дистанційному навчанні є: електронне листування, форуми, чати, відеоконференції, блоги, створені персоніфіковані сайти для навчання та розвитку дітей, платформа Zoom, соціальні мережі, батьківські групи.

Нами виокремлено й схарактеризовано низку педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в період карантину, а саме: застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet); урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців; проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями; підтримка й заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців.

У процесі вивчення рівнів співпраці взаємодії закладу дошкільної освіти з родинами вихованців в період карантину було виділено три критерії, а саме: мотивація взаємодії, змістовність взаємодії та задоволеність взаємодією, з низкою показників. Відповідно до них були дібрані методики за допомогою яких виявлено рівні (високий, середній, низький) співпраці ЗДО з родинами вихованців й в період карантину зокрема.

Спираючись на результати констатувального етапу експерименту, був організований і проведений формувальний. З метою перевірки педагогічних умов організації взаємодії з родинами вихованців у період карантину, було розроблено програму взаємодії з ними із застосуванням різноманітних форм онлайн спілкування: бесіди, розміщення інформаційних фото-стендів, консультації, віртуальні екскурсії, відеозаняття, творчі ігри, тренінги, батьківські збори т інші.

Найпростіші та найзручніші у використанні були консультації, тренінги та бесіди, що проводилися на платформі Zoom. Складнішим виявилася організація батьківських зборів та віртуальної екскурсії. Найцікавіші для батьків були відеозаняття, віртуальні екскурсії, тренінги та творчі ігри, що були організовані вихователем в режимі онлайн. Також під час роботи з батьками були організовані круглі столи, семінари, на яких батьки обмінювались досвідом сімейного виховання, проведенням розваг у родині та інші актуальні теми.

Під час реалізації програми були помічені висока мотивація батьків до участі в різних формах онлайн взаємодії, інтерес до виконання пропонованих завдань з дітьми, активність зворотного зв'язку у батьківській групі «Мальва».

На контрольному етапі використано ті ж діагностичні методики, що й на констатувальному. Отримані результати засвідчили позитивну динаміку в рівнях прояву виокремлених показників в експериментальній групі, а саме: мотивація взаємодії: високий рівень підвищився на 10%, середній – на 5%; змістовність взаємодії: високий рівень підвищився на 15%, середній – на 5%; задоволеність взаємодією: високий рівень підвищився на 15%, середній – на

5%. Низький рівень за всіма компонентами відповідно зменшився. Результати контрольної групи майже не змінилися, помітні лише незначні покращення за компонентом задоволеності взаємодією.

Також по закінченні експерименту вихователям були запропоновані рекомендації щодо організації роботи з батьками в умовах карантину.

Отже, проаналізувавши дані після проведення експерименту можна стверджувати, що виокремлені й перевірені нами педагогічні умови, а саме: застосування різноманітних форм дистанційного спілкування (батьківська група у Viber, онлайн-листування, консультації у Zoom, Meet); урахування рівнів цифрової компетентності батьків (членів родин) вихованців; проведення майстер-класів для батьків (членів родин) щодо участі в різних формах дистанційного спілкування з вихователями; підтримка і заохочення взаємонавчання батьків (членів родин) вихованців, виявилися ефективними. Гіпотезу підтверджено, а завдання дослідження виконано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович Г. М. Педагогічне значення співпраці з сім'ями у виховному процесі дошкільного навчального закладу. *Педагогічний дискурс*. 2008. № 3. С. 13–18.
2. Акопян Л.О. Програма взаємодії з родиною. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. Київ, 2009. № 11. С. 4–16.
3. Алексеєнко Т.Ф. Педагогічні проблеми молоді сім'ї: Навчальний посібник. Київ: ІЗМН. 1997. 175 с.
4. Андрощук І.В. Взаємодія як педагогічна категорія. *Педагогічний дискурс: збірник наукових праць Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*. Хмельницький, 2013. Вип. 14. С. 15–20.
5. Афтаназів В.І. Напрями і зміст співпраці вихователя з батьками. *Вісник К-ПНУ ім. І. Огієнка*. Кам'янець–Подільський, 2014. Вип. 4 (2). С. 117–122 .
6. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення: 04.03.2021).
7. Беленька Г. В., Богініч О. Л., Машовець М. А. Здоров'я дитини – від дитини. Київ: СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.
8. Вакулюк В. В, Семенова Н. С. Мультимедійні технології в освітньому процесі. *Вища освіта*. 2004. №2. 101–105 с.
9. Валентьєва Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2013. Вип. 17(1). С. 121– 128 .
10. Галицька, Т. В. Взаємодія закладу дошкільної освіти з родиною : сучасні підходи. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 11. С. 11–13 .

11. Гуз А.А. Взаємодія дошкільного закладу і сім'ї: посібник для педагогів установ, що забезпечують отримання дошкільної освіти. Кривий Ріг, 2007. 57 с.
12. Гузь В.М. Організаційно-педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. *Молодь і ринок*. Київ, 2018. № 3. С. 27–30.
13. Дементієвська Н. П. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів. Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць. Київ.: Вид. група «Атіка», 2005. 76–95 с.
14. Дмитрук Т. В. Формування психолого-педагогічної культури батьків (сучасні форми взаємодії з батьками). Хмельницький, 2013. 55 с.
15. Довженко Т. О. Підготовка майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до роботи з сім'єю. *Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 52. С. 124–133.
16. Долинна О. П., Низковська О.В. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери односторонні?. *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
17. Долинна О.П., Низковська О.В. Активізація взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї. *Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: зб. метод. матеріалів*. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 480 с.
18. Дуброва В.М. Допоможемо батькам – допоможемо і дітям. *Палітра педагога*. 1998. №1. С. 28–31.
19. Дубровська Л.О. Соціально-педагогічні засади спільної роботи дитячого садка і сім'ї у вихованні дітей. *Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 5. 15–18 с.
20. Жарких, Ю.С. Застосування комп'ютерних технологій у навчанні. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. *Наукові Записки*. Том ІХ, радіофізичний факультет, військовий інститут. 2005. 42–47 с.

21. Закон України Про дошкільну освіту : від 2001. № 49, ст.259. (2628-III). Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.help/law/2628-III/edition28.09.2017/page1> (дата звернення: 20.02.2021).
22. Зязюн І.А. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Київ-Вінниця : Вид. група «Планер», 2014. 491 с.
23. Івах С.М. Основні засади співпраці дошкільних навчальних закладів з родинами вихованців. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія «Педагогічні науки». Мелітополь, 2010. Вип. 7. С. 60–66.
24. Калуська Л.В. Родинне сонцеколо. Методичний poradnik для роботи з батьками. Тернопіль: Мандрівець. 2007. 104 с.
25. Каньоса Н. Г., Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами. Кам'янець-Подільський, 2015. 121 с.
26. Кірієнко Т.Л. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. №10. С. 7–9.
27. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник для студентів середовищ. пед. навч. закладів. 4-е вид. К.: Вид. група «Академія», 2002. 94–108 с.
28. Концепція сімейного та родинного виховання. Нормативно-правове забезпечення освіти. Харків, 2004. 101–103 с.
29. Костюк Г.С. Психологія програмованого навчання. Київ, 1993. 123 с.
30. Кошелєв М.В. Інформаційні комп'ютерні технології як оптимальний засіб прогнозування ефективного навчання. Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій в науці, освіті та економіці. Луганськ, 2006. 51–52 с.
31. Крутій К. І., Романюк І.М., Шалда Н.В. Проблеми дистанційної освіти дошкільнят. Круглий стіл «ДВ». *«Дошкільне виховання»*. 2020, № 5. С. 21–29 .

32. Крутій К.І., Маковецька Н.В. Інноваційна діяльність у сучасному ДНЗ : методичний аспект. *Палітра педагога*. 2005. № 4. С. 4–5.
33. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Олійник Т. О., Савченко М. В. Дистанційне навчання. Харків: ХДПУ, 1999. 216 с.
34. Ладивір С.О. Секрети батьківської педагогіки. *Дошкільне виховання*. 2008. № 6. С. 3–6.
35. Лисенко Н.В. Педагогіка українського дошкілля: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 208с.
36. Лист Міністерства освіти і науки №1/9-154 від 11 березня 2020 року Про карантин. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/03/11/1_9-154.pdf . (дата звернення: 26.02.2021).
37. Лобанок Т. С. Нетрадиційні форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. 2-е вид. Київ, 2003. 205 с.
38. Машовець М. А. Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу та батьків вихованців. *Наукові записки РДГУ*. 2011. Вип. 2(45). 18–24 с.
39. Машовець М.А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ, 2000. 51 с.
40. Назаренко А.І. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 2015. №8. С. 11–18.
41. Назарчук Н. М. Батьки – наші однодумці, партнери. Проект взаємодії педагогів і батьків. *Дошкільне виховання*. Київ, 2014. № 4. С. 22–25.
42. Нестайко І. М. Співпраця сім'ї з дошкільним навчальним закладом – запорука всебічного розвитку дітей. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. 12. С. 494–499.
43. Новікова В. М. У співпраці – результат: робота вихователя з батьками в ДНЗ. Харків.: Вид. група «Ранок». 2011. 144 с.
44. Петровський В. Р. Вихователю про особисте спілкування: психологія спілкування. Київ, 1992. 123 с.

45. Підласий І. П. Педагогіка. Новий курс: Підручник для студентів пед. вузів: у 2 кн. М.: Гуманит. вид. центр «ВЛАДОС», 1999. 576 с.
46. Подберезський М. К. Характеристика особливостей педагогічної взаємодії. *Вісник Дніпропетровського ун-ту ім. Альфреда Нобеля. Серія: «Педагогіка і психологія»*. Дніпропетровськ. 2011. № 2. С. 31–36.
47. Поздняк Л. В, Ляшенко Н. Г. Управление дошкольным образованием. М. 2001. 432 с.
48. Полєвікова О.Б., Швець Т.А. Сім'я та дитячий садок: виховуємо дитину разом. Х.: Вид. група «Основа». 2018. 126 с.
49. Положення про заклад дошкільної освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF> (дата звернення: 01.03.2021)
50. Полякова О.В. Робота з батьками в дошкільному закладі. *Дошкільний навчальний заклад*. 2007. № 4. С. 2–16.
51. Радченко Ю.Л. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу : методичні рекомендації. Київ. 2012. 48 с.
52. Рожко-Павлишин Т. А. Взаємодія з сім'єю – пріоритетний напрям діяльності ЗДО. *Молодий вчений*. Тернопіль, 2018. № 11(2). 697–701 с.
53. Рудік О. А., Молодушкіна І. В. Взаємодія ДНЗ та сім'ї. Х.: Вид. група «Основа», 2013. 222 с.
54. Свирська Л. Взаємодія дорослих з дітьми раннього віку. Київ. 2004. 57 с.
55. Семенова Н., Лаврів Х., Бондарук Д. Взаємодія дошкільного навчального закладу і сім'ї у вихованні особистості дитини дошкільного віку як психологопедагогічна проблема. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Теорія виховання*. Волинь. 2017. Вип. 2 (351). С. 19–29.

56. Сисоєва С.О. Психологія та педагогіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. Київ.: Вид. група «Міленіум», 2005. 520 с.
57. Спичак М, Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
58. Сухарева Л.С. Піклуємось разом. Робота з батьками дошкільників. Х.: Вид група «Основа: Тріада», 2008. 128 с.
59. Сухомлинський В. О. Ми продовжуємо себе в дітях. Вибрані твори: В 5–ти т. Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. 578–584 с.
60. Сухомлинський В. О. Мікроклімат вашого дому. Вибрані твори: В 5-ти т. Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. 385–418 с.
61. Чечет В.В., Коростельова Т.М. Семья и дошкольное учреждение: взаимодействие в интересах ребенка. М.: «Университетское» 2000. 114 с.
62. Чулюк-Заграй О.О. Трикутник партнерства: педагоги-діти-батьки. *Дошкілля*. С. 2015. №15. С. 9–17.

Анкетування: «Задоволеність взаємодією батьків з педагогами ЗДО в період карантину»

Шановні батьки, просимо Вас взяти участь в анонімному анкетуванні, яке спрямоване на виявлення Вашого задоволення взаємодією із вихователями, особливо в період карантину. Ваша думка й оцінка для нас важливі, оскільки допоможуть покращити процес нашої співпраці.

1. Які у Вас відносини з педагогом ЗДО, який працює на групі, що відвідує Ваша дитина?
  - а) довірливі;
  - б) відсторонені;
  - в) напружені, конфліктні.
2. Ким для Вас у період карантину є педагог у процесі виховання дитини?
  - а) помічником;
  - б) керівником або спостерігачем;
  - в) перешкодою в процесі виховання дитини.
3. Чи часто педагог надає вам поради, консультації в режимі онлайн стосовно виховання дитини?
  - а) так;
  - б) ні.
  - в) інколи
4. Як часто вихователь цікавиться вашою задоволеністю взаємодією в період карантину?
  - а) постійно;
  - б) за потреби;
  - в) не цікавиться взагалі.

5. Чи враховує педагог Ваші інтереси та побажання, думки і досвід сімейного виховання, рівень умінь спілкування онлайн під час взаємодії – добору різних форм і їх змісту?
- а) враховує завжди;
  - б) іноді враховує;
  - в) не враховує.
6. Наскільки часто педагог на платформі Viber, Zoom обговорює з Вами нормативно-правові документи, які регулюють взаємовідносини сім'ї та закладу дошкільної освіти?
- а) систематично;
  - б) у разі потреби;
  - в) не обговорює.
7. Чи отримуєте Ви в групах вайбер консультації, поради про способи виховання дитини?
- а) отримую в достатній мірі;
  - б) отримую, але не достатньо;
  - в) не отримую.
8. Як часто реалізуєте отримані від педагога поради щодо виховання дитини?
- а) завжди;
  - б) частково;
  - в) не реалізую.
9. Чи подобаються вам батьківські збори та інші колективні заходи, що проводяться педагогом в онлайн режимі?
- а) подобаються всі;
  - б) подобаються деякі;
  - в) не подобаються ніякі.

Дякуємо за щирі відповіді!

Анкетування: «Онлайн засоби отримання інформації про особливості розвитку дитини в закладі дошкільної світи в умовах карантину»

Шановні батьки! Просимо Вас взяти участь в анкетуванні, мета якого - визначити, які онлайн засоби отримання інформації застосовують вихователі під час роботи в період карантину. Ваша думка й оцінка для нас важливі, оскільки допоможуть покращити процес нашої співпраці.

1. Які онлайн-форми взаємодії використовують вихователі під час взаємодії?

---
2. Чи часто Ви отримуєте інформацію про виховання дітей через вайбер-групу?
  - а) так;
  - б) ні.
3. Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні онлайн бесіди на платформі Viber, Zoom з вихователями:
  - а) так;
  - б) ні.
4. Чи отримуєте Ви інформацію через групу закладу дошкільної освіти в Facebook?
  - а) так;
  - б) ні.
5. Чи отримуєте Ви інформацію через індивідуальні бесіди з медичною сестрою по телефону (в телефонному режимі) :
  - а) так;
  - б) ні.
6. Чи отримуєте Ви інформацію через онлайн-консультації з психологом закладу:

а) так;

б) ні.

7. Чи отримуєте Ви інформацію через бесіди в режимі онлайн з учителем-логопедом:

а) так;

б) ні.

8. Чи отримуєте Ви інформацію через особисті блоги вихователів?

а) так;

б) ні.

9. Чи отримуєте Ви інформацію через сайт закладу дошкільної освіти?

а) так;

б) ні.

Дякуємо за щирі відповіді!

Додаток В

Анкетування: «Проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї в умовах карантину очима батьків вихованців»

Шановні батьки, просимо Вас взяти участь в анонімному анкетуванні, яке спрямоване на виявлення проблем взаємодії з вихователями в умовах карантину. Ваша думка й оцінка для нас важливі, оскільки допоможуть покращити процес нашої співпраці.

1. Чи задоволені ви співпрацею з вихователями в онлайн режимі в період карантину?
  - а) так;
  - б) частково;
  - в) ні;
2. Чи стикалися ви з проблемами онлайн взаємодії? Якими?

---
3. Як педагоги допомагали у вирішенні проблем онлайн взаємодії?

---
4. Чи проводили вихователі індивідуальні бесіди за допомогою онлайн платформ, таких як Zoom, Viber?
  - а) так;
  - б) іноді;
  - в) ні.
5. Чи взаємодіяли вихователі з вами через групи у вайбері, особисті блоги?
  - а) так;
  - б) ні.
6. Чи систематично вихователі взаємодіяли з вами в онлайн режимі в період карантину?

а) так;

б) ні.

7. Які форми онлайн взаємодії для вас є найефективнішими?

---

8. Які форми онлайн взаємодії були малоефективними?

Дякуємо за щирі відповіді!

Питання інтерв'ю з вихователями

1. Які онлайн платформи взаємодії з батьками ви знаєте?

---
2. Які онлайн-форми взаємодії з батьками ви використовуєте в своїй роботі?

---
3. Які труднощі у вас виникали під час організації роботи з батьками?

---
4. Чи був у вас попередній позитивний досвід онлайн взаємодії з батьками?

---
5. Чи був у вас негативний досвід онлайн взаємодії з батьками?

---
6. Які методи онлайн взаємодії, на Вашу думку, є найефективнішими?

---
7. Яка, на Вашу думку, взаємодія є кращою: онлайн чи стаціонарна (очна)?

Дякуємо за щирі відповіді!

Додаток Е**Бесіда «Режим дня дитини»**

З метою пом'якшення процесу адаптації дитини до умов закладу дошкільної освіти слід максимально наблизити розпорядок дня до розпорядку дня ЗДО. Під розпорядком дня розуміємо раціональний розподіл часу протягом доби на сон та неспання.

Сон – життєво важлива потреба людини будь – якого віку, він сприяє відновленню сил, затрачених в період неспання. Під час неспання дитина розвивається і пізнає світ. Для того, щоб дитина розвивалась органічно, важливо розробити раціональний розпорядок дня, що враховував би вимоги до харчування, фізичної та розумової активності, відповідні до віку дитини.

Зауважимо, що правильний розпорядок дня дає змогу:

- дисциплінувати (сприяє дотриманню у порядку місце для гри, навчання тощо);

- зміцнювати здоров'я;
- формувати культурно – гігієнічні навички;
- формувати навички здорового способу життя.

Складаючи розпорядок дня вдома, Вам слід урахувати:

- вікові особливості дитини та виділяти достатньо часу на сон;
- при звичаюйте дитину до розпорядку дня треба поступово;
- дотримуйтесь запланованого розкладу, він має бути постійним і систематичним, не можна порушувати складений розклад;
- дотримуйтесь санітарно-гігієнічного режиму;
- достатньо часу проводьте з дитиною на свіжому повітрі, створювати умови, що спонукають її до різноманітної рухової активності : допомагати дитині підніматися східцями на гірку та сходити з неї, переступати через перешкоди, возити візочки, іграшкові автомобілі тощо.

Режим харчування вдома

Раціональний режим харчування сприяє зміцненню імунітету дитячого організму, нормальному росту та розвитку дитини. Такий режим харчування передбачає суворе дотримання часу прийому їжі. Меню домашнього харчування має бути збалансованим та містити достатню кількість білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів, що сповна забезпечують енергетичні витрати дитячого організму.

Необхідні культурно – гігієнічні навички

Призвичаювання дитини до розпорядку дня вдома (а потім і в садку) потребує паралельного формування у неї культурно – гігієнічних навичок. Привчайте дитину самостійно надягати колготи, штани, шапку, взуватися, знімати та охайно складати одяг. Дбайте про вміння малюка підтримувати чистоту навколо себе, бути охайним.

Аби дитині було комфортно, обговорюйте з дитиною правила розпорядку, пояснюйте їй, що і як треба робити. При цьому важливо виховувати в дитини культуру поведінки, розвивати мовлення, вміння орієнтуватися у навколишньому світі:

- привчати розуміти призначення й основні якості предметів побуту, називати їх (тарілка велика, маленька, глибока, мілка тощо), вчити розуміти і називати дії з предметами (з чашки п'ють, ложкою їдять тощо);
- виховувати слухняність, пошану до дорослих;
- заохочувати висловлювати прохання;
- навчати словам ввічливості, привітання.

Санітарно – гігієнічний режим вдома

Задля збереження здоров'я дитини варто подбати, щоб і вдома члени родини неухильно дотримувалися санітарно – гігієнічного режиму. Приміщення, в яких перебуває дитина (зокрема те, в якому вона спить), потрібно щодня добре провітрювати. Слід також регулярно проводити вологе прибирання, витирати пил, а іграшки чистити або мити з милом, якщо це можливо. Одяг дитини має відповідати її віку та погодним умовам.

Важливо, щоб посуд, з якого їсть дитина, завжди був чисто вимитим, їжа свіжою, щойно приготованою. Свіжі овочі та фрукти перед вживанням потрібно обдавати окропом для знищення патогенних мікроорганізмів.

Психологічний клімат у родині

Легкість звикання до нового розпорядку дня багато у чому залежить від психологічного клімату вдома, вашої м'якості і тактовності, наполегливості та вміння заохотити дитину вийти за межі звичного, виконувати щось нове.

Аби забезпечити емоційно сприятливе перебування дитини у родині, слід:

- розмовляйте спокійним тоном та не підвищуйте голос на дитину;
- не конфліктуйте у присутності дитини;
- спілкуйтеся з дитиною якомога більше;
- сприяйте спілкуванню дитини з однолітками;
- стимулюйте пізнавальну активність дитини;
- дотримуйтеся правил поведінки, культури взаємин та заохочувати до

цього дитину.

Орієнтовний режим дня дитини вдома

7:30-8:00	Підйом, ранковий туалет, ранкова гімнастика разом з батьками	Учіть дитину дотримуватись особистої гігієни, вмиватися, чистити зуби, мити руки з милом, користуватися індивідуальним рушником. Привчати до виконання простих вправ на різні групи м'язів. Наприклад, включайте до ранкової гімнастики легкий біг та стрибки – це сприяє розгальмуванню нервової системи після сну, формуванню правильної постави, викликає позитивні емоції тощо.
8:00-8:30	Ігри	У ранковий час грайте з дитиною в ігри малої та середньої рухливості.
8:30-9:00	Підготовка до сніданку, сніданок	Учіть дитину самостійно сідати на стілець та вставати з нього, підсовувати стілець до столу; їсти

		охайно, не обливаючись; після їжі користуватися серветкою.
9:00-10:00	Читання, ігри, слухання музики, малювання тощо	<p>Читайте вірші, казки, оповідання, пропонуйте дитині розглядати ілюстрації та обговорювати їх, відповідати на запитання, співпереживати героям творів тощо.</p> <p>Удавайтеся до дидактичних ігор (пірамідки, втулки, шнурівки, будівельний матеріал тощо), учіть дитину класифікувати, серйювати, узагальнювати предмети за певними ознаками, складати з частин ціле тощо.</p> <p>Привчайте слухати пісні, розуміти зміст, знати назву пісні, співати спільно з вами тощо.</p> <p>Учіть дитину малювати предмети та явища навколишньої дійсності, використовуючи фарби, олівці, фломастери; розрізняти і називати кольори тощо. Чергуйте різні види діяльності.</p>
10:00-12:30	Підготовка до прогулянки, прогулянка	<p>Учіть дитину самостійно одягатися. Надягати колготки, штани, шапку, взуватися, знімати та складати одяг у відповідному місці.</p> <p>Під час прогулянки грайте з дитиною в ігри різної рухливості (великої, середньої, малої), спостерігайте разом за природою, заохочуйте дитину до самостійної рухової діяльності.</p>
12:30-13:10	Підготовка до обіду, обід	Вводьте до раціону дитини тверду їжу, вчіть їсти охайно, самостійно їсти ложкою з тарілки, пити з чашки.
13:10-15:10	Підготовка до сну, сон	Розкажіть дитині казку або заспівайте колоскову, що заспокійливо впливає на дитину та сприяє розслабленню нервової системи і спокійному сну.

15:10-15:30	Підйом, оздоровчі процедури	Проведіть для дитини комплекс гімнастичних вправ на різні групи м'язів та вправи для формування стопи і постави, для загального зміцнення.
15:30-15:50	Полуденок	Привчайте дитину до самообслуговування.
15:50-16:50	Ігри	Грайте з дитиною у настільно – друковані дидактичні ігри – кубики, пазли тощо. Учть складати картинки, послідовно відтворюючи події на них, поєднувати зображення за певними ознаками предметів тощо.
16:50-19:00	Підготовка до прогулянки, прогулянка	Привчайте дитину до самостійності, розповідайте їй про здоровий спосіб життя. Обирайте ігри малої та середньої рухливості, надавайте дитині можливість самостійно гратися з іншими дітьми, спостерігати за навколишнім світом
19:00-19:30	Підготовка до вечері, вечеря	Нагадуйте дитині про важливість гігієнічних процедур та правил поведінки
19:30-20:30	Спокійні ігри з батьками, читання казок, перегляд дитячого мультфільму, бесіда	Увечері перевагу надавайте спокійним іграм, перегляду дитячого мультфільму, читанню казок перед сном, спокійним бесідам з метою підтримання емоційного контакту з дитиною, дружніх взаємин тощо.
20:30-7:30	Гігієнічні процедури, співання колискової, нічний сон	Привчайте дитину до особистої гігієни та гігієнічних процедур перед сном. Співайте колискову, щоб прискорити засинання дитини.

Інформаційний фото-стенд
«Як говорити з дитиною про COVID – 19»

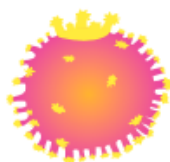

ЧОМУ ТАК БАГАТО ЛЮДЕЙ ГОВОРЯТЬ ПРО ТАКИЙ СОБІ «КОРОНАВІРУС»?

КОРОНАВІРУСИ - це група вірусів, від яких людина може дуже сильно захворіти. Віруси - це такі крихітні, невидимі людському оку мікроорганізми. Їх можна побачити лише за допомогою спеціальних приладів з лінзами.

Через свій крихітний розмір вони можуть легко потрапити в організм людини й викликати захворювання.

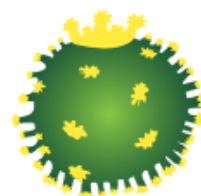

Коронавірус дістав свою назву від слова «корона» – він наче справді носить маленьку корону.

Про коронавіруси відомо вже багато років, але в їхній сім'ї нещодавно з'явився новий родич на ім'я «Коронавірус-2019», про якого раніше ніхто не знав!

Тепер ми вивчаємо, як він передається від людини до людини й потрапляє в організм, спричиняючи захворювання.

Він дуже знаменитий, тому що новий!

ЧИ МОЖЕ ВІН ПОТРАПИТИ В МОЄ ТІЛО?

Так, але сам він не літає. Йому треба «перестрибнути» з однієї людини на іншу. Коли вірус передається від одного тіла до іншого - це називається «зараження».

Крім того, коронавірус не може далеко «стрибати», тому він використовує інші способи.

Він може потрапити з руки на руку, коли люди вітаються чи торкаються одне одного. Тому дуже важливо мити руки з милом, наприклад, під звучання твоєї улюбленої пісеньки. Вірус також можна знешкодити спеціальним спиртовим засобом, що має висохнути сам.

Отже, надалі, коли хтось захоче з тобою привітатися – просто помахай рукою, не торкаючись цієї людини. Вітатися за допомогою жестів чи усмішки можна так само тепло й ніжно!

Коронавірус може подорожувати в краплинках слюни, що вилітають із рота, коли ми розмовляємо або чхаємо. Якщо помітиш людину, яка чхає або кашляє, тримайся від неї якнайдалі, щоб ці краплинки не потрапили на тебе.

Він також може чатувати на столі або інших меблях, яких торкалася людина, заражена вірусом, доки хтось інший не доторкнеться до них. Але не переймайся: якщо ці предмети ретельно чистити, то вірусу там уже не буде!

ЩО СТАНЕТЬСЯ, КОЛИ ВІРУС ПОТРАПИТЬ У МОЄ ТІЛО?

Тобі може стати погано, як під час застуди. У тебе може піднятися температура, з'явиться кашель, а також, можливо, стане важко дихати.

За кілька днів майже всі знову почуваються добре.

Однак, як уже бувало раніше під час хвороби, за кілька днів тобі стане набагато краще і ти знову зможеш гратися!

Люди, які про тебе піклуються, обов'язково захистять тебе!

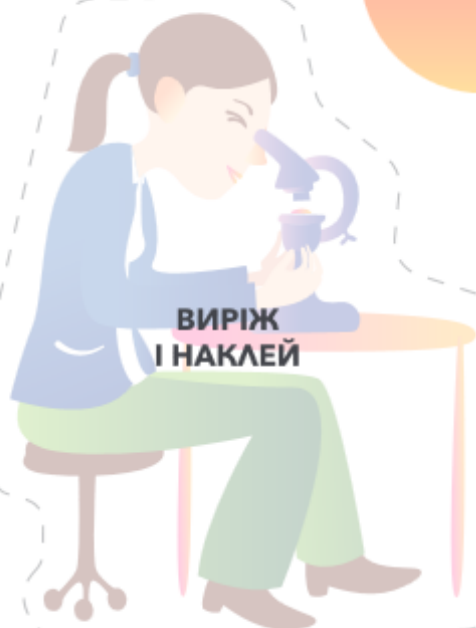
Дорослі дивляться новини про новий коронавірус. Вони з'ясовують, як про тебе подбати й захистити тебе від нього.

Якщо тобі не дуже добре, дорослі обов'язково подбають про те, щоб тобі стало краще.

Якщо тобі довелося побувати поруч із тим, хто захворів на коронавірусну інфекцію, то треба залишитися вдома на кілька днів, навіть якщо ти почуваєшся добре. Саме вдома про тебе потурбуються, якщо твій стан раптом погіршиться. Крім того, ти не дозволиш вірусу «перестрибувати» на інших дітей.

Може так статися, що кілька днів ти не ходитимеш у садочок. Можливо, тобі не сподобається, але це важливо для того, щоб не поширювалося захворювання.

**ВИРІЖ
І НАКЛЕЙ**

А поки що багато вчених працюють над тим, щоб зупинити шкідливу подорож вірусу, і шукають вакцину, яка захистить від нього всіх людей.

Поговори з дорослими, які піклуються про тебе, і постав їм усі питання, що тебе турбують.

ЩО ТОБІ ВІДОМО ПРО КОРОНАВІРУС?

Тут можна намалювати почуте або попросити дорослого написати це.

ТЕБЕ ЗБЕНТЕЖИВ КОРОНАВІРУС?

Якщо так, обведи колом обличчя, яке найбільше нагадує твої переживання

Мене це
не збентежило

Мене це
збентежило

ЧИ З'ЯВИЛИСЯ В ТЕБЕ ЯКІСЬ ІНШІ ЕМОЦІЇ?

Коли все так змінюється,
люди відчувають смуток, стрес,
розгубленість, страх або злість.

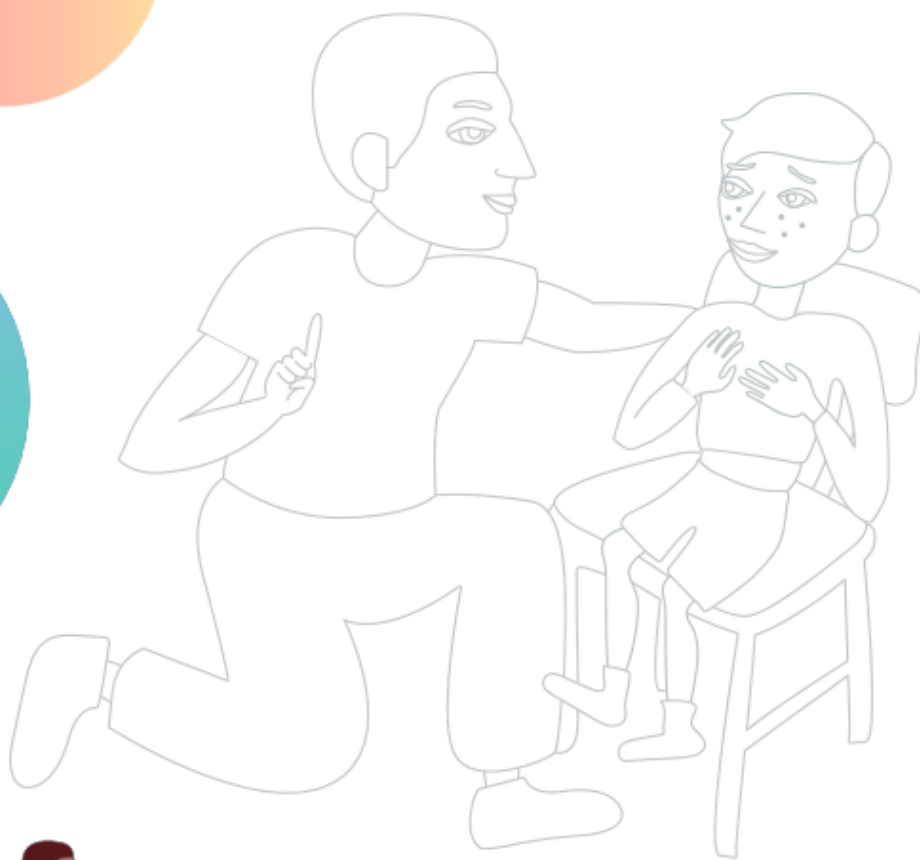
Тут можна намалювати свої
емоції або попросити дорослого
написати про це.

УСІ ПОЧУТТЯ, ЯКІ В ТЕБЕ БУЛИ І Є, – ЦЕ НОРМАЛЬНО!

Мати такі почуття, коли ти бачиш занепокоєння дорослих або коли доводиться відмовлятися від звичних справ, – цілком нормально.

Часом з'являються хвороби, які зачіпають дуже багатьох людей.

Важливо, що люди, які піклуються про тебе, також захищають тебе.

Розмалюй

І пам'ятай: ти можеш допомогти зупинити вірус, якщо митимеш руки й виконуватимеш інші наші поради!

**ВИРІЖ
І НАКЛЕЙ**

**Виріж картинки по лініях
і наклейте їх на відповідних
сторінках.**

Творча гра для батьків та дітей

«Для чого мити руки?»

Брудні руки

Мета вивчення

- Мікроби можуть розповсюджуватися через дотик
- Ми збираємо мікроби з речей, яких торкаємося, і можемо передавати їх іншим людям
- Миття рук може допомогти знищити мікробів
- Миття рук є одним із найкращих способів запобігти передачу мікробів
- Миття рук із милом і водою є кращим за миття рук лише водою

Дослід 1. Матеріал

- 2 миски для миття посуду
- Вода
- Ультрафіолетова рідина та УФ лампа
- Кухонний рушник
- Пакети для сміття
- Мило для рук

Підготовка

1. Придбайте пляшку ультрафіолетової рідини та ультрафіолетову лампу.
2. Наповніть миски водою.
3. Воду потрібно міняти після кожних 2-3 груп, щоб вона не була дуже брудною.

Брудні руки

Інструкції

Цей дослід демонструє, що станеться, якщо не мити рук, а також яким чином можуть передаватися мікроорганізми. Концепція полягає в тому, щоб зробити вигляд, наче учасники тільки що забруднили свої руки, чхаючи в них або готуючи їжу, а потім спостерігати, як мікроби будуть поширюватися.

1. Поясніть учням, що мікроби є всюди і вони з'являються на наших руках через речі, яких ми торкаємося. Потім ми їх передаємо іншим людям. Миття рук є найліпшим способом запобігти передачі мікробів.
2. Роз'ясніть, коли ми маємо мити руки: перед чи після приготування їжі, після користування туалетом, після дотиків до тварин і після кашлю чи чхання.
3. Попросіть учнів стати один за одним у чергу. Якщо є більше 5 учнів, сформуєте 2 групи.
4. Тому, хто попереду, капніть ультрафіолетову рідину на зовнішній бік руки і попросіть дитину розтерти цю краплю, симулюючи появу мікробів.
5. Тепер ця «інфікована» дитина має повернутися і потиснути руку тому учневі, який стоїть позаду, і так далі, доки всі діти в черзі не потиснуть руки один одному.
6. Використовуйте УФ (ультрафіолетову) лампу, покажіть учням, як мікроби передалися по лінії, наскільки їхні руки забруднилися. У того школяра, хто є крайнім у черзі, повинно бути мікробів на руках найменше.
7. Попросіть учасників ополоснути руки в мисках і дайте кухонний рушник кожному, щоб їх витерти.
8. УФ лампа може використовуватися знову, щоб діти побачили, скільки мікробів лишилося на руках.
9. Продемонструйте правильний спосіб миття рук із милом і попросіть повторити ваші рухи. Покроково виконуйте техніку миття рук: долоня до долоні, зворотний бік долонь, між пальцями, зворотний бік пальців, великі пальці, кінчики пальців (зображено на стенді-підставці).

Брудні руки

Дослід 2.

- Невеликі пластикові тарілки
- Вода
- Мийні засоби
- Перець
- Палички для коктейлю

Підготовка

1. Підготуйте кілька мисок із водою та перець, яким треба буде посипати поверхні, кілька простих мисок і ще одну миску з мийним засобом.

Інструкції

Цей захід спрямований на те, щоб показати, чому мити руки з водою та милом краще, ніж просто мити водою. Модератори повинні допомогти дітям безпечно використовувати палички для коктейлів.

1. Скажіть учасникам, що поверхня води в мисках виконує роль їхніх рук, а перець – шкідливих мікробів, які потрібно буде змити.
2. Занурте кінець коктейльної палички у звичайну миску з водою, а потім у перець. Обережно покрутіть паличкою по колу і поясніть, що використання води для миття рук лише переміщує мікроби навколо.
3. Опустіть паличку в миску з мийним засобом, а потім – у воду з перцем.
4. «Перцеві» мікроби будуть рухатися до країв миски, коли мило потрапить на поверхню води.
5. Розкажіть учням, що це пояснює, чому використання мила під час миття рук є важливим. Цей процес розкладає жири на поверхні рук, у яких затримуються мікроби, а потім їх можна змити під проточною водою.
6. Помийте посудини з перцевою водою, висушіть їх кухонними рушниками та розподіліть між групами.

Брудні руки Інформаційний аркуш

Що забруднює наші руки?

Мікроби потрапляють на наші руки з усього, до чого торкаємося: із дверних ручок, шкільних парт, підлоги чи наших домашніх улюбленців. Також ми їх отримуємо, коли вітаємося за руки, колупаємося в носі чи чхаємо, прикриваючись руками.

Чому потрібно мити руки?

Ми миємо руки, аби позбутися шкідливих мікробів, які можуть викликати захворювання. Дуже важливо мити руки після користування туалетом, перед їжею або її приготуванням, після спілкування з тваринами та після чхання й кашлю.

Чи знали ви?

Здивуйте своїх друзів та батьків цікавими фактами!

- Майже кожен каже, що він миє руки після туалету, але більш ніж половина людей цього не роблять! Тільки подумайте, що може бути на наших руках!
  - На дверній ручці до туалету в 400 разів більше мікробів, ніж на сидінні унітаза.
  - На одній руці однієї людини мікробів більше, ніж мешканців планети Земля!
  - Миття рук – найкращий спосіб зупинити поширення мікробів.
  - Мікроби можуть жити на наших руках до трьох годин!

Вікторина 1

Ми повинні мити руки один раз на день

Нам не треба використовувати мило для миття рук

Усі мікроби на руках корисні

Мило може знищувати більше мікробів, ніж просто вода

Ми завжди повинні мити руки після того, як чхнули в них

Мікроби можуть передаватися від людини до людини, коли торкаємося речей

Для миття рук холодна вода краща за гарячу

Вікторина 2

Ти можеш підхопити мікроб із дверних ручок

Миття рук часто-густо може зупиняти хвороби

Немає потреби мити руки перед тим, як провідаєш друзів чи когось із родини в лікарні

Мікроби можуть ховатися в жировому шарі нашої шкіри, щоб ми їх не змили

Треба завжди мити між пальцями

Усі мікроби на руках є шкідливими

Немає потреби мити руки часто, бо вони не живуть на поверхнях більше 5 хвилин

Брудні руки Відповіді. Вікторина 1

1. **Ми повинні мити руки один раз на день** НЕПРАВДА
Мікроби потрапляють на руки з речей, яких торкаємося, тому треба руки мити частіше.
2. **Нам не треба використовувати мило для миття рук** НЕПРАВДА
Мило допомагає видаляти погані мікроби з рук, тому ми повинні завжди його використовувати, коли миємо руки.
3. **Усі мікроби на наших руках є корисними** НЕПРАВДА
Мікроби на наших руках можуть бути як корисними, так і шкідливими.
4. **Мило може знищувати більше мікробів, ніж просто вода** ПРАВДА
Мило змиває жировий шар із рук, тим самим змиваючи і мікроби. Це видаляє більше мікробів, ніж миття лише з водою.
5. **Ми завжди повинні мити руки після того, як чхнули в них** ПРАВДА
Коли ми чхаємо, погані мікроби можуть потрапити на руки.
6. **Мікроби можуть передаватися від людини до людини, коли торкаємося речей** ПРАВДА
Мікроби знаходяться на руках, і коли ми торкаємося речей, то можемо передавати мікробів іншим людям.
7. **Для миття рук холодна вода краща за теплу** НЕПРАВДА
Тепла вода змиває більше мікробів, ніж холодна, тож слід завжди мити руки гарячою водою з милом.

Брудні руки Відповіді. Вікторина 2

- 1. Ти можеш підхопити мікроб із дверних ручок** **ПРАВДА**

Мікроби з речей, яких торкаємося, потрапляють нам на руки, скажімо, через дверні ручки, шкільні парти чи підлогу.
- 2. Миття рук часто-густо може зупиняти хвороби** **ПРАВДА**

Миття рук є найкращим способом знищити мікроби на руках, і це може допомогти нам уникнути захворювань.
- 3. Немає потреби мити руки перед тим, як провідаєш друзів чи когось із родини в лікарні** **НЕПРАВДА**

Ми повинні мити руки перед візитом у лікарню, щоб туди не занести мікробів і не заразити інших людей.
- 4. Мікроби можуть ховатися в жировому шарі нашої шкіри, щоб ми їх не змили** **ПРАВДА**

У жировому шарі шкіри знаходиться дуже багато мікробів. Ось чому нам потрібно користуватися милом під час миття рук, адже воно змиває і жир, і мікроби.
- 5. Треба завжди мити між пальцями** **ПРАВДА**

Мікроби знаходяться між нашими пальцями!
- 6. Усі мікроби на руках є шкідливими** **НЕПРАВДА**

На руках є як корисні, так і шкідливі мікроби.
- 7. Немає потреби мити руки часто, бо вони не живуть на поверхнях більше 5 хвилин** **НЕПРАВДА**

Варто якомога частіше мити руки, бо на деяких поверхнях мікроби можуть жити близько 2 годин.

**Розмалюйте Гаррі та
забрудніть йому руки!**

На руках Гаррі
багато
мікробів, бо
він не помив
їх теплою
водою
з милом

Розмалюйте Емі і
покажіть,
що її руки чисті!

В Емі чисті
руки,
бо вона помила
їх теплою водою
з милом.

Консультація для батьків

«Як організувати дозвілля дитини під час карантину»

Зараз у нас триває карантин. Зачинені всі освітні заклади і, як наслідок, батьки вимушені теж залишатися вдома. Як же батькам організувати день, щоб діти мали можливість і розважатися, і розвиватися? Дитині дошкільного віку, на відміну від школяра, потрібно допомогти організувати власну діяльність.

Насамперед дорослі мають організувати свій день так, щоб якнайменше змінити розпорядок дня дитини від розпорядку дня в ЗДО. Адже карантин закінчиться, і діти повернуться до звичного розміреного життя садочка. І краще, щоб малюку не прийшлося знову до нього привчатися. Батькам потрібно розуміти, що змінилося тільки місце перебування більшої частини дня дитини, а її діяльність повинна і надалі бути такою, як і була (по можливості), або трішки змінена.

День повинен починатися з гігієнічних процедур, ранкової гімнастики, сніданку. Протягом дня батьки повинні організувати навчальну, ігрову, самостійну діяльність дитини. Малюкам молодшого дошкільного віку потрібна допомога. Навчальну діяльність можна організувати як до обіду, так і після денного сну (денний сон теж бажано не відміняти). Головне – в доступній для дитини формі пояснити матеріал, дати змогу закріпити в практичних вправах (якщо це необхідно), бажано використовувати наочний матеріал, щоб дитина краще змогла зрозуміти те, що їй пояснюють.

На практиці в закладах дошкільної освіти використовують дидактичний матеріал, роздатковий, відео та аудіо записи. В наш час інформаційних технологій зробити це нескладно. З підручного матеріалу можна виготовити наочність (матеріал для лічби, геометричні фігури, цифри, літери тощо).

Яку ж діяльність запропонувати дошкільнику протягом дня?

Ігрова. Гра завжди зацікавлює дитину. Ігрова діяльність сприяє розвитку в дитини навичок, умінь, необхідних для самообслуговування й надання допомоги дорослим. У сюжетно-рольових іграх дитина відтворює та моделює прибирання, прання, одягання, прийому їжі, одягання й роздягання на прикладі ляльки чи іншої іграшки.

Трудова. У малят є бажання самостійно виконувати деякі трудові доручення – мити посуд, накривати на стіл, підмити. Тому дитині слід давати посильні трудові доручення.

Художньо-продуктивна. Малювання, ліплення, аплікація, конструювання – це те, що, напевно, подобається робити дитини найбільше. У цих видах художньо-продуктивної діяльності малюк має змогу втілити свої задуми та реалізувати творчі здібності, незалежно від дорослого.

Важливо ще й те, що батьки повинні контролювати перебування дитини перед комп'ютером чи планшетом. Потрібно організувати перебування на свіжому повітрі.

Дитині корисно буде послухати казку, оповідання, вивчити вірш, переказати прочитаний твір. Це можна зробити за допомогою запитань, малюнків. Цікава форма роботи – складання казки, можливо її героями будуть нереальні фантастичні створіння і нехай дитина дає волю своїм фантазіям, а дорослий занотовує казку і складає в скарбничку (можливо це не останній карантин вашої дитини і таких творів буде ще багато).

Зараз є багато цікавих настільних ігор, які розвивають логічне мислення, пам'ять, увагу – і це теж буде цікавим заняттям для дітей.

Ще одним цікавим заняттям для дитини буде дослідницька діяльність. Можна з дитиною провести досліди, ознайомитися з властивостями деяких матеріалів.

Можна організувати тематичні домашні вечірки або недільники (запросити двоє – троє друзів), підготувати сценарій, костюми, декорації, конкурси, призи.

Деякий час можна приділити перегляду мультфільмів та розвиваючих і пізнавальних відео на YouTube каналі.

Не ізолюйте дитину від суспільства. Підтримуйте контакт з друзями та близькими. Дитина може спілкуватися з друзями та близькими, яких ви не можете відвідати особисто, використовуйте відеочати.

Перелік дитячих сайтів на допомогу батькам:

<https://sashkaua.ucoz.ua/> «Вірші», «Казки» та «Оповідання» ви маєте можливість почитати вірші, казки та оповідання для дітей різних авторів.

<http://posnayko.com.ua/> Журнал "Пізнайко": вірші, казки, творчість.

<https://www.solnet.ee/> Розвиваючі, навчальні ігри для самих маленьких та ще багато цікавого і для батьків.

<http://edugames.rozumniki.ua/> навчальні програми для дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку з інтерактивними вправами, веселими анімованими персонажами, яскравими сюжетами та звуковим супроводом.

<https://childdevelop.com.ua/> завдання на логічне мислення, тощо.

<http://detsky-mir.com/> завдання для дітей різного віку, аудіо книги, творчість.

<http://www.raskraska.com/> Раскраски для детей – бесплатно распечатать, скачать, раскрасить онлайн.

Тренінг для батьків «Образ моєї дитини»

Мета: допомогти батькам усвідомити різноманітність поглядів на дитину.

1. Демонстрація слайдів, фотографій, ілюстрацій із зображенням дітей.
2. Після показу кожного слайда батьки мають написати асоціації – прикметники, які одразу приходять їм на думку.
3. Після показу всіх слайдів чи картинок, педагог просить назвати три із записаних прикметників, які не назвали інші учасники.
4. Можна також запропонувати кожному учасникові назвати по одному прикметнику до кожного слайда, фотографії чи картинки.
5. Педагог записує всі прикметники на великому аркуші паперу, прикріпленому не видноті. Після цього він усно підсумовує названі характеристики, розділяючи їх на тематичні групи: правові, психологічні, особисті, нормативні, емоційні, освітні тощо.
6. Пропонується кожному тату з цих позицій оцінити і описати свою дитину.

Примітка. Результати цієї роботи можуть бути оприлюднені лише за згодою батьків. Аркуші залишаються в батьків для їх роздумів.

Інформаційний фото-стенд

«Сімейні ігри з дітьми вдома під час карантину»

Сімейні ігри з дітьми вдома під час карантину

Тасмничий виклик

Знайдіть декілька предметів (це можуть бути особисті предмети, харчі або іграшки, проте переконайтесь, що вони мають різні текстури та розміри) та покладіть їх у наволочку для подушки. Заплющивши очі, дитина повинна засунути руку у наволочку та відгадати предмети. Хто правильно визначить найбільшу кількість предметів, той виграв!

У пошуках скарбів

Хочете, щоб ваші діти витратили якомога більше енергії, бавлячись в ігри? Сховайте мішечок або коробку з частуваннями десь у помешканні або за його межами. Запишіть назву місця, де ви сховали «скарб», великими літерами на папері, а потім обережно розірвіть його на окремі літери. Сховайте папірці з літерами в різних куточках помешкання. Нарешті, спонукайте дітей вирушити на пошуки (можете дати їм декілька підказок), а потім подивіться, скільки часу в них піде на те, щоб зіставити літери в потрібному порядку й знайти скарб.

Домашній квест

Сьогодні популярні так звані квест-кімнати. Можливість потрапити в незвичайні умови, розгадати загадки, пройти випробування, розкрити тасмниці і виграти приз. Зіграйте в полювання за скарбом вдома! Сховайте предмети в квартирі, розмістіть підказки, нескладні ребуси — домашнє дозвілля перетвориться в відмінну пригоду, справжнє задоволення для всього сімейства. Частиною завдання може бути пазл, нескладна головоломка, міні-кросворд.

Паперовий боулінг

Цю гру легко організувати, а ще в неї дуже весело грати. У нагоді стануть лише два м'ячика та кілька паперових склянок. Розмістіть склянки у формі трикутника на відстані 6-8 метрів від кожного гравця. Мета гри полягає в тому, щоб збити якомога більше склянок, покотивши на них м'ячик (кидання не враховується). Один бал зараховується за кожну збиту склянку.

Велетні та гноми

Ця весела розвага вимає зосередженості та уважності. Дорослий ведучий по черзі називає слова «велетні» і «гноми», постійно прискорюючи темп, а гравці повинні зображати відповідних героїв, стаючи навшипиньки або присідаючи. Якщо гравець помиляється, він вибуває з гри. Ведучий намагається заплутати учасників, для чого може називати слова з різною інтонацією («велетні» — грубо, а «гноми» — тоненьким голосом) і в певний момент говорити навпаки.

Лабіринт

На підлозі за допомогою крейди або мотузка обмежте траси, по яких ітимуть діти. Для маленьких дітей завдання буде простим — пройти по лабіринту і не наступити на мотузок або лінію. Для дітей старшого віку завдання можна ускладнити. Дітей об'єднати у пари. Тому гравцеві, який проходить лабіринт, зав'язати очі, а його напарник повинен подавати чіткі команди — куди повернути, де зупинитися.

Холодно-гаряче

Грати можна в кімнаті. Один з учасників виходить за двері, а решта ховають який-небудь предмет і зовуть ведучого. Його завдання — знайти цей предмет, а решта гравців повинні підказувати йому де знаходиться цей предмет словами — «Холодно», «Гаряче», «Тепло», «Дуже гаряче». Як тільки ведучий наближається до предмета — треба говорити — «Тепліше», віддаляється — «Холодніше».

Відгадай

Зав'язати дитині очі шарфиком і давати у руки по черзі різні предмети: м'яку іграшку, м'яч, тарілку, зернятка, книгу тощо. Завдання дитини — вгадати на дотик, що у нього в руках. Ускладнити гру можна, якщо вгадувати речі по запаху або, наприклад, за смаком.

Будуємо шалаш

Будиночки в дитинстві будували, напевно, всі. Так, ви можете спорудити з дитиною будинок із табуреток, ковдр, подушок і коробок. В такій хагинці ви можете почитати книгу, придумати якісь історії, перекусити чи просто поговорити.

Баскетбол

Якщо у вас є баскетбольне кільце вдома, то ви вже готові до гри в домашніх умовах, просто використовуйте м'який м'яч з піни. Якщо ж кільця немає, не хвилюйтесь. Просто візьміть кілька кошків для білизни або пляжні відра, встановіть на підлозі або повісьте до дверної ручки чи гачка. Зробіть кульки-м'ячі з газети, вати, м'яких іграшок. Подивіться, хто може зробити удар з найдальшої відстані. Або використайте стрічки, щоб встановити декілька ліній старту, та фіксуйте, хто більше разів поцілить у кошик з кожної лінії.

Творча гра «Дитина батьківських мрій»

Мета: з'ясувати особливості сприймання батьками дітей, виявити вплив батьків на формування дитини.

Хід гри :

Батькам потрібно скласти опис дитини, якою хочуть бачити її батьки. Потім по-черзі кожен презентує завдання від імені такої дитини – мрії. Він називає її ім'я, улюблені заняття, риси характеру. Вихователь записує на аркуші фліп-чарту якості характеру дитини, що називають батьки.

1. Після цього вихователь обговорює наступні питання:
2. Що потрібно дитині для формування позитивних рис характеру?
3. Який внесок роблять батьки у формування цих рис?
4. Що потрібно робити батькам для формування здорової особистості?
5. Що заважає або чого не вистачає батькам у вихованні дітей?
6. Як цьому запобігти? Що можна зробити?

До уваги вихователя:

Вихователю доцільно зробити акцент на особистісних якостях батьків та їх самовихованні. Наприклад, найчастіше причиною, що шкодить добрим стосункам між батьками та дітьми, є недостатнє терпіння батьків, але ця проблема вирішується.

Консультація для батьків

«Роль тата у вихованні дитини»

Контакт батько-немовля і мати-немовля дуже відрізняються один від одного. Матері частіше вдаються до допомоги в спілкуванні з немовлям; батькам до душі користуватися своїми частинами тіла: руки – як перекладина, коліна – як "машинка". Ця відмінність залишається в період усього раннього дитинства. Батьки завжди повинні давати більше свободи для особистості дитини, частіше випускати її з поля зору і давати більше повзати і пустувати, займатися дослідженням навколишнього світу. Дослідження показують, що діти, чий батьки беруть активну участь у формуванні особистості дитини, рідше відчують смуток і обурення при розлуці з близькими, і менше нервують при появі нової людини. І це тільки початок благотворного впливу, який чинить на все подальше життя дитини батько, який бере участь у вихованні дитини.

За даними досліджень, у таких дітей рідше спостерігаються спалахи невмотивованої люті, вищий рівень розумового розвитку, вони краще включаються в соціальну взаємодію з іншими людьми, психологічно стійкіші. Малюки пізнають навколишній світ за допомогою прямого тілесного контакту зі своїми батьками. Тому для нього дуже важливо відчувати близькість з батьком, ще однією людиною, крім матері, якій він не байдужий, який теж його любить. Тато може здатися йому зовсім чужою людиною, коли він почне сприймати очима і вухами, не пізнавши його раніше через дотики рук і відчуття його дихання. Насправді це дуже важлива частина в виховання дитини, постарайтеся не пропустити її на початковому етапі. Увага і любов батька потрібно дитині, незалежно від статі. Це дуже добре, якщо у батька є багато вільного часу, який він може подарувати своєму синові або доньці. Але, в більшості випадків, прийшовши додому після роботи, татові хочеться

подивитися телевізор або почитати книгу. Краще буде приділити дитині хвилин 10-15, а потім пояснити, що тато втомився і хоче відпочити.

Часто батьки прагнуть виростити зі своєї дитини справжнього чемпіона, що називається у всіх відносинах, через це їм стає дуже важко просто весело проводити час один з одним. Тато може гратися з сином м'ячем (у футбол) в інші спортивні ігри, але доброзичливо, весь час підбадьорюючи сина чи доньку.

Якщо батько весь час буде вказувати дитині на її мінуси, їй починає здаватися, що він не здатний сприймати і вчитися. Одного разу хлопчина полюбить спорт, якщо у нього залишаться впевненість у собі і прагнення до заняття футболом. Похвала батька для нього важливіше, ніж нескінченні вказівки. Гра у футбол – чудове заняття, якщо це ініціатива хлопчика, посилена підтримкою батька. Хлопчик не стає справжнім чоловіком тільки тому, що він народився з чоловічим тілом. Він усвідомлює себе чоловіком і поводить, як чоловік, завдяки можливості наслідувати свого батька чи старшого брата або більш дорослого хлопчика, з яким спілкується і проводить час. Він може наслідувати людину, до якої відчуває симпатію. Коли батько постійно роздратований і не хоче розуміти вчинки свого сина, можливо хлопчик відчуватиме себе ніяково в компанії батька, і серед інших чоловіків і хлопчиків. Такому хлопчику простіше буде брати приклад і наслідувати свою матір. Тобто, якщо батько хоче, щоб його син став чоловіком, йому варто простіше ставитися до дитини і не лаяти його за ігри з дівчатками або коли той плаче, а постаратися зрозуміти крихітку і дохідливо пояснити синові, що потрібно робити для того, щоб досягти успіхів в спорті і в усьому іншому.

Тато повинен з позитивним настроєм проводити час із сином, для того, щоб він зрозумів, що він друг і товариш. Батько з сином повинні мати час на спільні прогулянки та походи в цікаві місця. Ну і звичайно не обійтися без своїх чоловічих секретів і тим, які обговорюють лише чоловіки. Хлопчику приклад для наслідування – батько, проте багато хто не усвідомлює, що для дівчинки батько грає іншу, не менш важливу роль в її вихованні. Дівчинка не

бере приклад з батька, але він зміцнює її впевненість у собі. Тато повинен захоплюватися красивою зачіскою чи модним одягом дівчинки, або чим-небудь, що розумниця зробить своїми силами. Коли дівчинка подорослішає, тато повинен показувати, що він до неї прислухається і, по можливості, обговорювати з нею свої справи.

Коли у доньки почнуть з'являтися друзі-хлопчики, у цей момент дуже важливо, щоб тато ставився до них добре, ну або хоча б терпляче якщо, на його думку, хлопець не зовсім підходить для дівчинки. Коли дівчинка розпізнає в батька ті якості, які роблять його справжнім чоловіком, вона буде готова для великого світу, який наполовину складається з чоловіків. Вибір дочки в майбутньому, коли вона стане дівчиною, перебіг заміжньої життя і сам обранець багато в чому залежить від того, які відносини склались у неї з батьком за час становлення її особистості.

Найчастіше батьки віддають перевагу бурхливим іграм з дітьми, до речі, які припадають дітям до душі. Але діти часто перезбуджуються від таких ігор, від чого їм починають снитися кошмари. Необхідно чітко знати, що у віці від 2 до 4 років дітям властиво втрачати контроль над такими почуттями, як страх, ненависть і любов. Маленькі діти погано почувають грань між реальністю і вигадкою. Якщо батько грає в лева, то дитина в цей момент і справді вважає його левом. Це може зробити дуже негативний вплив на дитину. Тому бурхливі ігри повинні бути добрими і недовгими, навіть якщо дитині подобається і вона просить ще. Дуже важливо, щоб бурхливі ігри були не з погонями й бійками, а просто гімнастикою. Якщо дитина буде сильно збуджена, слід негайно припинити. Ось, в загальних рисах ми і поговорили про роль батька у вихованні дітей.

Інформаційний фото-стенд

«Як з користю провести вихідний день»

Як з користю провести вихідний день

Вихідні – прекрасний час для зміцнення сім'ї, дітвора їх чекає з нетерпінням. Спільний дозвілля служить основою близьких відносин між батьками і дітьми.

Як же провести вихідний день з користю?

Розмалуйте один одного фарбами для боді-арту. Брати участь повинні всі: діти, бабусі з дідусями і навіть серйозний тато!

Виберіть книгу, яка подобається всім членам родини, і читайте її ролей.

Складіть генеалогічне дерево — це відмінний спосіб дізнатися про своє коріння і привід поспілкуватися з далекими родичами.

Зробіть з дітьми що-небудь корисне: змайструєте годівницю для птахів, розбийте клумбу біля під'їзду, посадіть дерево у дворі.

Придумайте сімейну традицію — готуйте страви іноземної кухні, відвідайте зоопарк або притулок для тварин, купуйте книжкові новинки для кожного члена сім'ї і т. д.

Всі разом зберіть величезний пазл.

Займіться всією сім'єю спортом — найкраще для спільного активного відпочинку підійде катання на роликах, ковзанка, басейн, кінна прогулянка.

Спечіть з дітьми печиво з передбаченнями. Чим смішніше передбачення, тим краще.

Бесіда з батьками

«Що і як ми говоримо дітям кожного дня»

Доброго дня, шановні батьки! А чи замислювалися Ви, хто несе найбільшу відповідальність за виховання дитини? *(відповідь батьків)*. Сучасна сім'я несе найбільшу відповідальність за виховання дитини.

Діти – найдорожче, що у нас є. Однак ми часто забуваємо, що їхнє майбутнє, їхня впевненість у собі і психологічне здоров'я великою мірою залежить від нас – наших слів, емоційних реакцій і поведінки. Саме тому сьогодні ми поговоримо про вислови Марини Романенко, які вона рекомендує говорити дітям щодня.

Ми розмовляємо з нашими дітьми щодня. І серед всього того, що ми їм говоримо, є те, що важливе, те, що не важливе, що вплине на їхнє життя і що не дуже вплине. Але я гарантую, що якщо ви кожного дня будете говорити дитині ці 7 фраз, ваша дитина виросте спокійною, впевненою, щасливою. Вона нічого не буде боятися і ви будете першим, хто дізнається, що з нею відбувається в житті», – запевняє Марина Романенко.

Отож, перейдемо власне до висловів:

Вислів № 1 – «Я тебе люблю»

Ми добре розуміємо, що ці три слова кожній дитині дуже важливо чути від своїх батьків. Саме батьки є тими людьми, які мають любити і приймати дитину такою, як вона є. Ми навчаємо наших дітей безумовної любові – любові просто за те, що вони є.

«Я не думаю, що відкрию Америку, якщо скажу, що цю фразу потрібно говорити дитині кожного дня. Я просто додам від себе, що її потрібно говорити багато разів протягом дня. Вранці, коли дитина прокидається, говоріть їй: «Я люблю тебе», ідете чистити зуби, зустрічаєте дитину і скажіть їй: «Я люблю тебе!». Йдете на роботу – кажете «Я люблю тебе!», приходите з роботи чи

забираєте дитину з садочку, і перше, що їй говорите: «Привіт! Я люблю тебе», – навчає Марина.

Тобто цей вислів має говоритися не просто щодня, а по декілька разів на день. Вона дає дитині впевненість, що її люблять. Тому говоріть її своїй дитині якомога частіше.

Вислів № 2 – «Ми щасливі, що ти в нас є»

Ми думаємо, що діти про це знають, але насправді вони будуть дуже здивовані, їм буде дуже приємно і вони будуть відчувати більше впевненості в собі, коли ви скажете: «Ми щасливі, що ти в нас є. Саме про таку дитину ми мріяли і нікого іншого собі й не хочемо», – пояснює Марина Романенко.

Цей вислів справді потрібно говорити кожного дня, тому що це не те, що може бути само собою зрозумілим. Це – ті слова, які потрібно говорити і чути. Психолог наголошує, що коли ви їх говорите, ви дійсно відчуваєте себе щасливим, що у вас є ваша дитина, а дитина – радіє, що вона не просто так, не випадково з'явилася у вашій сім'ї і на цій Землі.

Вислів № 3 – «Ти – найкраща дитина у світі»

Часто говорять, що для мами і тата найкраща дитина – це їхня дитина. Але деякі батьки часто не говорять своїм дітям цих слів, тому що бояться їх розпестити.

«У нас – батьків – дуже багато страхів, що заважають нам проявляти свою любов, яка б зміцнювала впевненість дитини. Тому не бійтеся, говоріть своїй дитині, що вона – найкрасивіша. А якщо у вас дві дитини в сім'ї, то кожній з них потрібно окремо говорити, що ти – найкрасивіша і ти – найкрасивіша. Але не одночасно: спочатку одній, а потім – згодом – іншій», – пояснює Марина Романенко.

Психолог нагадує батькам, що слова «Ти – найкраща дитина у світі» також не зайвим буде говорити дитині частіше. Адже це може зробити її щасливішою, впевненішою і спокійнішою.

Вислів № 4 – «Ти – найталановитіший (найталановитіша)»

Чому важливо говорити цю фразу? Тому що коли діти ростуть, вони зіштовхуються з ситуаціями, коли в них щось вдається, а щось – не дуже. А в інших дітей цього ж віку може швидше щось вдатися – наприклад, вони

почнуть швидше говорити, читати чи писати. І тоді діти починають сумніватися у своїх силах.

«Але, коли вони дуже маленькі, вони говорять: „Я можу все: і ракету побудувати, і в космос полетіти, і купити найдорожчий автомобіль у світі». У мене вийде: на гору залізу, потяг підйму...“. Вони вірять у те, що їхня сила – абсолютно безмежна. І наше з вами завдання – не переконувати їх у протилежному. Не бійтеся: в них все добре з критичним мисленням, вони розуміють, що потяг вони зрушити не можуть. Але якщо ми будемо кожного дня їм говорити: „Ні, ні, ні. Ти цього не вмієш“ чи „У тебе це погано вдалося“, їх це не буде підштовхувати чи мотивувати і не навчить прагнути до чогось».

Пам’ятайте: не потрібно говорити дитині, що з нею щось не так, що в неї щось не виходить, вона до чогось не доросла чи поки не вміє щось робити – вона сама зрозуміє це в якийсь момент життя.

Вислів № 5 – «Май сміливість робити те, що хочеш»

Батькам часто не подобається те, що роблять їхні діти. Іноді ми зустрічаємо опір з їхнього боку, вони протестують, говорять: «Я не хочу!», «Не буду!», а ми наполягаємо. Іноді вони змушені підкорятися і робити те, що ми від них вимагаємо, а іноді починають відкрито бунтувати.

«Я завжди говорила своїм дітям (практично кожного дня): «Знаєш, якщо ти дійсно чогось хочеш, май сміливість робити це. Ти можеш бути не згодним зі мною», – ділиться досвідом психолог.

Вона відзначає, що ця сміливість – дуже важлива для нашого майбутнього. Адже бувають ситуації, коли ми приймаємо рішення, яке впливає на все наше життя.

Вислів № 6 – «Не бійся розповідати про те, що з тобою відбувається»

Навіщо нам потрібна ця фраза і для чого потрібно говорити її дитині щодня, поки вона росте і поки ми живемо разом з нею? Психолог пояснює: для того, щоб, коли в дитини щось станеться в житті, вона не боялася до нас прийти і попросити допомоги.

«Ніколи не говоріть дітям фрази на кшталт „А я ж тобі казала!“ („Я ж тебе попереджала!“) або „Скільки про це можна говорити?“, бо наступного разу дитина до вас не прийде».

Психолог радить завжди дякувати дитині за те, що вона прийшла і сказала вам. І, перш ніж щось говорити їй, рекомендує ретельно обдумувати, що сказати, і чи це буде на користь вашій дитині. А ще задуматися, чи приведуть ваші слова її наступного разу до вас, чи ні.

Вислів № 7 – «Ти – не поганий»

Коли наші діти виходять у світ, вони зустрічаються з великою кількістю людей. І кожен з цих людей має власні уявлення про те, що правильно, що неправильно, кожен мав свої, часто несприятливі, умови виховання. Тож часто замість того, щоб поговорити, повзаємодіяти якимось, розібратися, їм простіше сказати: «Ти поганий! Ти неправильно вчиняєш!», «У тебе нічого не вийшло».

«Коли наші діти чують такі слова з усіх сторін, вони починають вірити в це. І саме ця фраза: «Ніколи не вір нікому, хто скаже, що ти – поганий, що в тебе погана пам'ять, що ти – нездара, що в тебе нічого не виходить...» дозволить вашій дитині не сумніватися в собі і критично ставитися до думки інших людей про себе – пояснює Марина.

Цей вислів дозволить вашій дитині стати більш впевненою, не гризти себе думками, що з нею щось не так, і 10 разів обдумати, коли вона чує цю фразу, перш ніж вирішити, чи дійсно варто щось змінити і покращити свою поведінку або спосіб спілкування з іншими. Або потрібно сказати: «Знаєте, зі мною все добре» і рухатися далі своїм шляхом.

Звісно, ці 7 висловів – крапля в морі з усього того великого спілкування, яке в нас є з дитиною. Але, якщо ми кожного дня будемо намагатися їх говорити своїй дитині, вона виросте впевненою в собі, спокійною, гармонійною, цілісною, буде знати, чого хоче в своєму житті, і буде спокійно по ньому йти.

Інформаційний фото-стенд

«Рухливі ігри з дітьми в умовах карантину»

Рухливі ігри з дітьми в умовах карантину

Карантин в Україні - справжнє випробування не лише для дорослих, але й для дітей, особливо, якщо ті **активні** та непосидючі. Щоб не змушувати своїх чад занадто багато вчитися та сидіти за комп'ютером, пропонуємо вашій увазі кілька простих розваг, які підійдуть будь-якій віковій категорії.

Котильонова забава

Котильонова забава - це суміш настільної гри з фішками та завданнями для розвитку загальної ерудиції. Учасники по черзі ходять по спеціальному ігровому полю та виконують різні завдання: розповісти віршик, заспівати пісню, зіграти на музичному інструменті, затанцювати тощо. Усі елементи для гри можна виготовити в домашніх умовах, а завдання змінювати відповідно до інтересів гравців.

Дискотека

Оскільки під час карантину особливо не погуляти надворі, варто влаштувати руханку вдома. Для цього добре підійдуть відеоуроки танців, які є у вільному доступі в інтернеті. Щоб була мотивація, можна розпланувати вивчення різних танців на тижні, наприклад, в перший тиждень - вивчати рухи контемпорарі, на наступний - класичний вальс, потім - румбу і так далі.

Забіг з перешкодами

Якщо ви та ваші діти полюбляєте більш активний відпочинок, можна перетворити дім на місце для забігу з перешкодами. Окрім звичного "підлога - це лава", можна додати лабіринт із туалетного паперу, яким всі вдосталь затарилися; зону кидання кульок для пінг-понгу в ціль; стрибків у визначені точки на підлозі; пробирання під столом тощо.

Лінії зі стрічки

Зробіть 5-10 окремих ліній стрічки, кожна приблизно на відстані 30 см одна від одної, на підлозі. Позначте першим рядок «Старт», а потім дайте дітям прості інструкції:

Довгий стрибок: подивіться, скільки ліній вони можуть перестрибнути.

Нехай намагаються кожного разу побити власний рекорд.

Експериментуйте з положенням рук – розмахуючись, тримаючи за спиною тощо.

Коник: Як далеко вони можуть стрибати на одній нозі?

Перегони кулі подихом

Встановіть «куре» і подивіться, чи може дитина додмухати повітряну кулю аж до фінішу. Для цього доведеться робити багато армійських повзачь, працюючи верхньою частиною тіла та втрачаючи багато сили цією дорогою.

Не дозволяйте повітряній кулі торкнутися землі

Класична гра, якій діти раді шоразу. Правила прості – запустіть кулю в повітря, але не дайте їй торкнутися землі. Щоб ускладнити завдання для дітей старшого віку, запропонуйте їм жонглювати більше однієї повітряної кулі або грати із зв'язаною однією рукою за спиною. Нехай діти контролюють час, скільки триматимуть кульки в повітрі (і ставлять рекорди, змагаючись із собою), або ж рахують, скільки разів встигнуть вдарити кулю, тримаючи у повітрі. Гра чудово підходить для покращення сили рук та координації рук і очей.

Пінгвінова хода

Поставте повітряну кулю між колінами дитини і рухайтесь по кімнаті, тримаючи її. Ускладнійте завдання для старших дітей, попросивши їх обійти кілька перешкод. Якщо вони загублять кульку, мають повернутися на початок гри. Для декількох дітей можна запропонувати таку командну гру, фіксуючи час, за який вони пройдуть перешкоди із кулькою, затиснутою між ногами.

Місія неможлива

Використовуючи креп-папір, паперову стрічку або нитки, створіть складний лабіринт. Встановлюйте лінії високо та низько, змушуючи дітей їх переступати, повзати тощо. Дітям сподобається така гра настільки, що точно будете повторювати.

Консультація для батьків

«Позитивне батьківство під час карантину»

1 Батькам на час COVID-19

РОЗМОВА ПРО COVID-19

Завжди будьте готові до розмови. Діти, напевно, уже щось чули про вірус, тому гра в мовчанку й таємничість не захистять їх. Найкращий захист – ваша чесність і відкритість. Подумайте, що й скільки вони зрозуміють, адже ви знаєте їх краще за будь-кого.

Будьте відкриті й слухайте

Дозвольте дитині говорити відверто. Ставте їй відкриті питання та намагайтеся з'ясувати, як багато вона вже знає.

Будьте чесні

Завжди чесно відповідайте на питання дитини. Враховуйте її вік і те, скільки вона може зрозуміти.

Підтримуйте

Дитина може бути наляканою чи розгубленою. Дозвольте їй поділитися своїми почуттями, щоб вона відчувала, що ви завжди поруч.

У незнанні всіх відповідей немає нічого поганого

Фрази на кшталт «Ми не знаємо, але з'ясуємо це» чи «Ми точно не знаємо, але вважаємо так» є цілком нормальними. До того ж ви маєте слушну нагоду дізнатися про щось нове разом із дитиною!

Герої – не хулігани

Поясніть дитині, що вірус COVID-19 не має нічого спільного з виглядом людини, тим, звідки вона приїхала чи якою мовою розмовляє. Скажіть, що ми можемо співчувати хворим і тим, хто про них піклується.

Сьогодні поширюється багато різноманітної інформації та історій

Деякі історії можуть бути неправдивими, тому довіряйте лише перевіреним джерелам інформації, наприклад ресурсам ВООЗ і ЮНІСЕФ:

www.unicef.org/coronavirus/covid-19

або

www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public

Завершіть розмову на позитивній ноті

Переконайтеся, що у вашої дитини все гаразд. Нагадайте їй, що дбаєте про неї та готові будь-коли знову поговорити з нею. Після цього зробіть разом щось веселе й цікаве!

2

Батькам на час COVID-19

НАОДИНЦІ З ДИТИНОЮ

Не можете піти на роботу? Навчальні заклади закриті? Хвилюєтесь через гроші? Стресувати зараз – це нормально.

Однак закриття шкіл – це також можливість налагодити тісніші зв'язки з нашими дітьми. Час, проведений сам на сам з дитиною, може бути корисним і веселим. Діти відчують любов і безпеку, а також зрозуміють свою значущість.

Ідеї для дитини

- ▶ Читайте книжки, роздивляйтеся малюнки
- ▶ Танцюйте чи співайте пісень
- ▶ Виконуйте разом домашні справи: перетворіть прибирання чи приготування їжі на гру
- ▶ Допомогайте з домашніми завданнями

Ідеї для підлітка

- ◆ Обговорюйте те, що їм подобається: спорт, музика, поп-зірки, друзі
- ◆ Виходьте з ними на прогулянки – хоча б навколо будинку
- ◆ Робіть фізичні вправи під їхню улюблену музику

Приділіть увагу окремо кожній дитині

Навіть 20 хвилин на день, якісно проведених і приділаних лише одній дитині, буває достатньо. Це може бути той самий запланований час щодня; і дитина нетерпляче чекатиме на нього.

Цікавтеся в дитини, що вона хотіла б робити

Можливість такого вибору сприяє розвитку її впевненості в собі. Якщо дитина вибирає певне заняття, що суперечить правилам соціального дистанціювання, це може бути хороша нагода поговорити з нею про вірус (див. наступні листівки).

Ідеї для немовляти

- ▶ Копіюйте їхню міміку й звуки
- ▶ Співайте пісень, створіть «музику» за допомогою посуду й ложок
- ▶ Складайте дитячий посуд, грайтеся з кубиками
- ▶ Розповідайте казки, читайте книжки, показуйте картинки

Вимкніть телевізор і телефон. Це час, вільний від вірусу!

Вислуховуйте їх, дивіться на них. Приділяйте їм максимум уваги.

3

Батькам на час COVID-19

УПОРЯДКУВАННЯ

COVID-19 позбавив нас звичного порядку на роботі, вдома й у школі. Від цього однаково важко і дітям, і підліткам, і дорослим. Одним із рішень є створення й дотримання нового порядку.

Створіть гнучкий, але водночас послідовний розпорядок дня

- ◆ Підготуйте розклад на день для себе й для дітей, поєднуючи структуровану діяльність і вільний час. Так діти почуватимуться захищеними й поводитимуться краще.
- ◆ Діти можуть допомагати в складанні такого розпорядку, адже це схоже на «розклад уроків». Вони краще дотримуватимуться його, якщо братимуть участь у плануванні.
- ◆ Обов'язково додайте в розклад фізичні вправи – це допоможе зменшити стрес і «випустити» енергію дітей.

Навчіть дитину дотримуватися безпечної відстані

- Опишіть безпечну відстань зрозумілими дитині категоріями (3 гойдалки поруч, 5 самокатів). Поясніть, що на вулиці їй треба дотримуватися завжди, доки вірус не перемогли.
- Заспокойте дитину розмовою про те, як ви оберігаєте свою родину. Серйозно ставтеся до ідей і порад дитини.

Не забувайте похвалити й себе. Ви – молодець!

Перетворіть миття рук та інші гігієнічні процедури на розвагу

- Придумайте пісеньку для миття рук тривалістю 20 секунд. Додайте активність! Нерахуйте «білин» та хваліть дітей за регулярне миття рук.
- Запропонуйте родині гру, переможцем у якій стане той, хто найменше разів торкнеться обличчя протягом дня (рахуйте дотики одне одного).

Щовечора подумки перегляньте події цього дня. Нагадайте дитині про якийсь із її позитивних або веселих вчинків за день.

Ви – взірець для своїх дітей

Якщо ви самі виконуєте правила безпечного дистанціювання, дотримуетесь гігієни та співчутливо ставитеся до інших – особливо до хворих і вразливих – то станете для своїх дітей прикладом для наслідування.

4

Батькам на час COVID-19

ПОЗИТИВНИЙ ПІДХІД

Дуже важко залишатися в доброму гуморі, коли дитина чи підліток зводить нас із розуму. Зазвичай ми просто гримнули б: «А ну припини це!» Однак дитина швидше виконає наше прохання, якщо сформулювати його позитивно, а також похвалити за правильний вчинок.

Поясніть поведінку, яку ви очікуєте

Пояснюючи дитині, що робити, використовуйте позитивні слова та фрази, наприклад: «Будь ласка, прибери одяг» (замість «Припини цей безлад!»).

Хваліть дитину, коли вона поводить себе добре

Немагайтеся щоразу хвалити дитину чи підлітка за добру справу або вчинок. Можливо, вони не виявлять задоволення від похвали, але ви помітите, що діти знову й знову намагатимуться робити цю справу добре. Ваші слова також засвідчать, що їхній вчинок помітили й оцінили.

Усе залежить від вашого способу комунікації

Ваш крик лише розлютить і вас, і дитину, додавши зайвого стресу. Привертайте увагу, звертаючись до дитини на ім'я. Розмовляйте спокійно.

Допоможіть підліткови залишатися на зв'язку

Підлітком особливо потрібен контакт із друзями. Допомогайте їм залишатися на зв'язку за допомогою соціальних медіа й інших безпечних способів дистанціювання. Ви можете робити це разом!

Будьте реалістами

Чи справді ваша дитина зможе зробити те, про що ви її просите?

Знудити дитину спокійно просидіти весь день у приміщенні практично неможливо, але цілком реально попросити її не галасувати протягом 15 хв, деки ви розмовляєте по телефону.

5

Батькам на час COVID-19

ПОГАНА ПОВЕДІНКА

Усі діти часом поведуться погано. І це нормально, особливо коли дитина втомлена, голодна, налякана або вчиться самостійності. Коли ж вона залишається надовго вдома – це може допекти до живого.

Пауза

- Хочеться кричати? Замріть на 10 секунд. Повільно вдихніть і видихніть п'ять разів. Потім спробуйте відреагувати спокійніше.
- Мільйони батьків стверджують, що це СПРАВДІ допомагає.

Переспрямування

- Намагайтеся помічати ранні прояви поганої поведінки й переспрямуйте увагу дитини від поганого до хорошого.
- Зупиніть це ще до початку! Коли дитина демонструє перші ознаки невгамовності, можете відволікти її чимось цікавим.

Структурованість

Час наодинці з дитиною, похвала за гарну поведінку й організація структурованого режиму дня допоможуть упоратися з поганою поведінкою.

Давайте дітям і підліткам просту роботу з певними обов'язками. Пам'ятайте: це мають бути завдання, з якими вони впораються. І обов'язково хваліть їх за виконання!